

Empowered lives.
Resilient nations.

မြန်မာနိုင်ငံ
အင်းလေးကန်
ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးနှင့်
ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်း
အောင်မြင်မှုများ

ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးမှုအစီအစဉ် (UNDP)

စာအုပ်ပြုစုသူ - Ketevan Khurtsia

အင်းလေးကန် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးစီမံကိန်းသည် နော်ဝေနိုင်ငံအစိုးရ၏ ထောက်ပံ့သောရန်ပုံငွေများကြောင့် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဖော်ပြချက်-

ဤစာအုပ်တွင် ဖော်ပြပါရှိသော အမြင်များသည် စာအုပ်ပြုစုသူ၏ အဘော်သာဖြစ်ပြီး၊ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့၏ အမြင် သို့မဟုတ် UNDP အပါအဝင် ကုလသမဂ္ဂလက်အောက်ခံအဖွဲ့များနှင့် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ အမြင်များကို ကိုယ်စားပြုခြင်းမရှိပါကြောင်း သိစေအပ်ပါသည်။

UNDP သည် အလွှာမျိုးစုံမှ ပြည်သူများနှင့် မိတ်ဖက်ဖွဲ့စည်းလျက် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများတွင် အကြပ်အတည်းများကို ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စေရန် လည်းကောင်း၊ ပြည်သူတိုင်းအတွက် လူနေမှုဘဝအရည်အသွေးများ တိုးမြှင့်ပေးမည့် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးရေးကိုဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်ရန်လည်းကောင်း ကူညီပေးလျက်ရှိပါသည်။ UNDP သည် နိုင်ငံနှင့်နယ်မြေပေါင်း ၁၇၀ ကျော်တွင် ပြည်သူများအား လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေး၍ ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စွမ်းရှိသော နိုင်ငံများ ဖြစ်လာစေရေးအတွက် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အမြင်များနှင့် ဒေသတွင်း အသေးစိတ်လုပ်ငန်းများကို ပံ့ပိုးပေးနေပါသည်။

မူပိုင်ခွင့် - UNDP ၊ ၂၀၁၅

မူပိုင်ခွင့်အားလုံးကို ထိန်းသိမ်းထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပုံနှိပ်သည်။

*Empowered lives.
Resilient nations.*

မြန်မာနိုင်ငံ
အင်းလေးကန်
ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးနှင့်
ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်း
အောင်မြင်မှုများ

ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးမှုအစီအစဉ် (UNDP)

ကျေးဇူးတင်လွှာ

အင်းလေးကန် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး စီမံကိန်း ရည်ရွယ်ချက်များ အောင်မြင်စေရန် တစ်ဦးချင်းလူပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လုပ်ငန်းဌာနများစွာတို့သည် ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကျသော် လည်းကောင်း၊ အကူအညီများပေးခြင်းဖြင့်သော် လည်းကောင်း၊ ပံ့ပိုးပါဝင်ခဲ့ကြပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ၏ ကတိကဝတ်များအတိုင်း အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဦးဆောင်မှုတို့မှာ ဤစီမံကိန်းအောင်မြင်ရေးအတွက် အဓိကကျပါသည်။ အထူးသဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်း သိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာ ဝန်ကြီးဌာန၊ ရှမ်းပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့နှင့် ဌာနဆိုင်ရာများ၊ စီမံကိန်းတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် ကျေးရွာ (၇၁) ရွာမှ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများအားလုံးအား လှိုက်လှဲစွာ ကျေးဇူးတင်ပါကြောင်း မှတ်တမ်း တင်အပ်ပါသည်။

ဤ စီမံကိန်းကို ကျွန်ုပ်တို့နှင့် ပူးတွဲအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည့် ပြည်တွင်းမှ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများအားလည်း အထူး ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ အင်းလေးကန်၏ ဂေဟစနစ်များကို ထိန်းသိမ်း၍ သဘာဝသယံဇာတများအား စဉ်ဆက်မပြတ်အသုံးပြုနိုင်ရေးအတွက် မှတ်သားလောက်ဖွယ် ကြိုးစားခဲ့ကြသည့် ထိုအဖွဲ့အစည်း အသီးသီး၏ အားထုတ်မှုများလည်း အသိအမှတ်ပြု ချီးကျူးလိုပါသည်။ ထို့အပြင်၊ ဓနစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်း (DLCDA)၊ DEAR Myanmar အဖွဲ့၊ ဒို.တောင်သူအဖွဲ့၊ EcoDEV အဖွဲ့၊ ဂေဟစနစ်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်း (ECCDI)၊ အမြဲစိမ်းအဖွဲ့ (Ever Green Group)၊ လယ်ယာစီးပွားဖွံ့ဖြိုးရေး နည်းပညာအဖွဲ့ (FBD)၊ Friends of Wildlife အဖွဲ့၊ ရွှေလမင်း ဆောက်လုပ်ရေး၊ ရွှေလွင်ပြင် စိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန် ကုမ္ပဏီ၊ အင်းလေးကန် သောက်သုံးရေ ထောက်ပံ့ရေးအဖွဲ့ (IDWSO)၊ အင်းသား စာပေ ယဉ်ကျေးမှုနှင့်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးရေး အသင်း (ILC-DA)၊ လမ်းသစ်ဖောင်ဒေးရှင်း၊ Myanmar Agro Action အဖွဲ့၊ ပွေးလှ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့ (PHECAD)၊ စိမ်းလဲ့နန္ဒာ အဖွဲ့ (SHN)၊ ကရုဏာလက်များအဖွဲ့ (Sympathy Hand)၊ သီရိမေ အမျိုးသမီးဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့နှင့် အင်းလေးဒေသ ၂၄ နာရီ မီးလင်းရေး ကော်မတီတို့အား ကျေးဇူး အထူးတင်ရှိပါသည်။

အခြားသော ကုလသမဂ္ဂလက်အောက်ခံ အဖွဲ့အစည်းများအားလည်း ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ဤစီမံကိန်းတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြသော ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းတိုင်းသည် မိမိတို့အဖွဲ့ အစည်း၏ မူဝါဒများနှင့်အညီ ခွန်အားရှိသမျှ ပံ့ပိုးကူညီဆောင်ရွက်ကြခဲ့ကြပါသည်။ အင်းလေးကန်ကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးသော လူသားနှင့်ဇီဝအဝန်းနယ်မြေအဖြစ် အောင်မြင်စွာသတ်မှတ်နိုင်ရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအား နည်းပညာဆိုင်ရာပံ့ပိုးကူညီပေးခဲ့သည့် ကုလသမဂ္ဂ ပညာရေး၊ သိပ္ပံနှင့်ယဉ်ကျေးမှု အဖွဲ့ (UNESCO) အားလည်း ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိပါသည်။

ဒေသခံပြည်သူများ၊ မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့်ပူးတွဲ၍ စံနမူနာပြုလုပ်ငန်းများကို လုပ်ဖော်ကိုင် ဖက်စိတ်ဓါတ်ဖြင့် ပညာရှင်ပီသစွာ လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသော UNDP ၏ ဝန်ထမ်းများအားလည်း ကျေးဇူးတင်လိုပါသည်။

နော်ဝေနိုင်ငံအစိုးရ၏ သဘောထားကြီးစွာ ထောက်ပံ့သော ရန်ပုံငွေများမရှိပါက ဤစီမံကိန်းကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည် မဟုတ်သဖြင့် နော်ဝေနိုင်ငံအစိုးရ၏ ပံ့ပိုးကူညီမှုအား ကျေးဇူးတင်ရှိ ပါကြောင်းဖော်ပြလိုပါသည်။ ဤစီမံကိန်းမှ အထူးကျေးဇူးတင်ရှိရမည့်သူများမှာ ကျွန်ုပ်တို့ ဇာတ်လမ်းများ ၏ အဓိကဇာတ်ဆောင်များဖြစ်ကြပြီး၊ လက်ရှိကျင့်သုံးနေသော ရေရှည်မတည်တံ့နိုင်သည့်အလေ့အထ များကိုပြောင်းလဲရန် စိတ်အားထက်သန်မှုကိုပြသခဲ့ကြသည့် အင်းလေးကန်မှ ဒေသခံပြည်သူများ ပင်ဖြစ်ပါသည်။

နိဒါန်း

ဤစုစည်းထားသော ဇာတ်လမ်းများသည် အင်းလေးကန် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးနှင့် ပြန်လည် ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများ၌ ဒေသခံလူထုအခြေပြုသည့် နည်းလမ်းများကို မြှင့်တင်ပေး၍ ပံ့ပိုးကူညီ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည့် UNDP နှင့် ယင်း၏ မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်ကြသော UNESCO နှင့် အစိုးရ မဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ အတွေ့အကြုံများအား မှတ်တမ်း တင်ထားရန်ရည်ရွယ်ပါသည်။ လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်များမှစ၍ အင်းလေးကန်နှင့် ၎င်း၏ ရေဝေရေလဲဇရီယာသည် လူသားတို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သဘာဝကြောင့်လည်းကောင်း၊ လူသားတို့ ဆောင်ရွက်သော လုပ်ငန်းများ၏ အကျိုးဆက်များကြောင့်လည်းကောင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်ပျက်ယွင်းမှုများကို ဆိုးရွားစွာကြုံတွေ့လာနေရပါသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၊ လူဦးရေ လျင်မြန်စွာတိုးပွားလာမှုနှင့် ရေရှည်တည်တံ့မှုမရှိသော အလေ့အထများ၏ ပြင်းထန်သော သက်ရောက်မှုများကြောင့် ကန်ရေပြင်ဇရီယာ အလျင်အမြန်ကျုံ့လာနေပြီး၊ ရေအရည်အသွေးလည်း ကျဆင်းလာပါသည်။ အင်းလေးကန်၏ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲနှင့် ဂေဟစနစ်သည်လည်း အပြင်းအထန် ခြိမ်းခြောက် ခံနေရပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ ဇာတ်လမ်းများတွင် ဖော်ပြထားသော အစပျိုးလုပ်ငန်းများကို UNDP မှ ဆောင်ရွက်သော အင်းလေးကန်ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးစီမံကိန်း အရ အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ပါသည်။ ယိုယွင်းပျက်စီးနေသော အင်းလေးကန်၏ အခြေအနေနှင့် အင်းလေးဒေသနေပြည်သူများအတွက် ချက်ချင်းတုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လိုအပ်နေသဖြင့် ဤစီမံကိန်းကို နော်ဝေအစိုးရ၏ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုဖြင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့ပါသည်။ စီမံကိန်း၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်မှာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ယိုယွင်းပျက်စီးမှုအား ပြန်လည်ကုစားရန်နှင့် ဒေသခံပြည်သူတို့၏ လူနေမှုဘဝများအား မြှင့်တင်ပေးရန်ဖြစ်ပါသည်။

စီမံကိန်း၏ ငွေကြေးနှင့် လူစွမ်းအားအရင်းမြစ်များကို အသုံးပြုရာတွင် ထိရောက်မှုအရှိဆုံးဖြစ်စေရန်အတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ယိုယွင်းပျက်စီးမှုများပြားပြီး ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းထူထောင်ရန်အရေးတကြီးလိုအပ်နေသော ကလေးချောင်း ရေဝေရေလဲတွင် အဓိကထားအသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ ဤစီမံကိန်းတွင် ညောင်ရွှေ၊ ကလေးနှင့် ပင်းတယမြို့နယ်များရှိ ကျေးရွာပေါင်း (၇၁) ရွာမှ အိမ်ထောင်စု (၉၅၀၀) ပါဝင်ပြီး၊ အင်းလေးကန် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်း စီမံချက် (၂၀၁၀-၂၀၁၅) နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန၏ မူဝါဒလမ်းညွှန်ချက် မူဘောင်များအတိုင်း အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ပါသည်။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများဆုံးရှုံးမှု ရပ်တန့်စေရန်နှင့် ကမ္ဘာ့အဆင်းရဲဆုံးလူဦးရေ၏ တစ်ဝက်အား ဆင်းရဲတွင်းမှ ဆွဲတင်ရန်မှာ ကုလသမဂ္ဂ၏ ထောင်စုနှစ် ရည်မှန်းချက်များထဲမှ နှစ်ချက်ဖြစ်ပါသည်။ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုသည် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား အရေးတကြီးကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရမည့် နေရာများနှင့် ကြိမ်ဖန်များစွာ တစ်ထပ်တည်းကျနေတတ်ကြောင်းကို လေ့လာမှုများစွာက ဖော်ပြနေပါသည်။ လက်တွေ့တွင်မူ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုသည်မှာ များသောအားဖြင့် သဘာဝသယံဇာတများကို တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ပိုမိုသုံးစွဲခြင်းဖြင့်သာ သွားရောက်ရပါသည်။

နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များအနေဖြင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများရှိနေသော နေရာများတွင်၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုလျော့ချရေးလုပ်ငန်းများကို ဦးတည်ဆောင်ရွက်ရာ၌ ခက်ခဲစွာရွေးချယ် ကြရလေ့ရှိပါသည်။

သို့သော် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးမှုမရှိဘဲ ရရှိနိုင်ပါသလား။ ဟန်ချက်ညီရန် မည်ကဲ့သို့ လုပ်ဆောင်မည်နည်း။ ထိုဟန်ချက်ညီမှုကို မည်ကဲ့သို့ ချဲ့ထွင်၍ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မည်နည်း။ ပတ်ဝန်းကျင်ယိုယွင်းပျက်စီးမှုကို ကာကွယ်ရန် ငွေကြေးနှင့်လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်များကို မည်ကဲ့သို့သုံးစွဲရမည်နည်း။ ဤမေးခွန်းများမှာ ကျွန်ုပ်တို့ ဇာတ်လမ်းများတွင် ဖော်ပြထားသော လုပ်ငန်းများက ဖော်ထုတ်ဖြေရှင်းပေးထားသော မေးခွန်းအချို့ ဖြစ်ပါသည်။ ဤဇာတ်လမ်းပါ လုပ်ငန်းများက ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ခြင်းဖြင့် အစားအစာနှင့် ဝင်ငွေအတွက် သဘာဝသယံဇာတများအား မှီခိုနေရသည့် ပြည်သူများအား မည်သို့ အကျိုးပြုနိုင်ပုံကို သရုပ်ဖော်ပြထားပါသည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ဤလုပ်ငန်းများသည် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို တစ်ပြိုင်နက်တည်း ရရှိနိုင်စွမ်းရှိပြီး၊ အမှန်တကယ်လည်း ရရှိစေမည့် စုစည်းလုပ်ငန်းများ ဖြစ်ပါသည်။

ဤဇာတ်လမ်းများသည် အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသော သက်ရောက်မှုများ ရရှိစေရေးအတွက် ရေရှည်ချိတ်ဆက်ပါဝင်မှုနှင့် အဆင့်မြင့်နိုင်ငံရေးကတိကဝတ်ရှိရန် အရေးကြီးပုံကို ထင်ဟပ် ဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့အပြင်၊ ဒေသခံများ၏ ရေရှည်တည်တံ့သော စီမံခန့်ခွဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်၊ ကဏ္ဍအချင်းချင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် အကျိုးသက်ဆိုင်သူများအားလုံး (အထူးသဖြင့် အင်းလေး ဒေသကို ခရီးသွားများအတွက် စွဲဆောင်မှုရှိသော နေရာတစ်ခုအဖြစ် ထိန်းသိမ်းထားရန် ပြင်းပြစွာ စိတ်ဝင်စားနေသည့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ) တို့၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ထောက်ပံ့မှုတို့၏ အရေးပါပုံကိုလည်း မီးမောင်းထိုးပြထားပါသည်။

ဤစီမံကိန်းအောင်မြင်မှု၏ အဓိကသော့ချက်မှာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ပိုမို သဟဇာတ ဖြစ်သည့် လူမှုစီးပွားရေး အလေ့အထများသို့ ဦးတည်ရန်နှင့် ယင်းအလေ့အထများကို ပိုင်ဆိုင်နိုင်စေရန်အတွက် ဌာနတိုင်းရင်းသားများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်များကို ဖော်ထုတ် မြှင့်တင်ရေး လုပ်ငန်းများ၌ ဒေသခံပြည်သူများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ဦးစားပေးခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ စင်စစ်အားဖြင့် စီမံကိန်း၏ အကြီးကျယ်ဆုံးသော အောင်မြင်မှုတစ်ခုမှာ လူထုအသိအမြင်နိုးကြားမှု၊ ဗဟုသုတများနှင့် ပြန်လည် လေ့လာသင်ယူနိုင်သော အတွေ့အကြုံ များကို ဖန်တီးပေးနိုင်ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာအုပ်တွင် အလေ့အထကောင်းများ၏ နမူနာများနှင့် အနှစ်သာရများကို ဆွဲထုတ်ပြထားပါသည်။ ထို့အပြင် စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ယင်းအလေ့အထများကို ဆင့်ပွားအသုံးချရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် လိုအပ်ချက်များကိုလည်း ဖော်ထုတ်တင်ပြထားပါသည်။ ဤစာအုပ်၌ပါသော ဇာတ်လမ်းများကို ဖတ်ရှုနားလည်ခြင်းအားဖြင့် မူဝါဒချမှတ်သူများနှင့် လက်တွေ့လုပ်ကိုင်နေကြသူများအပြင် အင်းလေးကန်နှင့် ဒေသခံများ၏ အနာဂတ်အရေးကို စိတ်ဝင်စားကြသူများအတွက် အကျိုးတစ်စုံတစ်ရာ ရရှိစေရန် မျှော်လင့်ပါသည်။

အင်းလေးကန်

အင်းလေးကန်အား မြန်မာနိုင်ငံ၏ အံ့ဩကြည်နူးဖွယ်အကောင်းဆုံးနေရာတစ်ခုအဖြစ် မကြာခင် ညွှန်းဆိုဖော်ပြလေ့ ရှိကြပါသည်။ အင်းလေးကန်သည် ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်၏ ဗဟိုချက်တွင် တည်ရှိပြီး ချောင်းများနှင့် သံလွင်မြစ်ကြီးတို့ သွယ်ယှက်နေသော ကျယ်ပြောသည့် ဒေသကြီးတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

မြင့်မားသည့်တောင်တန်းများနှင့်ဝိုင်းရံထားသော ငြိမ်သက်အေးချမ်းသည့် ကန်ရေများထဲတွင် ယင်းနေရာဒေသ၌သာတွေ့ရှိရသည့် ခရုမျိုးစိတ် (၂၀) ကျော်နှင့် ငါးမျိုးစိတ် (၉) မျိုးရှိပါသည်။ ၎င်းတို့ကို ကမ္ဘာကြီး၏ အခြားမည်သည့်နေရာတွင်မှ မတွေ့ရှိနိုင်ပေ။ ဤကုန်းမြင့် ရေကန်ကြီးတွင် တမူထူးခြားပြီး ရာစုနှစ်များစွာ ကြာမြင့်ပြီဖြစ်သည့် လူ့အသိုင်းအဝိုင်းတစ်ရပ် စည်ပင်ပြောလျှက် ရှိနေပါသည်။ အင်းလေးကန်၏ပတ်ပတ်လည်၌ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းကြီးကျောင်းများ၊ စာသင်ကျောင်းငယ်များနှင့် လှုပ်ရှားသက်ဝင် နေသောဈေးများရှိသည့် ရွာငယ်ပေါင်းများစွာတည်ရှိပါသည်။ အိမ်များစွာတို့မှာ ကန်ရေပြင်ပေါ်၌ပင် ခြေတံရှည်ဖြင့် တည်ရှိနေကြပြီး၊ ကျွန်းကျောက်ပျိုးရေးခြံများကိုလည်းတွေ့နိုင်ပါသည်။ ဤကန်ရေပြင်တွင် ငါးဖမ်းလုပ်သားများသည် ရှည်လျားသော သစ်သားလှေ နောက်ဖျား၌ ဟန်ချက်ထိန်းကာ လှော်တက်တစ်ချောင်းတည်းကို ခြေထောက်ဖြင့် ထိန်းချုပ်လှော်ခတ် နေကြပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ကန်ရေပြင်တွင် တမူထူးခြားသောပုံစံဖြင့် လှုပ်ရှားလှော်ခတ်နေသည့်ပုံစံမှာ အင်းလေးကန်ကို မှီတင်းနေထိုင်နေကြသော ဌာနေအင်းသားလူမျိုး^၁ တို့၏ အမှတ်လက္ခဏာတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

သဘာဝဘေးဆိုက်ရန် လက်တစ်ကမ်းအလို

အင်းလေးကန်၏ ရှုခင်းအလှတို့သည် ယိုယွင်းလာနေသောအခြေအနေတို့အား မဖုံးကွယ်ထားနိုင်တော့ပေ။ တိရစ္ဆာန်များစားကျက်ချခြင်း၊ ပိုးသတ်ဆေး၊ ဓါတ်မြေဩဇာနှင့် မိလ္လာများ စီးဆင်းလာခြင်းနှင့် ကန်ကြမ်းပြင်အား များစွာပြောင်းလဲစေခြင်းစသည်တို့အပါအဝင်၊ များစွာသောအကြောင်းတရားများကြောင့် အင်းလေးကန်၏ အခြေအနေ ယိုယွင်းပျက်စီးလာခဲ့ပါသည်။ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများ၏ အဆိုအရ အင်းလေးကန်သည် သဘာဝဘေးဆိုက်ရန် လက်တစ်ကမ်းအလိုတွင် ရောက်ရှိနေပြီဖြစ်ပါသည်။

လွမ်းစရာနေ့ရက်များ

“ပြောရရင်ယုံမှာတောင်မဟုတ်ဘူး။ သိပ်တောင်မကြာသေးဘူး။ အရင်ကဆိုကျွန်မတို့ရေဆာရင် ကန်အလယ်ကရေကို ခပ်သောက်လိုက်လို့ရသေးတယ်။ ရေလဲကောင်းကောင်းကူးလို့ရတယ်။ ငါးတွေလဲ ပေါတယ်။ နွေရာသီမှာ ရေခန်းတယ်ဆိုတာ ကြားတောင်မကြားဖူးဘူး။ အခုတော့အရင်လို မဟုတ်တော့ပါဘူး” ဟု မင်းချောင်းအရှေ့ရွာနေ အသက် ၆၂ နှစ်အရွယ် ဒေါ်သန်းတင် က ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

အင်းလေးကန်တွင် မည်သည့်အရာများ ဖြစ်ပျက်နေပါသနည်း

- အင်းလေးကန်၏ရေမျက်နှာပြင်အကျယ်အဝန်းသည် ၁၉၃၄ ခုနှစ်တွင် ၂၇၁ စတုရန်းကီလိုမီတာရှိရာမှ ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် ၁၆၃.၂ စတုရန်းကီလိုမီတာသို့ လျော့ကျသွားသည်။ တစ်စိတ်တစ်ဆက်တည်းရှိသော ကန်ရေပြင်မှာ ၆၂.၂ စတုရန်းကီလိုမီတာသာ ကျယ်ဝန်းတော့သည်။^၂
- အင်းလေးကန်၏ အချို့နေရာများတွင် ကန်အခြေအနေမှာ ကျွန်းကျောက်ပျိုးရေးခြံများနှင့် လယ်ကွက်များအကြား ရေမြောင်းကဲ့သို့ဖြစ်နေသည်။
- ကန်ရေသည်ညစ်ညမ်းနေပြီးငါးများအတွက်အဆိပ်ဖြစ်စေသည်။ ယခင်ကအညစ်အကြေးများကိုသဘာဝအလျောက်စစ်ထုတ်နိုင်ခဲ့သော်လည်းယနေ့တွင်မူရေညစ်ညမ်းမှုသည်အလွန်အမင်းဆိုးရွားနေပြီဖြစ်သည်။
- ကန်ရေကို သောက်သုံးသူများနှင့် ကန်ထဲမှငါးကိုစားသုံးသူများမှာ ကျန်းမာရေးဆိုးရွားစွာ ထိခိုက်နိုင်သည်။ ကန်၏ အောက်ပိုင်းတွင်နေထိုင်ကြသည့် လူအများတွင် ဝမ်းပျက်၊ ဝမ်းလျှောနှင့် ဝမ်းကိုက်ရောဂါ ဖြစ်နှုန်းမြင့်တက်လာကြောင်း သိရသည်။
- ဒေသမျိုးရင်းမဟုတ်သော ပြင်ပမျိုးစိတ်များသည် လျင်မြန်စွာပေါက်ဖွားကြပြီး ယခင်က ပေါများစွာ ရှိခဲ့သည့် ဒေသခံအပင်နှင့်သတ္တဝါမျိုးစိတ်များ၏ တည်ရှိမှုကို အန္တရာယ် ပေးလာသည့်အပြင် ပြည်သူများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများကိုလည်း ဆုတ်ယုတ်လာစေသည်။

၁။ အင်းလေးကန်၏ လူဦးရေတွင် အဓိကအားဖြင့် အင်းသားလူမျိုးများပါဝင်ပြီး၊ ရှမ်း၊ တောင်ရိုး၊ ပအိုဝ်း(တောင်သူ)၊ နေ၊ ကယား၊ နေရှ်နှင့် ဗမာစသည့် အခြား တိုင်းရင်းသားများနှင့် ရောနှောနေထိုင် ကြပါသည်။
၂။ ကြေးတိုင်နှင့် မြေစာရင်းဦးစီးဌာန (၂၀၀၇)။

အဘယ်ကြောင့် ထိုသို့ ဖြစ်ပျက်နေပါသနည်း

- **ခါတ်မြေဩဇာများနှင့် ပိုးသတ်ဆေးများ အလွန်အကျွံသုံးစွဲခြင်း** - ကျွန်းကျေးရွာများရှိ ခြံများနှင့် ကန်ဘေးဝန်းကျင်မြေပေါ်တွင် ခရမ်းချဉ်သီးနှင့် အခြားသီးနှံများကို စိုက်ပျိုးနေကြသည့် ဒေသခံတောင်သူလယ်သမားများသည် သီးနှံအတွက်နှုန်းတိုးရန်အတွက် ခါတ်မြေဩဇာများနှင့် ပိုးသတ်ဆေးများကို အလွန်အကျွံသုံးစွဲလာကြသည်။ ပိုးသတ်ဆေးများကိုလည်း သတ်မှတ်ထားသည့် ပမာဏအတိုင်းမဟုတ်ဘဲ အပင်များအပေါ် တိုက်ရိုက်ဖြန်းကြသည်။ အဆိပ်ဖြစ်စေသော ဓါတုပစ္စည်းများသည် အသီးအနှံများကို အဆိပ်သင့်စေရုံမက အင်းလေးကန်တွင်းသို့ စီးဆင်းဝင် ရောက်၍ ရေထုကို ညစ်ညမ်းစေကာ၊ အင်းလေးကန်၏ ဂေဟစနစ်ကိုလည်း ပျက်စီးစေပါသည်။
- **လူဦးရေတိုးပွားလာခြင်း** ကလည်း ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများရှိသည်။ အင်းလေးကန်အတွင်းနှင့် ကန်ပတ်ဝန်းကျင်တွင် နေထိုင်ကြသော လူဦးရေ ၁၆၀၀၀၀ ကျော်က ပုံမှန်အားဖြင့် အညစ်အကြေးများကို ကန်ထဲသို့ တိုက်ရိုက်စွန့်ပစ်ကြသည့်အပြင် တစ်ပိုင်တစ်နိုင်ယက်ကန်းလုပ်ငန်းနှင့် ငွေပန်းထိမ်လုပ်ငန်းများမှ ညစ်ညမ်းသောရေများကို လည်း ကန်ထဲသို့ ပြီးစလွယ် စွန့်ထုတ်ကြသည်။
- **ထင်းသုံးစွဲမှုများပြားလာခြင်း** - ချက်ပြုတ်ရန်နှင့် အိမ်တွင်းစက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများ အတွက် လောင်စာထင်း ထောက်ပံ့ပေးရန် ကန်ပတ်ဝန်းကျင်တွင် သစ်ခုတ်ယူမှု တိုးလာခြင်းကြောင့် ကန်ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ တောင်တန်းများတွင် သစ်တောပြုန်းတီးမှုဖြစ်စေပါသည်။ အကျိုးဆက်အဖြစ် မြေတိုက်စားမှုများဖြစ်ပေါ်လာစေကာ ကန်အတွင်းသို့ စီးဝင်သောချောင်းများမှတစ်ဆင့် နန်းအနည်ပိုများများ အလွန်အကျွံ ဖြစ်စေသည်။
- **ခရီးသွားလုပ်ငန်း အလျင်အမြန်တိုးတက်လာခြင်း** - နှစ်စဉ်ခရီးသွား ၁၀၀၀၀၀ မှ ၁၅၀၀၀၀ ဦးရေခန့် အင်းလေးကန်သို့ လာရောက်လည်ပတ်ကြပြီး ထပ်မံတိုးတက်လာရန်လည်း ကြိုးစားနေကြသည်။ လေ့လာမှုများအရ နိုင်ငံခြားသားခရီးသွားများ လာရောက်လည်ပတ်မှုသည် ၂၀၀၉-၂၀၁၀ ခုနှစ်အတွင်း ၂၀၀၀၀ နှင့် ၂၀၁၃-၂၀၁၄ တို့တွင် ၁၁၀၀၀၀ အထိ တိုးများလာသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။^၉
- **ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု** - ရာသီဥတုဆိုင်ရာ ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များကို ဆန်းစစ်ချက်များအရ မုတ်သုံရာသီကာလသည် လွန်ခဲ့သော နှစ် (၃၀)အတွင်း (၁၀) ရက်ခန့် ပိုမိုတိုတောင်းသွားသဖြင့် ပျမ်းမျှမိုးရေချိန်သည်လည်း ၅% ခန့် လျော့နည်းသွားကြောင်းတွေ့ရသည်။ သို့ရာတွင် ထိုကာလအတွင်း၌

အကြိမ်ရေနည်းသော်လည်း ပိုမိုသည့်ထန်လာသော မိုးရွာသွန်းမှုများ

၂၀၁၀ ခုနှစ် နွေရာသီတွင် အပူချိန် အလွန်မြင့်တက်ခဲ့သဖြင့် အင်းလေးကန်ရေမျက်နှာပြင်သည် နှစ်၅၀ အတွင်း အနိမ့်ဆုံးသို့ ကျဆင်းသွားခဲ့ပါသည်။ သောက်သုံးရေကို အခြားနေရာများမှ သွားရောက် စုဆောင်းသယ်ယူ ရသည့်အပြင် ရေပေါ်ဈေးသည်ပင်ပျောက်ကွယ်သွားတော့မည့် အန္တရာယ်နှင့်ကြုံတွေ့ခဲ့ကြရသည်။ ဧပြီလတွင်ကန်ရေမျက်နှာပြင်အကျယ်အဝန်းမှာ သုံးပုံတစ်ပုံခန့် လျော့ကျသွားပြီး ပုံမှန်အားဖြင့် လှေဖြင့်သွားရောက်ရသော သမိုင်းဝင်ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များစံပယ်သည့်အင်းလေးဖောင်တော်ဦးဘုရား တည်နေရာတဝိုက်သည် အသုံးမပြုတော့သည့် စွန့်ပစ်မြေကဲ့သို့ ဖြစ်သွားပါသည်။ ကန်ရေပြင်ပေါ်ရှိ ကျေးရွာများအားလည်း ထိခိုက်ခဲ့ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပျမ်းမျှအပူချိန်သည် ၀.၇ ဒီဂရီ စင်တီဂရိတ်ခန့် ပိုမိုမြင့်တက်လာသောကြောင့် မိုးသည်းထန်မှု မှာမူ ပိုလာကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ (DMH, 2011)

စိုစွတ်သောရာသီတွင် မိုးသည်းထန်စွာ ရွာသွန်းခြင်းမှာ ကောင်းကျိုးမဖြစ်ဘဲ၊ ဘေးအန္တရာယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်လာ နေပြီး ရုတ်တရက် ရေလွှမ်းခြင်း၊ မြေတိုက်စားခြင်းနှင့် မြေပြိုခြင်းများ ဖြစ်စေကာ ကန်ထဲသို့ နန်းပို့ချမှုကို လည်း တိုးလာစေသည်။ (နန်းပို့ချမှုကြောင့် ကန်ရေ မျက်နှာပြင် မြင့်တက်လာပြီး၊ ရေကြီးနိုင်ခြေ တိုးလာ စေသည်သာမက၊ ကန်ရေကိုလည်း ညစ်ညမ်းစေသဖြင့် ကန်အတွင်းနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကိုလည်း ထိခိုက်စေသည်။)

အင်းလေးကန်သည် ဒေသခံပြည်သူများ၏ ကျန်းမာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် လွန်စွာမှ အခရာကျသည်။ ကန်အတွင်းနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်တွင် မှီတင်းနေထိုင်ကြသည့် မျိုးစိတ်တစ်ခုချင်းစီ (ငှက်၊ အပင်၊ ငါး၊ အင်းဆက်၊ ဘက်တီးရီးယားနှင့် အခြားသက်ရှိများ) နှင့် ၎င်းတို့နှင့် စုပေါင်းဖွဲ့စည်းထားသော ဂေဟစနစ်သည် စားနပ်ရိက္ခာ ထောက်ပံ့ပေးပြီး၊ လေထု၊ ရေထုနှင့် မြေဆီလွှာတို့ကို သန့်စင်ပေးသည်။ အင်းလေးကန်သည် လူများစွာတို့အတွက် ဝင်ငွေရစေသည့် အဓိက အရင်းအမြစ်ဖြစ်သည်။ ကန်အတွင်းမှ ဖမ်းဆီးရမိသော ငါးမျိုးစုံသည် ဒေသတွင်း အစာအာဟာရဖြစ်သကဲ့သို့ ကုန်သွယ်ရေးနည်းလမ်းတစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါ သည်။ ကန်အတွင်းရှိ အပင်များအား အလှဆင်ပစ္စည်းများနှင့် ချည်ထည်များထုတ်လုပ်ရာတွင် အသုံးပြုကြ သည်။^{၃၂} အင်းလေးကန်သည် ခရီးသွားများအဓိကလာရောက်လည်ပတ်ရာ နေရာဖြစ်သကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်း၏ အဓိကခါတ်အားပေးစက်ရုံများအနက် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သော လောပိတရေအား လျှပ်စစ်စက်ရုံအတွက် အဓိကရေအရင်းအမြစ် လည်းဖြစ်သည်။ အင်းလေးကန်နှင့် ယင်း၏ ကြွယ်ဝ သောဂေဟစနစ် ပျက်စီးယိုယွင်းနေမှုကို ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းထူထောင်ရန်မှာ အရေးတကြီး လုပ်ဆောင် ရမည့် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်နေပါသည်။

၃၂။ အင်းလေးကန်ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေး (၅)နှစ် လုပ်ငန်းစီမံချက် (၂၀၁၅-၂၀၁၆ မှ ၂၀၁၉-၂၀၂၀)။ မေလ ၂၀၁၅၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန။
၃၃။ ဥပမာအားဖြင့် ကြာရိုးမှရရှိသော အမျှင်ဖြင့် ရက်လုပ်ထားသည့် ထူးခြားသည့်ချည်ထည်များကို အင်းလေး ကန်ဒေသတစ်ခု တည်း၌သာ ထုတ်လုပ်ကြပြီး ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များအတွက် ကြာသက်နန်းဟုခေါ်သော အထူးသက်နန်းယက်လုပ်ရာတွင် အသုံးပြုသည်။

စွန့်ပစ်ပစ္စည်းမှ
လောင်စာစွမ်းအင်သို့
ပြောင်းလဲပေးခြင်း
စွမ်းအားမြှင့်မီဖိုများအသုံးပြုခြင်း

စွမ်းအားမြှင့်မီးဖိုသည် လောင်စာအဖြစ် စပါးခွံနှင့် ပြောင်းဖူးရိုးကို လောင်စာအဖြစ်အသုံးပြု၍ အိမ်တွင်းစက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် လိုအပ်သော စွမ်းအင်ကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည်။ ယင်းသည် ပိုမို သန့်ရှင်း ဘေးကင်းပြီး လောင်စာလည်း အနည်းငယ်သာ လိုအပ်သည်။

စွမ်းအားမြှင့်မီးဖိုကို အဘယ်ကြောင့် အသုံးပြုရပါသနည်း

မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့ဖက်ရှိ ရှမ်းပြည်နယ်အတွင်း တည်ရှိနေသော အင်းလေးကန်သည် ရှုပ်ထွေးသော ပြဿနာများစွာနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ အင်းလေးကန်သည် တောင်သူလယ်သမားများက အလွန်အကျွံသုံးစွဲလိုက်သော ဓါတ်မြေသြဇာနှင့် ပိုးသတ်ဆေးများကြောင့် ရေထုညစ်ညမ်းမှုဆိုးရွားနေသည့်အပြင်၊ ကျေးရွာသားများကြောင့် သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှု မရှိတော့သည့် တောင်စောင်းများမှ နန်းအနည်များနှင့်အတူ၊ ကျောက်မီးသွေးမိုင်းမှ အဆိပ်သင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများသည်လည်း ကန်ရေပြင်အတွင်းသို့ စီးဝင် နေကြပါသည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့်ဟု ယုံကြည်ရသော မိုးရွာသွန်းမှု ကာလရှည်ကြာ နည်းပါးခြင်းနှင့် အကျိုးဆက်အားဖြင့် ရေမျက်နှာပြင်နိမ့်ကျလာမှုတို့ကြောင့် မူလက (၁၀၀) စတုရန်းမိုင် အကျယ်အဝန်းရှိသော ကန်ရေမျက်နှာပြင်သည် သုံးပုံတစ်ပုံခန့် ကျုံ့သွားပါသည်။ တချိန်ချိန်တွင် လုံးဝခန်းခြောက်သွားနိုင်သည်ဟုသော စိုးရိမ်မှုအသံများကိုလည်း ကြားနေရသည်။

အင်းလေးကန်၏ လူဦးရေသည် လျင်မြန်သောနှုန်းဖြင့် တိုးလာနေသည်။ တိုးများလာသော လူများ ရှင်သန်ရပ်တည်ရေးသည် သစ်တောများနှင့် အခြားသဘာဝသယံဇာတများကို ပိုမို အသုံးပြုရန်လိုအပ်သည်။ လူဦးရေတိုးလာသည်နှင့်အမျှ သယံဇာတလိုအပ်ချက်မှာလည်း ရေရှည်တည်တံ့မှုမရှိနိုင်သည့် အခြေအနေသို့ ရောက်လာပြီး၊ သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုကို အလွန် အမင်း လျော့နည်းလာစေပါသည်။

ခေါင်တိုင်ကျေးရွာသည် အင်းလေးကန်၏ အနောက်ကမ်းတွင် တည်ရှိသော ရွာတစ်ရွာဖြစ်ပါသည်။ အခြားသော တောင်ပေါ်ကျေးရွာများကဲ့သို့ပင် ထိုရွာသည်လည်း ချက်ပြုတ်ရန် လောင်စာအတွက် တစ်ချိန်က စိမ်းလန်းစိုပြေခဲ့သော တောတောင်များအပေါ် မှီခိုနေရပါသည်။

“ကျွန်မတို့ နေ့တိုင်း ထင်းရှာ၊ ထင်းခုတ်သွားရတယ်။ ထင်းက နေ့တိုင်းလိုနေတာပဲ” ဟု အသက် ၄၅ နှစ်အရွယ်ရှိ ဒေါ်မြင့်မေက မီးခိုးများမွန်ထူနေသော သူမ၏ တဲအတွင်း ထိုင်လျက် နေကြာစေ့များကို သစ်သားယောင်းမရှည်ကြီးဖြင့် မွှေနေရင်းပြောပြခဲ့ပါသည်။ အင်းလေးကန် ရေဝေရေလဲဧရိယာအတွင်း သစ်ခုတ်ခြင်းကြောင့် သစ်တောဧရိယာကို လျော့နည်းလာစေပြီး မြေဆီလွှာကို ပိုမိုမွှာလာစေပါသည်။ ဆက်လက်၍ လျင်မြန်စွာတိမ်ကောနေသောကန်အတွင်းသို့ နန်းအနည်ပိုချမှုများပြားလာစေပြီး၊ ရေထုကိုလည်း ပူနွေးစေသဖြင့် ရေနေသတ္တဝါများအတွက် အန္တရာယ်ရှိသော ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုကို ဖန်တီးနေပါသည်။

ပတ်ဝန်းကျင် ယိုယွင်းပျက်စီးမှုကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန်အတွက် မြေတိုက်စားမှုနှင့် နန်းအနည်ပိုချမှုအလွန်အမင်းဖြစ်စေသော သစ်ထုတ်မှုကို ထိန်းချုပ်ရန်အရေးကြီးပါသည်။ သစ်ထုတ်မှုထိန်းချုပ်ခြင်းသည် အင်းလေးကန် ရေဝေရေလဲဒေသ၏ ရေအရင်းအမြစ်စနစ်ကို ထိန်းသိမ်းရာတွင် အရေးပါပြီး၊ ယင်းစနစ်ကိုထိန်းသိမ်းပေးခြင်းဖြင့် ရေထုကိုလည်းကောင်း၊ ရေနှင့်ဆက်စပ်နေသောသယံဇာတများနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများကို လည်းကောင်း၊ ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရာတွင် ကူညီပေးပါလိမ့်မည်။ ခေါင်တိုင်ကျေးရွာသည် အင်းလေးကန်၏ အနောက်ဘက်တွင်တည်ရှိပြီး အိမ်ထောင်စု (၂၀၀) ခန့် နေထိုင်ကြသည့် ရွာတစ်ရွာဖြစ်သည်။ လိုအပ်သော အခါတိုင်းတွင် တစ်ဦးကို တစ်ဦး ရိုင်းပင်းကူညီတတ်ကြပြီး၊ မိသားစုများအချင်းချင်း ချစ်ကြည် ရင်းနှီးစွာနေထိုင်ကြသော လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းတစ်ခုလည်း ဖြစ်သည်။ ကျေးရွာသားများသည် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကို စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ စိုက်ပျိုးရာသီမဟုတ်ချိန် များတွင် ဒေသတွင်း လူကြိုက်များသော စားစရာတစ်မျိုးဖြစ်သည့် မုန့်ကျပ် (rice crackers) ပြုလုပ်၍ ဒေသအတွင်းရှိ ဈေးများတွင် ရောင်းချကြသည်။

မုန့်ကျပ်များကို ကျေးရွာသုံး သမားရိုးကျ ရွှံ့မီးဖိုများဖြင့် အပူပေးကြရာ၊ ယင်းမီးဖိုများအတွက် လောင်စာမှာ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ သစ်တောများမှ ခုတ်ယူရရှိသော ထင်းများဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသမားရိုးကျ မီးဖိုများကို ကျေးရွာသားကိုယ်တိုင်ပြုလုပ်ကြပြီး၊ တည်ဆောက်ပုံအရ ခိုင်မာမှုလည်း မရှိပါ။ ယင်းတို့သည် လေပေါက်များ၊ မီးခိုးခေါင်းတိုင်များ မပါဘဲ၊ မီးခိုးလည်း အလွန်ထွက်ပါသည်။

သမားရိုးကျမီးဖိုကိုသုံးစွဲသော မိသားစုတစ်စုသည် တစ်နှစ်လျှင် ပျမ်းမျှ လုံးပတ် ၁ပေခန့် သစ်ပင် (၈၀၀၀)ပင် လိုအပ်သည်။ ကုန်ကျစရိတ်မှာလည်း များပြားသည်။ အသေးစား လုပ်ငန်းတစ်ခုအတွက် ထင်းတန်ဖိုးတစ်ခုတည်းသည်ပင် တစ်လလျှင် ၆၀၀၀၀ ကျပ် (ဒေါ်လာ ၆၀ ခန့်) မှ ၁၀၅၀၀၀ ကျပ် (၁၀၅ ဒေါ်လာခန့်) အကြား ကုန်ကျသဖြင့် ငွေကြေးအရ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးတစ်ခုဖြစ်စေသည်။

ဤမီးဖိုများကို သုံးခြင်းကြောင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် သက်ရောက်မှုများရှိသည့်အပြင်၊ ကျန်းမာရေးပြဿနာများလည်းရှိလာသည်။ အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေး သူငယ်များမှာ ပိုမို ထိခိုက်လွယ်ကြသည်။ ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ (WHO) အဆိုအရ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံး တွင် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း အရွယ်မရောက်သေးသူ ၄ သန်း ခန့်သည် ထင်း၊ မီးသွေး လောင်စာအသုံးပြု၍ ချက်ပြုတ်သဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အိမ်တွင်းလေထုညစ်ညမ်းမှုကြောင့် ရောဂါရပြီး၊ အသက်သေဆုံးကြ ရကြောင်းသိရသည်။ ၅ နှစ် အောက် ကလေးငယ်များ အရွယ်မတိုင်ခင် သေဆုံးမှု၏ ၅၀ % ကျော်မှာ အိမ် တွင်း လေထုညစ်ညမ်းမှုဖြစ်ချိန်တွင် ရှူသွင်းလိုက်ရသော အမှုန်ငယ်များ (particulate matter) ကြောင့် အဆုတ်ရောင်ရောဂါဖြစ်ကာ သေဆုံးကြခြင်းဖြစ်သည်။^၅

ကျွန်ုပ်တို့ ဘာလုပ်ခဲ့ကြပါသနည်း

“အကုန်လုံးက ဟန်ချက်ညီနေဖို့လိုတယ်ဗျ။ ကျွန်တော်တို့က သစ်တောတွေကို ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက် စေချင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ လူတွေကလည်းနေထိုင်ဖို့၊ ချက်ပြုတ်ဖို့၊ စားသောက်ဖို့လဲ လိုသေး တယ်လေ” ဟု ခေါင်တိုင်ရွာမှ စေတနာ့ဝန်ထမ်းတစ်ဦးဖြစ်သူ ကိုခင်မောင်စိုးမှ ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

ထင်းလောင်စာအပေါ်အလွန်အမင်း မှီခိုနေမှုကို လျှော့ချရန် ကြိုးစားမှုတစ်ခုအဖြစ်၊ UNDP သည် အိမ်တွင်းစက်မှုလက်မှု လုပ်ငန်းများတွင် အသုံးပြုနိုင်သည့် စွမ်းအားမြှင့်မီးဖိုများကို ဒေသတွင်း ထုတ်လုပ်နိုင်ရန် ပံ့ပိုးကူညီပေးခဲ့သည်။ ထိုစီမံကိန်းကို သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် အနီးကပ်ပူးပေါင်းအကောင် အထည်ဖော်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

စီမံကိန်းအရ၊ ပိုမိုသေးကင်း၍ (မီးခိုးအထွက်နည်းသော)၊ လောင်စာကို အကျိုးရှိရှိ အသုံးချ နိုင်ပြီး (ထင်းကုန်ကျမှုနည်းသော)၊ ဈေးပိုမိုသက်သာကာ (မီးဖိုထိန်းသိမ်းစရိတ် နည်းသော) ရိုးရှင်းလွယ်ကူ စွာပြုလုပ်နိုင်သည့်မီးဖိုများကိုဒီဇိုင်းရေးဆွဲကြရန်ဒေသခံကျွမ်းကျင်သူများအားစည်းရုံးလှုံ့ဆော်ပေးခဲ့ပါသည်။

ဒီဇိုင်းပုံစံအသစ်သည် ရှုပ်ထွေးမှု မရှိပါ။ ၎င်းမီးဖိုအတွက် သမားရိုးကျအသုံးပြုသော ရွှံ့စေးအစား ဒေသတွင်းအလွယ်တကူရရှိနိုင်၍ ကြာရှည်ခံပြီး၊ အပူကို ကောင်းစွာ ထိန်းထားနိုင်သော ပစ္စည်းများ (အလူမီနီယံနှင့် အုတ်များ)ဖြင့် ပြုလုပ်ပါသည်။ သမားရိုးကျမီးဖိုများတွင် မပါဝင်သော အစိတ်အပိုင်းအသစ် အချို့ (အဖုံး၊ လေပေါက်နှင့် ပြာစုသည့်နေရာ) ကို ထပ်မံ ဖြည့်စွက်ထားပါသည်။ မီးဖိုပြုလုပ်သည့် အဆင့်များမှာလည်း ရိုးရှင်းပါသည်။ သို့သော် ပုံစံသစ်မီးဖိုတွင် ဈေးကြီးမြင့်လာပြီး၊ ရေရှည်မရရှိနိုင်သည့် ထင်းလောင်စာအစား စပါးခွံ၊ ပြောင်းဖူးရိုးတို့ကို လောင်စာအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

သမားရိုးကျမီးဖိုနှင့် စွမ်းအားမြှင့်မီးဖို နှိုင်းယှဉ်ချက်များ။

သမားရိုးကျမီးဖို	စွမ်းအားမြှင့်မီးဖို
<ul style="list-style-type: none"> သံကိုယ်ထည်၊မြေသားအိုးနှင့် မြေသားနံရံများ နံရံများ ပါးသည် အဖုံးမရှိပါ(မီးဖိုတွင်း လေအဝင် အထွက် များပြားသည်) မီးခိုးထွက်ပေါက်ခေါင်းတိုင် မပါပါ ပြာစုရန် သီးခြားနေရာ မပါပါ 	<ul style="list-style-type: none"> သံကိုယ်ထည်၊ အလူမီနီယံအိုးနှင့် အုတ်နံရံများ နံရံများ ထူသည် အဖုံးရှိသည် (လေအဝင်အထွက်အား ထိန်းနိုင်သည်) မီးခိုးထွက်ပေါက်ခေါင်းတိုင် ပါရှိသည် ပြာစုရန် သီးခြားနေရာ ပါရှိသည်

၅) <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs292/en/>

အိမ်တွင်းစက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းအတွက် စွမ်းအားမြှင့်မီးဖို တည်ဆောက်နေပုံ

မီးဖိုပုံစံအသစ်အား ကျေးရွာလူထုသို့ မိတ်ဆက်မဖြန့်ဝေမီတွင် ၎င်း၏ လောင်စာရွှေ့တာနိုင်မှုနှင့် အကျိုး ရှိမှုကို စမ်းသပ်ခဲ့ပါသည်။

မီးဖိုအသစ်တစ်လုံးတည်ဆောက်ရန် ဒေါ်လာ ၂၂၀ (ပစ္စည်းနှင့် လုပ်အားခ အပါအဝင်) ကုန်ကျပါသည်။ စီမံကိန်းသည် အကျိုးခံစားခွင့်ရသူ ကျေးရွာသားများနှင့် ကုန်ကျစရိတ်မျှဝေကျခံရမည့် နည်းလမ်းတစ်ခုအနေဖြင့် ကုန်ကျစရိတ်၏ ၇၀% ကို စီမံကိန်းမှ ကျခံ၍ ကျန် ၃၀ % အား အသုံးပြုမည့်မိသားစုက ကျခံပေးရန် မေတ္တာရပ်ခံခဲ့ပါသည်။

အသုံးပြုကြမည့်မိသားစုများကို မီးဖိုလုပ်နည်း သင်ကြားပြသပေးပါသည်။ စီမံကိန်းဝန်ထမ်းများနှင့် စီမံကိန်းမှ ငှားရမ်းထားသော ပန်းရံမရာများက နည်းပညာပိုင်း အကူအညီပေးပြီး မီးဖိုပြုလုပ်မှုကို အနီးကပ်ကြီးကြပ်ပေးပါသည်။ သို့ရာတွင် ဘီလပ်မြေ၊ ထုံး၊ သဲများ ရောစပ်ခြင်း၊ အုတ်ခဲစီခြင်း၊ အတွင်းပိုင်း လောင်စာထည့်ရန် အခန်းပြုလုပ်ခြင်း၊ မီးဖိုကိုယ်ထည် အချောသပ်ခြင်းနှင့် မီးခိုးထွက်ပေါက်ခေါင်း တိုင်ထည့်သွင်းခြင်း စသည့် မီးဖိုပြုလုပ်ရေးလုပ်ငန်းအဆင့် အများစုကို ဒေသခံများကိုယ်တိုင် အဖွဲ့လိုက် ပြုလုပ်ကြပါသည်။ မီးဖိုတစ်ခု ပြုလုပ်ရန် အချိန် (၃) ရက်မှ (၄) ရက်အထိ ကြာမြင့်ပါသည်။

စီမံကိန်းမှ ငှားရမ်းထားသော ပညာရှင်များက အသုံးပြုသူမိသားစုများအား မီးဖိုသန့်ရှင်းရေးနှင့် ထိန်းသိမ်းရေးနည်းလမ်းများကို သင်ကြားပေးပါသည်။

စီမံကိန်းမှ မီးဖိုအလုံး (၉၀) ပြုလုပ်ရန် ကူညီထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပါသည်။ အသက် ၄၅ နှစ်အရွယ်ရှိ ဦးခင်မောင်ထွေးသည် စီမံကိန်း၏ အကျိုးခံစားခွင့်ရသူများထဲမှ တစ်ဦးဖြစ်ပါသည်။

"ကျွန်တော့်ဇနီးသည်က လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်နှစ်ခွဲလောက်က ကင်ဆာရောဂါနဲ့ ဆုံးသွားတယ် သူဆုံးပါးသွားတာ ကျွန်တော့်အတွက်တော့ ထိုးနှက်ချက်ကြီးတစ်ခုပါပဲ။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော်ကြာကြာ ပူဆွေးနေချိန်မရပါဘူး။ ကျွန်တော့်မှာ ကလေး(၃) ယောက်ကို စောင့်ရှောက်ရမယ့်တာဝန် ရှိသေးတယ်။ ကျွန်တော့် အစ်မကလဲ ကူညီပေးတယ်။ ကျွန်တော်တို့မှာ ပဲလှော်၊ မြေပဲလှော်နဲ့ နေကြာစေ့လှော် အလုပ်တွေ ရှိပါတယ်။ အဲ့ဒါတွေကို တောင်ကြီး(ရှမ်းပြည်နယ်၏မြို့တော်) မြို့ပေါ်ဈေးမှာ ရောင်းရတယ်။ အရင်မီးဖို အဟောင်းနဲ့ တုန်းက အလုပ်ကသိပ်မသေချာဘူး။ တစ်ရက်ကိုထင်းဖိုးအတွက်ချည်းပဲ ၆၀၀၀ ကျပ် (၆ ဒေါ်လာ) လောက်ကုန်ပြီးတော့ ပိဿာ (၃၀) ရောင်းမှ ၁၄၀၀ ကျပ် (၁.၄ ဒေါ်လာ) ပဲ မြတ်တယ်။ မနှစ်တုန်းကတော့ UNDPက အဖွဲ့တွေရောက်လာပြီး ကျွန်တော်တို့ကို စွမ်းအားမြှင့်မီးဖိုအသစ်တွေလုပ်ဖို့ ၁၂၀၀၀ ကျပ် (ဒေါ်လာ ၁၂၀) ထောက်ပံ့ပေးတယ်။ ကျွန်တော့်မှာ စုဆောင်းထားတဲ့ငွေနဲ့ ဆို ၁၃၀၀၀ ကျပ် (ဒေါ်လာ ၁၃၀) လောက်ဖြစ်သွားတယ်။ အဲ့ဒီငွေက ကျွန်တော့်အတွက်တော့ အများကြီးပဲ။ ဒါပေမယ့်

မီးဖိုလုပ်တဲ့နေရာမှာသုံးဖို့ တန်တယ်လို့ ကျွန်တော်မြင်တယ်။ ဒီက ပန်းရံဆရာတစ်ယောက်ကလဲ ကူညီပေးတယ်။ မီးဖိုပုံစံက ရိုးရိုးလေးပေမယ့် အလုပ်ဖြစ်တယ်။ သူ့မှာ မီးခိုးခေါင်းတိုင်ပါတယ်။ အဖုံးပါတယ်။ ပြီးတော့ အပူ (စွမ်းအင်) လဲ သိပ်မလေးဘူး။ ကျွန်တော့်အတွက် အရေးကြီးတာကတော့ ထင်းဝယ်စရာ မလိုတော့တာပဲ။ ကျွန်တော် တစ်ရက်ကို ၆၀၀၀ ကျပ် ကုန်စရာ မလို တော့ဘူး လေ။ မီးဖို အသစ်က ပြောင်းဖူးရိုးတွေနဲ့ သုံးလို့ရတယ်ဆိုတော့ ကျွန်တော် တစ်ရက်ကို ၃၀၀၀ ကျပ် (၃ ဒေါ်လာ) ပဲကုန်တော့တယ်။ ကျွန်တော် ၅၀% လောက် ကုန်ကျစရိတ်သက်သာသွားတယ်။ အဲဒီပမာဏက ကျွန်တော်အတွက်တော့ အများကြီးပဲ။ ပြောင်းဖူးရိုးတွေကို တစ်နှစ်စာလှောင်ထားလိုက်တယ်။ ကျွန်တော်တို့ တစ်ရက်ကို မုန့်ကျပ် အခု (၆၀၀) လောက်လုပ်ကြတယ်။ ဒါက တော်တော် ကြီးစားရတာပါ။ ကျွန်တော့်အစ်မကတော့ မီးဖိုဘေးမှာပဲ အချိန်တွေ ပိုကုန်လာတယ်။ ဒါပေမယ့် မီးဖိုချောင်က အရင်လို မီးခိုးလဲ မများတော့ဘူး။ အရင်လောက်လဲ မပူတော့ဘူး။” ဟု ဦးခင်မောင်ထွေးက ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

စပါးခွံကိုအသုံးပြုရသော မီးဖိုသည်လည်း အလားတူပင် အကျိုးကျေးဇူးများပြီး၊ တစ်ရက်လျှင် စပါးခွံ (၁၀) ကီလိုဂရမ်နှုန်းအသုံးပြုရသည်။ စပါးခွံတစ်အိတ်လျှင် ၂၀၀ ကျပ် (၀.၂ ဒေါ်လာ) သာပေးရသည်။

ဒေသခံများက မီးဖိုပုံစံကို တစ်ဦးချင်းလိုအပ်ချက်ပေါ်မူတည်၍ ထပ်မံပြုပြင်ပြောင်းလဲကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မုန့်ကျပ် (rice cracker) ပြုလုပ်ရန်အတွက် အလူမီနီယံအိုးမှာ အလုံးပုံစံလိုအပ်မည် ဖြစ်သော်လည်း ပဲများ၊ မြေပဲတောင့်များ လှော်ရန်အတွက်မူ အဝိုင်းပုံစံ ဒယ်အိုးအပြားလိုအပ်ပါမည်။ အချို့က ပြောင်းဖူး (သို့မဟုတ်) စပါးခွံအား လောင်စာအဖြစ်သုံးစွဲသော်လည်း အချို့ကမူ ထင်းကိုသာ ဆက်လက်အသုံးပြုကြသည်။

“ကျွန်တော့်မှာ ပြောင်းဖူးရိုးတွေထားဖို့အတွက်က နေရာမရှိဘူး။ ထင်းကျတော့ နေရာသိပ်မယူဘူး။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် မီးဖိုအသစ်က ထင်းကုန်တာ အရင်ကထက် တစ်ဝက်လောက် သက်သာတော့ ကျေနပ်ပါတယ်။ တစ်နေ့ကို ထင်းဖိုး ၁၀၀၀၀ ကျပ် (၁၀ ဒေါ်လာ) လောက်သုံးရတယ်။ အခုကျတော့ ဒီပဲပုတ်ကိုပဲ လှော်တာ ထင်းအကုန်သက်သာလို့ ပိုက်ဆံ တစ်ရက်ကို ၅၀၀၀ ကျပ် (၅ ဒေါ်လာ) ပဲသုံးရတော့တယ်” ဟု UNDP မှ စွမ်းအားမြှင့်မီးဖိုများကို ပထမဆုံးတည်ဆောက်ပေးသော ခေါင်တိုင် ရွာမှ ဦးရဲအောင်စိုးက ပြောကြားပါသည်။

ဦးရဲအောင်စိုးက မီးဖိုနှစ်လုံးတည်ဆောက်ခဲ့ရာ တစ်လုံးမှာ UNDP ၏ ပံ့ပိုးမှုဖြင့်ဖြစ်ပြီး ကျန်တစ်လုံးမှာ ၎င်းစုဆောင်းထားသော ငွေကြေးဖြင့် တည်ဆောက်ခြင်းဖြစ်သည်။

စွမ်းအားမြှင့်မီးဖို အသုံးပြု၍ ပဲလှော်နေပုံ

“ဒီအရင်းအနှီးက တကယ်ကို များပါတယ်။ ဒါပေမယ့် မီးဖိုအဟောင်းတုန်းက ခဏခဏကွဲတယ်။ ရွံ့နဲ့ လုပ်ထားတာဆိုတော့ အပူနဲ့ဆို ခဏခဏကွဲတာ။ အခုမီးဖိုအသစ်နဲ့ ကျတော့ ပြန်ပြင်ဖို့အတွက် အချိန်လဲ ပေးစရာမလိုတော့ဘူး။” ဟု ဦးရဲအောင်စိုးက ကျေနပ်စွာ ဆက်ပြောခဲ့သည်။

အသက် (၃၈) နှစ်အရွယ် ဦးဝင်းထိုက်မွန်သည် ပဲပုတ်(ပြား) ပြုလုပ်ရောင်းချသူဖြစ်သည်။ “ပဲပုတ် (ပဲ) တွေကို ဒီအိုးတွေနဲ့ ပြုတ်တယ်” ဟု အသစ်တည်ဆောက်ထားသော စွမ်းအား မြှင့်မီးဖိုပေါ် တင်ထားသော အလူမီနီယံအိုး (၂) လုံးကို ညွှန်ပြလျက် ဦးဝင်းထိုက်မွန်က ပြောခဲ့ပါသည်။ “ပြီးတော့ ပြုတ်ထားတဲ့ ပဲတွေကို ဒီခြင်းတောင်းတွေထဲမှာ ရေစစ်ထားပြီး ကြိတ်ရတယ်။ နောက်တော့ အလုံးလေးတွေလုံးပြီး ကျောက်တုံးနဲ့ဖိပြားရတယ်။ အဲဒီပဲပုတ်ပြားတွေကို နေလှန်းပြီးအခြောက်ခံရတယ်။ အရသာ ရှိတယ်။” ဟု ဆိုသည်။

(၅၈) နှစ်အရွယ်ရှိ ဦးအုန်းဖေကမူ သမားရိုးကျမီးဖိုကို အသုံးပြုနေဆဲဖြစ်သည်။ မီးဖို၏ ရွံ့နံရံများက အက်ကွဲနေပြီး သူ၏မျက်လုံးများသည်လည်း မီးခိုးဒဏ်ကြောင့် နီရဲနေသည်။ မီးခိုးများ အလွန်ထွက်သဖြင့် အသက်ရှူရန်ပင် ခက်ခဲလှသည်။ “ဟုတ်တယ်၊ ကျွန်တော့်အိမ်နီးချင်းတွေ မီးဖိုအသစ်တွေလုပ်နေတာ တွေ့ပါတယ်။ ကျွန်တော်လဲ တစ်ဖိုလောက် လုပ်ချင်တယ်။ ပိုက်ဆံလေးစုပြီး ဒီမိုးကုန်ရင်တော့ မီးဖိုတစ်ဖို လုပ်တော့မယ်။ ကျွန်တော့်မီးဖိုကျရင် ထင်းမီးဖိုအစား ပြောင်းဖူးရိုးနဲ့သုံးတဲ့ မီးဖိုလုပ်မလားဆိုရင်တော့ မလုပ်ဖြစ် လောက်ဘူး။ ကျွန်တော့်မှာ ပြောင်းဖူးရိုးတွေလှောင်ဖို့ နေရာမရှိဘူး။ ပြီးတော့ ပြောင်းဖူးရိုးက ပြောင်းဖူးရိတ်တဲ့ရာသီမှ ရတာဆိုတော့ တစ်နှစ်လုံးရဖို့ မဖြစ်နိုင်ဘူးထင်တယ်။ ဒီတော့ ထင်းပဲ သုံးတော့မယ်။ ထင်းကတော့ (တစ်နှစ်လုံး) ရနိုင်တယ်လေ။ အိမ်နီးချင်းတချို့လဲ မီးဖိုအသစ်နဲ့ တစ်ဝက်လောက်သက်သာတယ်ဆိုတော့ ကျွန်တော်လဲ သူတို့လို အဆင်ပြေ မယ်လို့ မျှော်လင့်တာပဲ။”

ကျွန်းကြီးမြောက်ရွာနှင့် မြေနီကုန်းကျေးရွာတို့မှ ဦးအောင်မြင့်နှင့် ကိုမြိုးအောင်တို့ နှစ်ဦးသည် မီးဖိုအရွယ်အစားအား စမ်းသပ်ပြောင်းလဲကြည့်ကြသည်။ စွမ်းအားမြှင့်မီးဖို၏ အစိတ်အပိုင်းများကို မူလအတိုင်းထားလျက်ကိုယ်ထည်အရွယ်အစားကိုသေးလိုက်ပြီး ကုန်ကျစရိတ်ကိုသိသာစွာလျော့ချကာ၊ ၁၀၀၀၀၀ ကျပ် (ဒေါ်လာ ၁၀၀) နှင့်သာ ပြုလုပ် ကြည့်ကြသည်။ “ဒီမီးဖိုရဲ့စွမ်းဆောင်ရည်ကတော့ ဒေါ်လာ ၂၂၀ တန် မီးဖိုနဲ့ အတူတူပဲဗျ” ဟု ဦးအောင်မြင့်က ဆိုသည်။ “ဒီမီးဖိုက ပိုပြီးကျစ်လစ်တယ်။ ပြီးတော့ ဈေးလဲပိုသက်သာတယ်။”

အလေ့အထကောင်းများ

စွမ်းအားမြှင့်မီးဖိုနှင့် ပတ်သက်သည့် ရလဒ်များမှာ အလွန်ပင်ကောင်းမွန်ပြီး၊ ထင်းအသုံးပြုမှုကို ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ လျော့ချပေးနိုင်သည်။

မီးဖိုလောင်စာကို ထင်းအစား စပါးခွံနှင့်ပြောင်းဖူးရိုးများ အစားထိုးအသုံးပြုနိုင်သည်။ ကျေးလက် ဒေသများ၌ စပါးခွံနှင့် ပြောင်းဖူးရိုးများသည် ရိတ်သိမ်းချိန်တွင် ပေါများစွာရရှိနိုင်ပြီး များသောအားဖြင့် စွန့်ပစ်ထားကြသောကြောင့် ဆွေးမြေ့ကာ လေထုညစ်ညမ်းမှုကိုဖြစ်စေသည်။ (စပါးခွံများ ဆွေးမြေ့သော အခါ အားကောင်းသော ဖန်လုံအိမ်အာနိသင် ဓါတ်ငွေ့တစ်မျိုးဖြစ်သည့် မီသိန်းဓါတ်ငွေ့များ ထွက်ရှိသည်) စပါးခွံများကို လောင်စာအဖြစ်အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုကို ရှောင်ရှားနိုင်ပြီး ယင်းမှထွက်ရှိ လာသော အခြားသော ဖန်လုံအိမ်အာနိသင်ဓါတ်ငွေ့တစ်မျိုးဖြစ်သည့် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ကို အပင်များက လေထုအတွင်းမှ ပြန်လည်စုပ်ယူပေးနိုင်သဖြင့် အပင်များကိုလည်း ထိန်းသိမ်းရာ ရောက်ပါသည်။

မီးဖိုအသစ်သည် ချက်ပြုတ်ချိန်ကို လျော့နည်းစေပြီး ကုန်ကျစရိတ်လည်း သက်သာစေသည်။ ချက်ပြုတ်ချိန်အတွက် သုံးရသော အချိန်နှင့် ငွေကုန်ကျစရိတ် သက်သာစေသဖြင့် အခြားသောအသက် မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများကို စူးစမ်းရှာဖွေနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများ ရရှိစေပါသည်။ ပိုမိုမြန်ဆန်စွာ ချက်ပြုတ်လာနိုင်သည့်အတွက် ပိုမိုပြုလုပ်နိုင်ကာ နေ့စဉ်ဝင်ငွေပိုရလာကြောင်း မခင်နက ပြောပြပါသည်။ မီးဖိုအသစ်ဖြင့် အလုပ်လုပ်ပြီးနောက်ပိုင်းတွင် စုဆောင်းရရှိသော ငွေကြေးဖြင့် သူမ၏ မိုးယိုနေသော အိမ်အမိုးကိုလည်း ပြင်ဆင်နိုင်ခဲ့သည်။ သူမအနေဖြင့် ငွေကြေး ပိုမိုစုဆောင်းလာနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်ပြီး ဝက်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းဖြင့် သူမ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းကို တိုးချဲ့နိုင်ရန် စီစဉ်ထားကြောင်း မခင်နက ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

ဖော်ထုတ်ရရှိသော သင်ခန်းစာများ

(အိမ်တွင်းစက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းငယ်များကို ကူညီပေးနိုင်သည့်) စွမ်းအားမြှင့်မီးဖိုထုတ်လုပ်ရန် အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတစ်ခု လိုအပ်ပါသည်။ ဒေါ်လာ ၂၂၀ (ပိုမိုကျစ်လစ်သော စွမ်းအားမြှင့်မီးဖိုတစ်လုံး အတွက် ဒေါ်လာ ၁၀၀ သည်ပင်လျှင်) သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ သာမန်မိသားစုတစ်ခုအတွက် များပြားသော ပမာဏဖြစ်ပြီး (အထူးသဖြင့် ကျေးလက်နေ ဆင်းရဲသူများအပါအဝင်) လူတိုင်း တတ်နိုင်သည့် ပမာဏတစ်ခု မဟုတ်ပေ။ သို့ရာတွင် ဤများပြားသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ရေရှည်အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် နှိုင်းယှဉ်စဉ်းစားနိုင်ပါသည်။ စွမ်းအားမြှင့်မီးဖိုများသည် သစ်ပင်များကို ထိန်းသိမ်းပေးခြင်းဖြင့် ပိုမို သန့်စင်သော လေကိုရှူရှိုက်နိုင်၍ ပိုမိုဘေးကင်းသောရေကို သောက်သုံးနိုင်ရုံမျှမက၊ ပြည်သူများ အတွက် ငွေကြေးကုန်ကျစရိတ်ကို အချိန်တိုင်းတွင် သက်သာစေပါသည်။

ရေရှည်တည်တံ့မှု

မီးဖိုအသစ်များသည် တည်ဆောက်ရန်နှင့် ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းရန် လွယ်ကူပါသည်။ ထိုမီးဖိုများသည် စွမ်းဆောင်ရည် ပိုရှိကာ၊ သမားရိုးကျမီးဖိုများကို အစားထိုးရန် ပိုမိုစိတ်ချရသည်။ စီမံကိန်းဧရိယာအတွင်းရှိ ပြည်သူလူထု၏ စိတ်ဝင်စားမှုမှာလည်း မှတ်သားလောက်ဖွယ် မြင့်မားခဲ့ပါသည်။ လူများစွာတို့က မီးဖိုပုံစံသစ်အား ပို၍ စိတ်ဝင်စားလာခြင်းသည် အောင်မြင်ရန် သေချာသော ကနဦး လက္ခဏာတစ်ခုပင် ဖြစ်ပါသည်။

ခေါင်တိုင်ကျေးရွာရှိ အိမ်တွင်းစားသောက်ကုန်လုပ်ငန်းတွင် စွမ်းအားမြှင့်မီးဖိုအသုံးပြုပုံ

ကျေးလက်ဒေသများ လျှပ်စစ်မီးရရှိရေး

သစ်တောသစ်ပင်များထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့်
လူနေမှုဘဝများ မြင့်မားစေခြင်း

ကျေးလက်ဒေသများ လျှပ်စစ်မီးရရှိရေးကို အဘယ်ကြောင့် ဆောင်ရွက်ရပါသနည်း

အင်းလေးကန်ဒေသရှိ ကျေးရွာပေါင်း (၄၄၄) ရွာအနက် ကျေးရွာ (၁၀၀) ခန့်သာ လျှပ်စစ်မီး ရရှိပါသည်။ ထို့အပြင် ဓါတ်အားလိုင်းနှင့် ချိတ်ဆက်ထားနိုင်သော ကျေးရွာများတွင်ပင် နေထိုင်သူများအနက် (၅၀) ရာခိုင်နှုန်းကျော်မှာ လျှပ်စစ်မီးမရရှိကြပါ။ သို့ဖြစ်၍ ကျေးလက်မီးလင်းရေးမှာ အရေးကြီး ဆောင်ရွက်ရမည့် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

ကျေးရွာနေပြည်သူများသည် လျှပ်စစ်မီးမရရှိသဖြင့် သစ်၊ ထင်းအပေါ်မှီခိုမှုမြင့်မားပါသည်။ ပြည်သူများသည် ချက်ပြုတ်ရန်နှင့် အိမ်ဆောက်ရန်အတွက် လိုအပ်သော သစ်များရရှိရန် ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ တောတောင်များတွင် သစ်များခုတ်ကြရသည်။ အခြားသော အစားထိုးပစ္စည်းလည်း မရှိသည့် အခြေအနေတွင် ကျေးရွာသားများအတွက် အသက်ရှင်သန် ရပ်တည်ရန် အခြားရွေးချယ်စရာ နည်းလမ်းမရှိတော့ပါ။ သို့ရာတွင် သစ်ခုတ်ယူမှုသည် သစ်တောများ ရေရှည်မတည်တံ့နိုင်တော့သည့် အဆင့်အထိရောက်ရှိလာပြီး၊ အကျိုးဆက်များမှာလည်း ပိုမိုပြင်းထန်ဆိုးရွားလာပါသည်။^၆

မြေတိုက်စားမှုများကြောင့် မြေဆီလွှာအရည်အသွေး ယိုယွင်း ပျက်စီးလာကာ၊ အင်းလေးကန် အတွင်းသို့ နန်းပို့ချမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ မြေတိုက်စားမှုနှင့် နန်းပို့ချမှု နှစ်ခုလုံးသည် သဘာဝဖြစ်စဉ် များဖြစ်သော်လည်း၊ သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းက ယင်းဖြစ်စဉ်များကို အရှိန်မြှင့်ပေးပါသည်။ အပင်ကြီး ငယ်များသည် မြေပြင်ပေါ်တွင် ရေစီးသောအရှိန်ကို လျော့ကျစေရန် သဘာဝအတိုင်း တားဆီးပေးပါသည်။ အမြစ်များက မြေဆီလွှာကို ကုပ်ထားပြီး ရေနှင့်အတူပျော်ပါသွားစေရန် ကာကွယ်ပေးသည်။ အပင်များ ဖုံးလွှမ်းမှုမရှိပါက အပေါ်ယံမြေဆီလွှာတိုက်စားခံရမှုကို အလွယ်တကူဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ပွယောင်းနေပြီး၊ မြေဆီလွှာအနည်းပါးသော မြေပေါ်တွင် အပင်များပေါက်ရောက်ရင်သန်ရန်ခက်ခဲသည်။ အပင်များ ပိုမိုနည်းပါးလာပါက၊ ရေနေဂေဟစနစ်များအတွင်းသို့ နန်းပို့ချမှု ပိုများစေပြီး ရေအရည်အသွေး ကျဆင်း စေကာ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲအရေအတွက်ကို လျော့နည်းစေပါသည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရေချိုငါးသယ်ဇာတ အကြွယ်ဝဆုံးသော နေရာများအနက် တစ်ခုဖြစ်သည့် အင်းလေးကန်သည် အထူးပင် ထိခိုက်လွယ်နေပါသည်။ ကန်အတွင်းရှိ ငါးမျိုးစိတ် များစွာတို့သည် ၎င်းတို့၏ နေရင်းဒေသများ ယိုယွင်းလာမှုကြောင့် ပိုမိုထိခိုက်လွယ်ကာ၊ အန္တရာယ်ကျ ရောက်လျက်ရှိ သည်။ ထိုမျိုးစိတ်များမှာ ဂေဟစနစ်တစ်ခုလုံး၏ အခြေအနေကောင်းမွန်မှုကို ဖော်ပြသော ညွှန်းကိန်း များဖြစ်ပါသည်။

ကျေးလက်ဒေသများ လျှပ်စစ်မီးရရှိရေးလုပ်ငန်းသည် ကျေးလက်ဒေသများနှင့် ဝေးလံခေါင်းပါး သော နေရာဒေသများပါ လျှပ်စစ်မီးရရှိစေရန် ရည်မှန်းထားပါသည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ လျှပ်စစ်မီးလင်း ရေးအတွက်သာမက ချက်ပြုတ်ခြင်းနှင့် အသေးစားလုပ်ငန်းများအတွက် ထင်း၊ လောင်စာအသုံးပြုမှု လျော့ကျစေရန်ဖြစ်ပြီး၊ ဆက်လက်၍ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိသစ်တောများအပေါ် သက်ရောက်နေသည့်ဖိအားများ ကို လျော့နည်းစေရန်ဖြစ်ပါသည်။

သစ်ပင်များကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်းအားဖြင့် သစ်တောများထဲရှိ အပင်များနှင့် ရှူရှိုက်နေ သောလေထုတို့ကို ကာကွယ်ပေးနေသည်သာမက ရေထုထဲရှိ ထိခိုက်လွယ်သော ငါးမျိုးစိတ်များကိုပါ ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းပေးသည့်အပြင် လူသားတို့အတွက် သန့်ရှင်းသော ရေချို အရင်းအမြစ်များကိုပါ ကာ ကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့ ဘာလုပ်ခဲ့ကြပါသနည်း

အင်းလေးကန်တစ်ဝိုက်ရှိ ကျေးလက်နှင့် ဝေးလံခေါင်းပါးသော ဒေသများ၌ လျှပ်စစ်မီးရရှိရန် လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ၏ အကူအညီတောင်းခံချက်အရ UNDP သည် ရေရှည် မတည်တံ့နိုင်သော သစ်၊ ထင်းများအပေါ် မှီခိုမှုကို လျော့ချရန် အားထုတ်မှုတစ်ခုဖြင့် တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့်နည်းလမ်းမှာရိုးရှင်းပြီး၊ အင်းလေးကန်တစ်ဝိုက်ရှိ လျှပ်စစ်မီးမရရှိသေးသော ကျေးရွာများနှင့် မိသားစုများအားဖော်ထုတ်ကာ၊ လက်ရှိဓါတ်အားလိုင်းနှင့် ချိတ်ဆက်ပေးခဲ့သော နည်းဖြစ်ပါသည်။

၆။ အင်းလေးကန်ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေး ၅ နှစ် လုပ်ငန်းစီမံချက်(၂၀၁၅-၂၀၁၆ မှ ၂၀၁၉-၂၀၂၀)၊ ၂၀၁၅ခုနှစ်၊ မေလ၊ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန။

ဒေသခံပြည်သူများ၊ တာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ရပ်ရွာခေါင်းဆောင်များ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အကြံပေးဆွေးနွေးပွဲများ ကျယ်ပြန့်စွာပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် စီမံကိန်းကို စတင်ခဲ့ပါသည်။

ဦးတည်ထားသော ကျေးရွာတစ်ရွာချင်းစီအတွက် အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်သောချဉ်းကပ်နည်းလမ်းကို အသုံးပြု၍ ကျေးရွာအဆင့်လုပ်ငန်းစီမံချက်များကို ရေးဆွဲပါသည်။ ထိုစီမံချက်တွင် ကျေးရွာများရှိ ကွာဟချက်များနှင့် လိုအပ်ချက်များကို အသေးစိတ်ဖော်ပြထားပြီး၊ လျှပ်စစ်မီးရရှိမှု သေချာစေမည့် လုပ်ငန်းစီမံချက်ကို အကျဉ်းချုပ် ဖော်ထုတ်ထားပါသည်။

ကျေးရွာကော်မတီများမရှိသေးသော ကျေးရွာများတွင် ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးက ဦးဆောင်သည့် ကော်မတီများဖွဲ့စည်းရန် စီမံကိန်းမှ ထောက်ပံ့ကူညီပေးပြီး၊ သင်တန်းနှင့် လမ်းညွှန်ချက်များ ပံ့ပိုးပေးကာ မိမိတို့ကျေးရွာ၏ လုပ်ငန်းများကို ဦးဆောင်နိုင်ရန် ကူညီပေးပါသည်။

စီမံကိန်းအဖွဲ့နှင့် အကျိုးခံစားရမည့်သူများအပါအဝင် အကျိုးဆက်စပ်သူတစ်ဦးချင်းစီ၏ အခန်းကဏ္ဍတို့ကို ရှည်လျားသော ဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်ကာ၊ သဘောတူညီချက်ရယူပြီး မှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။ ဤအချက်မှာ မျှော်မှန်းချက်များကို စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရေးနှင့် ကျေးရွာသားအားလုံး ပူးပေါင်းပါဝင် ကူညီရေးကို အောင်မြင်စေရန် အရေးကြီးသော လုပ်ငန်းဖြစ်ပါသည်။

လျှပ်စစ်မီးရရှိရေးအပြင် သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေးလှုပ်ရှားမှုများကဲ့သို့ သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများကို အစပျိုး ဆောင်ရွက်ကြရန် ကျေးရွာလူထု၏ ကတိကဝတ်ရရှိခြင်းသည်လည်း စီမံကိန်း၏ အောင်မြင်မှုတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်း၏ အရေးပါပုံနှင့် တစ်ဦးချင်းသော်လည်းကောင်း စုပေါင်း၍သော်လည်းကောင်း ပတ်ဝန်းကျင်ယိုယွင်းလာမှုကို မည်ကဲ့သို့ ကာကွယ်နိုင်ပုံကို ကျေးရွာ လူထုအား ပညာပေးရန်အတွက် စီမံကိန်းမှ ငှားရမ်းထားသော လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများက လူထု အမြင်ဖွင့်ပညာပေးအစီအစဉ်များစွာကို ဆက်တိုက် ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

အချို့ကျေးရွာများတွင် ၅၀ ကီလိုဝပ် အားရှိသော ထရန်စဖော်မာ အသစ်များ တပ်ဆင်ပါသည်။ အခြားသော ကျေးရွာများတွင်မူ မိတ်ဖက်အကောင်အထည်ဖော်သည့် အဖွဲ့အစည်းများမှ ပြုလုပ်ထား သော နည်းပညာဆန်းစစ်မှုနှင့် တွေ့ရှိချက်များကို အခြေခံ၍ လက်ရှိထရန်စဖော်မာများအား ၁၀၀ ကီလိုဝပ်မှ ၂၀၀ ကီလိုဝပ်သို့လည်းကောင်း ၅၀ ကီလိုဝပ်မှ ၁၆၀ ကီလိုဝပ်အားသို့လည်းကောင်း အဆင့်မြှင့်တင် တပ်ဆင်ပေးပါသည်။

သန်းတောင်ကျေးရွာသည် စီမံကိန်းကျေးရွာများထဲမှတစ်ရွာဖြစ်ပါသည်။ ထိုရွာတွင်မိသားစု (၃၇)စုနေထိုင်ပြီး၊ အဓိကအားဖြင့် မြေပဲ၊ ကြံ၊ သီဟိုဠ်သရက်နှင့် ကြက်သွန်ဖြူစိုက်ပျိုးကြသော တောင်သူများဖြစ်ပါသည်။

“ဒီနားလေးတဝိုက်မှာ ရေအားလျှပ်စစ်စက်ရုံခွဲ (၃) ခုရှိတယ်။ ဒါပေမယ့်အဲဒီက ထုတ်လိုက်တဲ့ လျှပ်စစ်ကိုတော့ မြန်မာပြည်ထဲက တစ်ခြားရွာတွေကိုပေးတယ်” ဟု အသက်(၃၀)အရွယ် ဒေါ်မြင့်ဌေးက ဆိုသည်။ “ဒီ စီမံကိန်းကနေပြီးတော့ သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိလူကြီးတွေနဲ့ ချိတ်ဆက်ပေးတယ်၊ ပြီးတော့ ထရန်စဖော်မာတွေ၊ ဓါတ်မီးတိုင်တွေ၊ မီးကြိုးတွေထောက်ပံ့ပေးတယ်။ ကျွန်မတို့လည်းထည့်ရတာတွေ ရှိပါတယ်။ တစ်မိသားစုကို ၄၂၂၀၀ ကျပ် (ဒေါ်လာ ၄၀၀ ခန့်) ထည့်ကြရတယ်။ ကျွန်မတို့ကတော့ ပိုက်ဆံ ချေးရတာပေါ့။ အခု တော့ အကြွေးကျေသွားပြီဆိုတော့ ငွေထည့်လိုက်ရတာတန်ပါတယ်။ ရွာက လူတိုင်းတော့ မထည့်နိုင်ကြဘူး”။

ဤကျေးရွာတွင် မိသားစု (၃၇) စုရှိသည့်အနက် (၁၃) စုသာ စီမံကိန်းတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

“ကျွန်မတို့မှာ အခုဆို ထင်းမီးဖိုအစား လျှပ်စစ်မီးဖိုသုံးနေပြီ။ အဲ့ဒီတော့ ထင်းအတွက် ပိုက်ဆံကုန်စရာမလိုတော့ဘူး။ အိမ်လည်း ပိုပြီးသန့်ရှင်းသွားတယ်။” ဟု အသက် (၃၀) အရွယ် မမေအေးကပြောသည်။ “မိတာခ ဘယ်လောက်လောက်ကုန်လဲဆိုတော့ တစ်လကို ၃၀၀၀ ကျပ် (၃ ဒေါ်လာ) လောက်ပေးရတယ်။ အရင်ကဆို ချက်ပြုတ်ဖို့အတွက် ထင်းဖိုးချည်းပဲ တစ်လကို ၃၀၀၀ ကျပ် (ဒေါ်လာ ၃၀) လောက်ကုန်တယ်။”

“ကျွန်မတို့အိမ်မှာ ရေခဲသေတ္တာတစ်လုံးနဲ့ ရေစုပ်စက်တစ်လုံးဝယ်ထားတယ်။ အရင်ဆို ချောင်းကို လမ်းလျှောက်သွားပြီး၊ ရေဆင်းခပ်ရတယ်။ အခုတော့ ရေသွားခပ်စရာ မလိုတော့ဘူး။” ဟု ကလေး (၄) ယောက်မိခင် ဒေါ်မြင့်ဌေးကပြောသည်။

သန်းတောင်ကျေးရွာနှင့် ကပ်လျက်ရှိသော တောင်ကြာကျေးရွာသည် စီမံကိန်းတွင် မိသားစု (၈၀) စု ပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့သည်။

“ကျွန်မတို့ရွာထဲမှာ အရမ်းတက်တက်ကြွကြွ အလုပ်လုပ်ကြတဲ့ အမျိုးသမီးအဖွဲ့ရှိပါတယ်” ဟု တောင်ကြား ရွာခံတစ်ဦးဖြစ်သူ မငွေရ ကပြောသည်။ “ကျွန်မတို့ ပိုက်ဆံ အလုံအလောက်စုဖို့ တစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက် ကူညီကြတယ်။ လွယ်တော့မလွယ်လှဘူး။ ဒါပေမယ့် ကျွန်မတို့ စုနိုင် ခဲ့တယ်။”

“ညောင်ရွှေမြို့က သိပ်မဝေးပါဘူး။ သူတို့ဆီမှာ လျှပ်စစ်မီးရနေတာ နှစ်ပေါင်းများစွာက တည်းကပဲ။ လျှပ်စစ်မီးရှိတဲ့အတွက် ဘာကောင်းကျိုးတွေရလဲဆိုတာ မြင်နေရတော့ ကျွန်တော်တို့ ရွာအတွက်လဲ မီးရချင်တာပဲ။ လျှပ်စစ်ခါတ်အားပေးစက်ရုံတစ်ရုံဆို ဒီကနေ တစ်မိုင်ခွဲပဲဝေးတာ။” ဟု အသက် (၄၉) နှစ်အရွယ် ဦးကျော်စိန်ကပြောသည်။ “ကျွန်တော်တို့ ဘဝတွေက အခုတော့ တော်တော်လေး ကောင်းလာပါပြီ။”

“တခြားလူတွေယာထဲသွားရင်ထမင်း၊ ဟင်းချက်ဖို့ တစ်ယောက်ယောက်က အိမ်မှာနေခဲ့ရတယ်။ အခုဆို ကျွန်မတို့ အကုန်လုံး လယ်အလုပ်မှာ ဝင်ကူလို့ရတယ်။ ချက်ပြုတ်တဲ့ မီးဖိုဘေးမှာ အကြာကြီး ထိုင်စောင့်နေစရာမလိုတော့ဘူး” ဟု ကလေး နှစ်ယောက်မိခင် မရင်တင့်က လျှပ်စစ်မီးကြောင့် ရရှိသည့် ကောင်းကျိုးများကိုပြောပြခဲ့ပါသည်။

ဒေါ်ခင်နှင်းမေသည် ပျားပင်ရွာရှိ စာသင်ကျောင်းတွင် စာသင်ကြားပေးနေသော ဆရာမတစ်ဦးဖြစ်ပါသည်။ သူမသည် ထင်းမီးဖိုနှင့် ချက်ပြုတ်လှေရုံရာ၊ တစ်အိမ်လုံး မီးခိုးများနှင့် မွှန်နေပြီး၊ သူမ၏ မျက်လုံးများကို နီရဲစေလျက် ချောင်းလည်းဆိုးစေပါသည်။ လစဉ်လတိုင်း ထင်းဝယ်ရန်အတွက် ၈၄၀၀ ကျပ် (၈ - ၉ ဒေါ်လာခန့်) ခန့် ကုန်ကျပါသည်။ သူမသည် UNDP မှ ထောက်ပံ့ပေးသော စီမံကိန်းတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့သူတစ်ဦးဖြစ်ပြီး ယခုအခါ လျှပ်စစ်မီးအသုံးပြုနေပြီဖြစ်သည်။ သူမတို့ မိသားစုအတွက် လျှပ်စစ်ထမင်းပေါင်းအိုးနှင့် တီဗွီတစ်စုံသည် မကြာသေးမီကာလအထိ အိမ်မက်တစ်ခုဖြစ်သောရုံ နေခဲ့ပြီး ယခုတွင်မူ လက်ဝယ်ပိုင်ဆိုင်နေပြီဖြစ်သည်။ လစဉ် မိတာခ ၅၀၀၀ ကျပ် (၅ ဒေါ်လာ) ခန့် ကုန်ကျပြီး ယင်းပမာဏသည် ထင်းအတွက်အသုံးပြုရသော ငွေကြေးပမာဏထက် သိသိသာသာလျော့နည်းနေဆဲဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ချက်ပြုတ်ရန်အတွက် အချိန်ကုန်သက်သာလာပြီး နေဝင်ချိန်တွင် မီးထွန်းနိုင်ပြီဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ သူမအတွက် နေ့စဉ် အလုပ်လုပ်ချိန်ပိုထွက်လာပြီး ကလေးများအတွက်လည်း စာအုပ်စာပေဖတ်ရှုရန်နှင့် ကျောင်းစာများလုပ်ရန် အချိန်ပိုရလာကြပြီဖြစ်သည်။ ဖယောင်းတိုင်နှင့် ဓါတ်ခဲများဝယ်ရန်အတွက် ငွေကုန်ကျမှုလည်းမရှိတော့ပေ။ ထိုအကျိုးကျေးဇူးတို့အပြင် အိမ်တွင် မီးလင်းနေသည့်အတွက် ပိုမို လုံခြုံစိတ်ချရသော ခံစားချက်ကို ရရှိနေပါသည်။

စီမံကိန်းကို ကျေးရွာ (၁၀) ရွာတွင် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ပါသည်။

“ကျွန်တော်တို့က လျှပ်စစ်မီးမရရှိသေးတဲ့ အိမ်ထောင်စု (၆၇၃) စုနေထိုင်တဲ့ ကျေးရွာပေါင်း (၁၃) ရွာကို ချဉ်းကပ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် လျှပ်စစ်ခါတ်အားလှိုင်းနဲ့ ချိတ်ဆက်ဖို့ ကျေးရွာ (၁၀) ရွာပဲ အောင်မြင်ခဲ့တယ်။” ဟု အင်းလေးဒေသ မီးလင်းရေးအထောက်အကူပြု ကော်မတီ (ESCIR) ဥက္ကဋ္ဌ ဦးတင်စိုးက ပြောခဲ့ပါသည်။ ယင်းကော်မတီသည် UNDP မှ စီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော်ရေး မိတ်ဖက်အဖွဲ့အဖြစ် ချိတ်ဆက်ခဲ့သော လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ “တစ်ခြားရွာတွေက စီမံကိန်းမှာ ပူးပေါင်းပါဝင်ဖို့ မတတ်နိုင်ကြဘူး။ ကျွန်တော်တို့ အလုပ်လုပ်ဖြစ်ခဲ့တဲ့ ရွာတွေမှာတောင် အိမ်အားလုံးကို လျှပ်စစ်မီး မချိတ်ပေးနိုင်ခဲ့ဘူး။ ဒီစီမံကိန်းမျိုး ထပ်လုပ်မယ်ဆိုရင်တော့ ထောက်ပံ့ငွေ စီစဉ်ပေးတာမျိုး ဒါမှမဟုတ် ချေးငွေလက်လှမ်းမီအောင် ဆောင်ရွက်ပေးတဲ့ စနစ်တစ်ခုတော့ လိုမယ်ထင်ပါတယ်။”

ချက်ပြုတ်ရာတွင် လျှပ်စစ်အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ထင်းလောင်စာသုံးစွဲမှုကို လျော့ကျစေပုံ

စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်နေသော လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းမှ ချိတ်ဆက်ထားသည့် ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီတစ်ခုမှ ထရန်စဖော်မာများ၊ လျှပ်စစ်မီးကြိုးများနှင့် ဓါတ်မီးတိုင်များကို တပ်ဆင်စိုက်ထူပေးပါသည်။ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်း၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ စီမံကိန်းလုပ်ငန်းစဉ်များကို ပံ့ပိုးကူညီပေးခြင်း၊ ဒေသခံများ အသိနိုးကြားစေရေးအတွက် အမြင်ဖွင့်လှစ်လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် လျှပ်စစ်ပစ္စည်းများ အသုံးချပုံနှင့် ထိန်းသိမ်းပုံတို့ကို သင်ကြားပြသပေးခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

အလေ့အထကောင်းများ

စီမံကိန်းသည် ကျေးရွာလျှပ်စစ်မီး ရရှိခြင်းကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး အပေါ် တိုက်ရိုက်သက်ရောက်မှုများကို ခိုင်မာစွာသက်သေပြခဲ့ရာ၊ ထင်း၊ မီးသွေးအပေါ် မှီခိုနေမှုကို သိသာစွာ လျော့ချနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် မြေဆီလွှာ မထိခိုက်စေရန် ထိန်းသိမ်းပေးထားသော သစ်ပင်များ ပိုမိုကျန်ရှိနေပြီး၊ လေထုနှင့် ရေထုပိုမိုသန့်စင်လာကာ၊ အင်းလေးကန်ထဲတွင် နန်းအနည်များ ပိုနည်းလာပါသည်။

အဓိက အောင်မြင်မှုမှာ ဒေသခံပြည်သူများအား မိမိတို့ကျေးရွာတွင်းလုပ်ငန်းများကို ကိုယ်တိုင် ဦးဆောင်နိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့် ပေးအပ်နိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဒေသခံ အမျိုးသမီး အဖွဲ့များ သည်လည်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာ၌ တက်ကြွစွာ ပါဝင်နိုင်ခဲ့ပြီး၊ စုစည်းညီညွတ်မှုနှင့် အပြန်အလှန် ကူညီခြင်း၏ အနှစ်သာရကို ရရှိစေခဲ့ပါသည်။

ဖော်ထုတ်ရရှိသော သင်ခန်းစာများ

စီမံကိန်းစတင်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် စီမံကိန်းကျေးရွာများ ရွေးချယ်သတ်မှတ်ခြင်းမှာ ဒေသတွင်း ပြဿနာများ၏ အတိုင်းအတာကိုပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရသဖြင့် စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ် ပင်ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံလူဦးရေ၏ သုံးပုံနှစ်ပုံကျော်မှာ လျှပ်စစ်မီး မရရှိကြသေးပေ။ ကျေးလက်ဒေသများတွင် လျှပ်စစ်မီးသုံးစွဲခွင့်ရရှိသူသည် (၁၆) ရာခိုင်နှုန်းထက်ပင် လျော့နည်းသည်။ ထို့ကြောင့် လိုအပ်ချက်သည် အလွန်ကြီးမားနေဆဲဖြစ်သည်။ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ လျှပ်စစ်ဓါတ်အားလိုအပ်ချက် သည်လည်း သိသာစွာ မြင့်မားလာပြီး ပြည်သူလူထု တစ်ရပ်လုံးကို လွှမ်းမိုးပါဝင်စေမည့် ရေရှည်တည်တံ့သော ဖြေရှင်းချက် အစီအမံများ အရေးတကြီး လိုအပ်နေပြီဖြစ်သည်။

ရေရှည်တည်တံ့မှု

ကနဦးရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် သိသာစွာ များပြားသော်လည်း လစဉ် ပေးဆောင်ရသော မီတာခမှာ လူအများတတ်နိုင်သော အခြေအနေတွင်ရှိပြီး ဦးတည်ကျေးရွာများရှိ လူနေမှုအဆင့်အတန်း ပြောင်းလဲလာခြင်းမှာ လက်ငင်းအကျိုးရလဒ်ပင်ဖြစ်သည်။

စည်းကမ်းမှဲ့ ငါးဖမ်းခြင်းအား ဟန့်တားခြင်း

ငါးမဖမ်းရန်များသတ်မှတ်ခြင်း

အဘယ်ကြောင့် ငါးဖမ်းရန်များ သတ်မှတ်ရပါသနည်း

“ခုချိန်အထိ ငါးတစ်ကောင်ပဲမိသေးတယ်။ အခုနောက်ပိုင်း ငါးဖမ်းရတာ အရမ်းခက်လာတယ်” ဟု (၆) နာရီကြာခန့် ကွန်ပစ်ပြီးသော ဦးအောင်က ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

မွန်းတည့်နေပူပူတွင် ပိန်လီပြီး မျက်နှာတွင်အရေးအကြောင်းများရှိသော အသက်(၆၂)နှစ် အရွယ် အမျိုးသားကြီးတစ်ဦးသည် ရှမ်းပြည်နယ်၏ တောင်တန်းပြာများကိုကျောပေးကာ သူ၏ လှေအို လေးပေါ်တွင် နားလျက်ရှိသည်။ ရိုးရာအဝတ်အစားများဝတ်ဆင်ထားပြီး မျက်နှာကိုနေရောင်ဒဏ်မှ ကာကွယ်ရန် အင်းသားရိုးရာခမောက်ကျယ်ကြီးကိုဆောင်းထားပြီး၊ ဘောင်းဘီအား ပေါင်အထိခေါက် တင်ထားသည့် ထိုအမျိုးသားကြီးအတွက် ကန်ရေပြင်ပေါ်တွင် နောက်ထပ် (၅)နာရီခန့် ဆက်လက်စောင့် ဆိုင်းရဦးမည်ဖြစ်သည်။

“ကျွန်တော့် အသက် (၁၂)နှစ်သားတုန်းက နေ့မွန်းတည့်ပြီဆိုတာနဲ့ ငါး ၁၅ ပိဿာ (၅၄ ပေါင်) လောက် ရနေပြီ။ ပြီးတာနဲ့ အိမ်ပြန်တာပဲ။ တစ်နေ့ကုန် ငါးဖမ်းနေစရာ မလိုဘူး။” ဆက်လက်၍ “အခုတော့ အားလုံးပြောင်းလဲကုန်ပါပြီ။” ဟု ထိုအမျိုးသားကြီးက ဆိုပါသည်။

အင်းလေးကန်သည် တစ်ချိန်က ရေနေသတ္တဝါများနှင့် ပြည့်နေပြီး ငါးနှင့် ခရု မျိုးစိတ်ပေါင်း (၃၀) နီးပါး၏ မှီတင်းနေထိုင်ရာ နေရာဖြစ်သည်။ ထိုမျိုးစိတ်များအနက် များစွာတို့သည် အင်းလေးကန်တွင်သာ တွေ့နိုင်သော မျိုးစိတ်များဖြစ်သည်။ သို့သော် ယခုအခါ အင်းလေးကန်၏ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများသည် ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသည့် အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိနေပြီ ဖြစ်ပါသည်။

အင်းလေးကန်တွင် အဘယ်ကြောင့် ငါးများ နည်းလာရပါသနည်း

ခရီးသွားလုပ်ငန်းကြောင့် အလုပ်အကိုင်သစ်များ ပေါ်ထွက်လာသော်လည်း စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း နည်းတူပင် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းမှာလည်း အင်းလေးကန်ရှိ အချို့သောအင်းသားလူမျိုး (၁၆၀၀၀) အတွက် အဓိက အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းအဖြစ် ဆက်လက်တည်ရှိနေသေးသည်။

သတ်မှတ်ထားသည့်အတိုင်းမဟုတ်ဘဲ၊ အန္တရာယ်ဖြစ်စေသော ငါးဖမ်းနည်းစနစ်များသည် အင်းလေးကန် ဇီဝမျိုးစုံတို့၏ နေရင်းဒေသကို ခြိမ်းခြောက်နေပါသည်။ ထိုငါးဖမ်းနည်း စနစ်များသည် ဂေဟစနစ်၏ ကောင်းမွန်မှုနှင့် ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းကို လျော့ကျစေပြီး၊ အဓိကကာကွယ်ရမည့် မျိုးစိတ်များနှင့် အခြားမျိုးစိတ်များအပေါ် ဆိုးကျိုးများ သက်ရောက်နေ ပါသည်။

ငါးသားပေါက်ရာသီဥပင် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း ရပ်နားခြင်း မရှိသောကြောင့် အင်းလေးကန်အတွင်း လျော့နည်းလာသည့် ငါးများသည် ပြန်လည်ပေါက်ဖွား ပွားများလာရန် အချိန်ပင် မရတော့ပေ။ ငါးဖမ်း သူများသည် ၎င်းတို့၏ငါးဖမ်းပိုက်များကို ကန်အတွင်းတွင် စွန့်ပစ်ကြခြင်းကြောင့်လည်း ငါးများ ပိုက်ကွန် အတွင်း ဆက်လက်မိနေပြီး သေကြေပျက်စီးရပါသည်။ ငါးဖမ်းပိုက်နှင့် အခြားကိရိယာများကို မြစ်ဝတွင် ချထားလေ့ရှိခြင်းကြောင့်လည်း ငါးဥချသည့်နေရာများကို ပျက်စီးစေသည်။

ငါးရှားပါးလာသည့် အခြားအကြောင်းရင်းတစ်ခုမှာ ငါးဖမ်းသမားအကြား လျှပ်စစ်ဖြင့် ရှော့တိုက် ၍ ငါးဖမ်းခြင်းနည်းလမ်းကို လူကြိုက်များလာခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤငါးဖမ်းနည်းသည် ငါးများကို မဖမ်းမီ ငါးများသတ်လစ်စေသည့်အတွက် ထိရောက်သော နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သော်လည်း၊ ရေအရည် အသွေးကောင်းမွန်စေပြီး၊ ငါးများ၏ အစာကွင်းဆက်အတွက် အလွန်အရေးပါသည့် ကန်ထဲရှိ အခြား အနုဇီဝ (micro-organism) သက်ရှိများကိုလည်း အကြီးအကျယ် ပျက်စီးစေပါသည်။

ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ လူနေအိမ်များနှင့် လယ်ယာမြေများမှ သန့်စင်ထားခြင်းမရှိသော စွန့်ပစ်ပစ္စည်း များနှင့် ဓါတုပစ္စည်းများအား အင်းလေးကန်အတွင်းသို့ စွန့်ပစ်ခြင်းကြောင့် ရေထုညစ်ညမ်းမှု ပိုမိုဆိုး ရွားလာပြီး၊ ငါးများကို တစ်ဖြည်းဖြည်း လျော့နည်းလာစေပါသည်။ စက်လှေများများပြားလာခြင်း၊ သစ် တောပြုန်းတီးမှုကြောင့် နန်းပို့ချမှု များပြားလာခြင်းနှင့် အသားစားမျိုးစိတ်များ (ဥပမာ တီလားပီယား နှင့် အာဖရိကန် ငါးခူမျိုး) ဝင်ရောက်လာခြင်းတို့ကြောင့်၊ အင်းလေးကန်တွင်းရှိ ဒေသရင်း အပင်များနှင့် တိရစ္ဆာန်များကို ခြိမ်းခြောက်မှု ဖြစ်စေပါသည်။

“ဒီစက်လှေတွေကြောင့် ငါးတွေတောင် ခေါင်းကိုက်ကြမယ်ထင်တယ်” ဟု မင်းချောင်းလယ် ကျေးရွာမှအသက်(၆၂)အရွယ်ရှိ ဒေါ်သန်းတင်က ကန်ရေပြင်ပေါ်တွင် ခုတ်မောင်းသည့် စက်လှေအရေ

အင်းလေးကန်ရှိ တံငါသည်များ

အတွက် များပြားလာခြင်းကို ရည်ညွှန်းပြောဆိုပါသည်။ “စက်လှေတွေက တအားများလွန်းနေပြီ၊ ဒါကို ထိန်းချုပ်ပေးမဲ့ လူလည်းမရှိဘူး”

အင်းလေးကန်အတွင်း pH ပမာဏ (အက်ဆစ်ပမာဏအား တိုင်းတာခြင်းတစ်မျိုး) သည် ၈.၄ နှင့် ၉.၆ ကြားအထိ မြင့်တက်လာခြင်းကြောင့် တစ်ချိန်က ကန်အတွင်း ပေါများစွာ တွေ့ရှိရသော အင်းလေး ငါးကြင်း၊ ငါးသိုင်းမျိုး (Cyprinus carpio intha, ဒေသအခေါ် ငါးဖိန်း) ကဲ့သို့သော ဒေသငါးမျိုးရင်းများ မျိုးသုန်းမည့်အန္တရာယ်နှင့် ရင်ဆိုင်နေကြောင်း ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနက ဆိုပါသည်။

ဒေသခံတစ်ဦးဖြစ်သည့် ဒေါ်သန်းတင်ကမူ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအစီရင်ခံစာများကိုပင် ဖတ်ရှုရန်မလိုကြောင်း၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ယခင်က ငါးတစ်ပိဿာလျှင် ၇၀၀ ကျပ် (၀.၇ဒေါ်လာ) သာ ရှိရာမှ ယခုအခါ ၈၀၀၀ ကျပ် (၈ ဒေါ်လာ) ပေးရကြောင်း ပြောကြားခဲ့ပါသည်။ “ငါတွေ တစ်ဖြည်းဖြည်း ရှားလာတယ်။ အခုဆို အများကြီး ဝယ်မစားနိုင်တော့ဘူး။” ဟု သူမက ဆိုသည်။

“ငါတွေ စပြီး မရှားပါးခင်တုန်းက တစ်မနက်ထဲနဲ့ လေးငါးပိဿာရခဲ့တာနဲ့ ယှဉ်ကြည့်လိုက်ရင် အခုကန်ထဲမှာ တစ်နေကုန် ငါးဖမ်းတာတောင် သုံးပိဿာ (၄.၈ ကီလိုဂရမ်) လောက်ပဲ မိတော့တယ်။” ဟု ကြည်စားကုန်းကျေးရွာမှ အသက် (၂၅) နှစ်အရွယ်ရှိ မောင်သက်နိုင်က ဆိုပါသည်။

“တီလားပီးယား တစ်ပိဿာကို ၁၀၀၀ ကျပ် (၁ ဒေါ်လာ) ပဲရတယ်။ ကျွန်တော်မိတာကလည်း တီလားပီးယားငါးတစ်မျိုးတည်းမိတာ၊ ပြီးတော့ အများကြီးလည်း မမိပါဘူး။” ဟု သုံးနှစ်သား ကလေးငယ် တစ်ဦး၏ ဖခင်ဖြစ်သူက ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

တာဝန်ခွဲငါးဖမ်းနည်းစနစ်များသည် အင်းလေးကန် ရေထဲရှိငါးများကိုသာမက ဆောင်းခိုငှက်များ ကိုလည်း ထိခိုက်စေပါသည်။ ဆောင်းခိုငှက်များအတွက် စားကျက်မြေမှာ တဖြည်းဖြည်း လျော့နည်း လာနေပါသည်။ ထို့အပြင် အစီရင်ခံစာများအရ ရေပျော်ငှက်အရေအတွက်မှာလည်း လျော့နည်းလာ နေပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့ ဘာလုပ်ခဲ့ကြပါသနည်း

“ငါးဖမ်းခွင့်ဆိုသည်မှာ ရေနေသက်ရှိသယံဇာတများကို ထိရောက်စွာ စီမံခန့်ခွဲထိန်းသိမ်းနိုင်သည့် တာဝန်ယူမှုရှိသော ငါးဖမ်းနည်းစနစ်များ အသုံးပြုရမည့် တာဝန်ဝတ္တရားလည်း ပါဝင်ပါသည်။” (1995 FAO Code of Conduct for Responsible Fisheries)

UNDP သည် တစ်နှစ်ပတ်လုံး အနားပေးချိန်မရှိဘဲ စည်းကမ်းမဲ့ ငါးဖမ်းသည့်အလေ့အထများကို ဖော်ထုတ်ဖြေရှင်းရန်အတွက်၊ အင်းလေးကန်အတွင်း ငါးဖမ်းရန်များ တည်ထောင်ခြင်းကို ထောက်ပံ့ ကူညီပေးခဲ့ပါသည်။

ငါးမဖမ်းရလောက်ဆိုသည်မှာ ငါးဖမ်းဆီးခွင့်မရှိသော အင်းလေးကန်အတွင်း သတ်မှတ်ဧရိယာများကို ဆိုလိုသည်။ ငါးမဖမ်းရလောက်များ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အင်းလေးကန်အတွင်း မရှိမဖြစ် အရေးကြီးသော နေရင်းဒေသများကို ကာကွယ်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

ငါးမဖမ်းရလောက်သတ်မှတ်ခြင်းသည် ငါးအလွန်အကျွံဖမ်းဆီးခြင်းကြောင့် အရေအတွက် နည်းပါးလာသည့် ငါးမျိုးစိတ်များ ပြန်လည်ပွားများလာစေရေးနှင့် နေရင်းဒေသများ ယိုယွင်းပျက်စီးလာမှုကို လျော့ချနိုင်ရေးအတွက် အသုံးပြုနိုင်သော စီမံခန့်ခွဲမှုနည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုထားပါသည်။ ငါးမဖမ်းရလောက်များအတွက် နယ်နိမိတ်များကို တိကျစွာ သတ်မှတ်ထားပြီး၊ တံငါသည်အားလုံးက ထိုသတ်မှတ်ချက်များကို လေးစားကြရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ နယ်နိမိတ်တိကျစွာ သတ်မှတ်ပေး ထားခြင်းသည် တံငါသည်များအကြား အငြင်းပွားမှုများကို ကြိုတင်ကာကွယ်ရန်အတွက် အရေးကြီး ပါသည်။ နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ရာတွင် အောက်ပါနည်း လမ်း (၂)မျိုးကို အသုံးပြုသည်။

- ၁။ အနီရောင် ဖော်ယာများချထားခြင်း - ဖော်ယာများ အသုံးပြုခြင်း၏ အားသာချက်များမှာ နေရာအနည်းငယ်သာယူပြီး၊ လိုအပ်ပါက ငါးမဖမ်းရလောက်၏အရွယ်အစားကို အလွယ်တကူ ပြောင်းလဲနိုင် ခြင်း၊ အခြားနည်းလမ်းများထက် အကုန်အကျသက်သာခြင်းနှင့် ရေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကို အနှောင့်အယှက်မဖြစ်ခြင်း စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။
- ၂။ ငါးလုံးတိုင်များ ထောင်ခြင်း - ငါးမဖမ်းရလောက်၏ ထောင့်များတွင် ဖြူနီကြားငါးလုံးတိုင်များကို အလွယ်တကူမြင်နိုင်ရန် စိုက်ထူထားပါသည်။ ထို့အပြင် ငါးမဖမ်းရလောက်နှင့် ပတ်သက်သော သတင်းအချက် အလက်များ၊ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းစဉ်များအားလုံးကို ရေးသားထားသော ဆိုင်းဘုတ်များကိုလည်း ငါးမဖမ်း ရလောက်အတွင်းနှင့် အနီးပတ်ဝန်းကျင်ကျေးရွာများတွင် စိုက်ထူထားပါသည်။

ဤစီမံကိန်းအရ အင်းလေးကန်ဘေးမဲ့တော၏ အဓိကနယ်မြေ (core zone) အတွင်း ငါးမဖမ်းရ လောက်နှစ်ခု သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ရန် အထောက်အပံ့ပေးခဲ့ပါသည်။ ထိုရန်နှစ်ခုသည် ဧရိယာအားဖြင့် (၁၇၄၃) ဧက လွှမ်းမိုးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ကာကွယ်ထားသည့် ကာလမှာ အမြဲတမ်း ဖြစ်ပါသည်။

ငါးမဖမ်းရလောက်၏ တည်နေရာနှင့် အရွယ်အစားတို့ကို ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏ သမိုင်းကြောင်း ဗဟုသုတနှင့် အဓိကထိန်းသိမ်းရမည့် မျိုးစိတ်များ၏ သွားလာကျက်စားမှုပုံစံများအား အခြေခံ၍ ဆုံးဖြတ်ပါသည်။ အင်းလေးကန် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးနှင့် ပြန်လည် ထူထောင်ရေး လုပ်ငန်းများတွင် သံယာတော်များ၏ အခန်းကဏ္ဍသည်လည်း အရေးပါသောကြောင့် ငါးမဖမ်းရလောက်များ သတ်မှတ်ရာတွင် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းဝင်းများနှင့် ဘုရားအနီး နေရာများကို ဦးစားပေးရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပထမဆုံးသော ငါးမဖမ်းရလောက်ကို အင်းလေးကန်၏ အလယ်ရှိ ရေလည်ဗိုလ်တံအနီးတွင်လည်း ကောင်း၊ ဒုတိယငါးမဖမ်းရလောက်ကို အင်းလေးကန်မြောက်ဖက်တွင် တည်ရှိသော ငှက်ကြည့်စင်အနီးတွင် လည်းကောင်း သတ်မှတ်ထားပါသည်။

အင်းလေးကန်၏ ဂေဟစနစ်ရေရှည်တည်တံ့ရေးအတွက် စိုးရိမ်ပူပန်နေကြသည့် ဒေသခံငါးဖမ်း လုပ်သားများနှင့် လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ထိုငါးမဖမ်းရလောက်များကို ကင်းလှည့်စစ်ဆေးနိုင်ရန် UNDP ကလှူဆောင်ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသည်။ ကင်းလှည့်သူများက ငါးမဖမ်းရလောက်အတွင်းသို့ ကျူးကျော် ဝင်ရောက်သူများကို ကြားဖြတ်ဖမ်းဆီး၍ အင်းလေးကန် အုပ်ချုပ်ရေးရုံးသို့ အပ်နှံပါသည်။ အစိုးရ အရာရှိများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကြောင့် ကင်းလှည့်သူများအနေဖြင့် အပြစ်ကျူးလွန်သူများအား ဖမ်းဆီးခွင့် နှင့် ဒဏ်ငွေရိုက်ခွင့်တို့ကို ရရှိစေပါသည်။ ထိုအရေးယူမှုများသည် ငါးမဖမ်းရလောက်များကို လေးစားရမည်ဖြစ် ကြောင်း ပြတ်သားသည့် သတိပေးမှုပင်ဖြစ်ပါသည်။

အစပျိုးလုပ်ငန်းများကို ရှေ့ပြေးစမ်းသပ်ရန်အတွက် အင်းလေးကန်အတွင်း ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကို အဓိကမှီခိုနေရသော ကျေးရွာ (၁၀)ရွာတွင် စီမံကိန်းအား ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

“ကျွန်တော်တို့လုပ်နေတာကန်အတွက် ဆိုးရွားမှန်း သိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော်တို့မှာ တခြား ဘာရွေးချယ်စရာရှိလဲ။ ကျွန်တော်တို့ မိသားစုကို ကျွေးဖို့လဲ လိုသေးတယ်” ဟု မောင်သက်နိုင်ဝင်းက ဆိုပါသည်။

တံငါသည်များ၏ ဘဝသည် အမှန်ပင်ကြမ်းတမ်းပါသည်။ ၎င်းတို့အများစုမှာ တစ်ရက်လျှင် ဝင်ငွေ အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၂)ဒေါ်လာ အောက်ဖြင့် ရပ်တည်နေကြရသည်။

“အေးတဲ့ရာသီဆို ပိုဆိုးတယ်။ ငါးမမိသလောက်ပဲ” ဟု မောင်သက်နိုင်ဝင်းက ဆိုသည်။

တံငါသည်များသည် မိသားစုနှင့် ဒေသခံအဆက်သွယ်များမှတစ်ဆင့် ငွေများချေးယူ၍ အသက်ရှင် ရည်တည်နေကြရသည်။ အများစုသည် သက်ကယ်ပါးမိုးထားသည့် ငါးအိမ်ငယ်များဖြင့် နေထိုင်ကြပါသည်။ ၎င်းတို့နေထိုင်သော အိမ်အတွက် သွပ်မိုးနိုင်သူ အနည်းငယ်သာ ရှိသည်။

စီမံကိန်းအရ ဒေသခံပြည်သူများနှင့် ဒေသတွင်းတာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များအား အင်းလေးကန်အတွင်း ငါးရှားပါးလာခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းရင်းများကို ဆွေးနွေးအဖြေရှာကြရန်လည်း စည်းရုံးလှုံ့ဆော် ပေးခဲ့ပါသည်။

အဓိကအကျိုး ဆက်စပ်သူများအားလုံးကို စုစည်းပေး၍ ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်နိုင်ရန်စီမံကိန်းမှ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ စီမံကိန်းတစ်ခုသည် အဓိပ္ပါယ်ရှိသော သက်ရောက်မှု တစ်စုံတစ်ခုကို ရရှိလိုပါက၊ ဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ငန်းတိုင်းကို ဒေသခံများက ပိုင်ဆိုင်စေ၍ ဒေသခံများကိုယ်တိုင် တွန်းအားပေးဆောင်ရွက်စေရန် အရေးကြီးပါသည်။

ဆွေးနွေးမှုများ၏ ရလဒ်မှာ ငါးမဖမ်းရလဒ်များအား စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ဦးဆောင်ကဏ္ဍမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မည့် ကျေးရွာအခြေပြု ရေလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးရေး ကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းခြင်း ပင်ဖြစ်ပါ သည်။ ရေလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးရေးကော်မတီများ၏ အဖွဲ့ဝင်များကို ဒေသခံပြည်သူအခြေပြု သဘာဝအရင်းအမြစ် စီမံခန့်ခွဲမှု သင်တန်းများ ပို့ချပေးခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါသင်တန်းမှ စေ့စပ်ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးခြင်း၊ ငွေစာရင်းနှင့် အခြား လက်တွေ့အသုံးဝင်မည့် ကျွမ်းကျင်မှုပညာရပ်များကို ပို့ချပေးခဲ့ပါသည်။ စီမံကိန်းဆောင်ရွက်နေစဉ် ကာလအတွင်း တိုးတက်မှုများနှင့် စိန်ခေါ်မှုများ ကို ပိုင်းဝန်းဆွေးနွေးကြရန် ကော်မတီအစည်းအဝေးများစွာကို စီမံကိန်းမှ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသည်။

ငါးမဖမ်းရလဒ်များအတွင်း ပူးတွဲကင်းလှည့်ရန်အတွက် ဒေသခံများ၊ အင်းလေးကန်စီမံ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနတို့မှ ပူးတွဲ၍လက်တွေ့ကျသော ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ခုကိုချ မှတ်ခဲ့ပါသည်။ ကင်းလှည့်ခြင်းကို အလှည့်ကျဆောင်ရွက်ရန် စီမံထားခြင်းဖြင့် အပြစ်ကျူးလွန်သူများကို တားဆီးပါသည်။

“တလောကပဲ အပြစ်ကျူးလွန်တဲ့သူနစ်ယောက်ကို ကျွန်တော်တို့ ဖမ်းပြီးတော့ ရဲလက်အပ်လိုက်တယ်။” ဟု အသက် ၄၇ နှစ်ရှိ ဦးအောင်စိုးလွင်က ၎င်း၏ဖုန်းဖြင့် ရိုက်ထားသော အပြစ်ကျူးလွန်သူများ၏ ဓါတ်ပုံများကို ပြရင်းဆိုပါသည်။ “အဲဒီလူတွေက ဒီကလူတွေမဟုတ်ဘူး။ အခြားရွာက လာတာ။ ဒါပေမယ့်အခုတော့ နယ်မြေသတ်မှတ်ထားတဲ့ဇုန်တွေထဲမှာ ငါးဖမ်းခွင့်မပြုဘူးဆိုတာ သူတို့ သိသွားပါပြီ။”

အင်းလေးကန်အတွင်း ငါးအရေအတွက် ပြန်လည်ပွားများလာစေရေးအတွက် ဒေသရင်းငါးမျိုးများသားဖောက်ခြင်းကိုလည်း စီမံကိန်းမှ ထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပါသည်။ ကန်အတွင်းသို့ ငါးသား ပေါက်များ

အင်းလေးကန်ရှိ တံငါသည်များ

မလ္လာတီမီ ငါးသားပေါက်များကို ပြုစုထိန်းသိမ်းရန် ငါးမွေးကန်များစွာကိုလည်း တည်ဆောက်ပေးခဲ့ပါသည်။ စီမံကိန်းကာလအတွင်း ငါးသားပေါက် ၈၅၀၀၀ ကောင်ခန့်နှင့် ငါးသန် ၁၀၀၀၀၀ ကောင်ခန့်ကို ကန်အတွင်းသို့ လွှတ်ပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့ မည်သည့်အောင်မြင်မှုများ ရရှိခဲ့ပါသနည်း

အင်းလေးကန်အတွင်းရှိ သက်ရှိဖီဝအပြောင်းအလဲများကို အစီရင်ခံရန် စောလွန်းနေသော်လည်း စီမံကိန်းအရ စည်းကမ်းမဲ့ ငါးဖမ်းသောအလေ့အထများကို တားမြစ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို စတင်ပေးနိုင်ခဲ့သည်မှာ ထင်ရှားပါသည်။

ဤအောင်မြင်မှုအတွက် ဒေသခံပြည်သူများ၏ ကတိကဝတ်မှာ မြင်သာပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လျှပ်စစ်ဖြင့် ရှော့တိုက် ငါးဖမ်းခြင်း၏ အန္တရာယ်ကို နားလည်သဘောပေါက်ကာ ဒေသခံ ငါးဖမ်းလုပ်သားများသည်ထိုငါးဖမ်းနည်းကိုမိမိသဘောဆန္ဒအလျောက်တားမြစ်ရန်ဆောင်ရွက်လာကြပြီး အခြားငါးဖမ်းသူများကိုလည်း တင်းတင်းကြပ်ကြပ် စောင့်ကြည့် ကြပါသည်။ မင်းချောင်းအရှေ့ကျေးရွာမှ ငါးဖမ်းလုပ်သားများသည် ၎င်းတို့ ငါးဖမ်းရာတွင် အသုံးပြုသည့် ရှော့တိုက်စက် (ကိရိယာ)များကို သဘောဆန္ဒအလျောက် စွန့်လွှတ်ခဲ့ကြ ပါသည်။

တံငါသည်များသည် ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းကို ယခင်အတိုင်း ဆက်လက်လုပ်ကိုင်လိုကြသည်။ ထို့အပြင် နောင်လာမည့် နှစ်များစွာအတွင်း အင်းလေးကန် အတွင်း၌ ငါးပမာဏအများအပြား ဆက်လက်ရှိနေရန်လည်း သေချာစေချင်ကြသည်။ တစ်ကြိမ် တည်းဖြင့် ငါးအများအပြား ဖမ်းမိခြင်းသည် လက်ငင်း အကျိုးရှိပါသည်။ သို့သော် စည်းကမ်းမဲ့ ငါးဖမ်းသောအလေ့အထကြောင့် ကန်အတွင်း ငါးပမာဏကို လျော့ကျစေပြီး ဒေသရင်းငါးမျိုးစိတ်အချို့ကို ခြိမ်းခြောက်လာသည့်အပြင် ဒေသခံများ၏ အနာဂတ် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများကိုလည်း အန္တရာယ် ရှိစေပါသည်။

“ဒီနေ့စမလုပ်ရင်မနက်ဖြန်အရမ်းနောက်ကျသွားမယ်ဆိုတာကျွန်တော်သဘောပေါက်သွားပါပြီ။ ဒီပြဿနာကြီးက ကျွန်တော်တို့အားလုံးကို ထိခိုက်နေတာပဲ။” ဟုမောင်သက်နိုင်ဝင်း က ဆိုပါသည်။

အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ ကန်အတွင်း ငါးပမာဏများပြားလာပါက၊ ဒေသခံပြည်သူများ အတွက် ဝင်ငွေပိုရရှိစေမည်ဖြစ်ပြီး အင်းလေးကန်၏ ဂေဟစနစ်သည်လည်း ပိုမိုကောင်းမွန်လာမည်ဖြစ်ပါသည်။

အလေ့အထကောင်းများ

ဤအစပျိုးလုပ်ငန်းသည် ဒေသခံအဖွဲ့အစည်းများမှ စတင်အခြေတည်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဤလုပ်ငန်းကို ပကတိအခြေအနေများအား အတွင်းကျကျနားလည် သိရှိထားသော ဒေသခံလုပ်ရှားသူများက ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းတွင် တံငါသည် အသိုင်းအဝိုင်း၏ ယုံကြည်မှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုရရှိရန် အလွန်အရေးကြီးခဲ့ပါသည်။

စီမံကိန်းကာလအတွင်း အင်းလေးကန်တာဝန်ရှိသူများနှင့် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနအပါအဝင် အဓိကအကျိုးဆက်စပ်သူအားလုံး ပါဝင်လာရေးအတွက် စီမံကိန်းမှ အချိန်ပြည့်ဝန်ထမ်းများနှင့် ရင်းမြစ်အများအပြားကို အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် စီမံကိန်းအရ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ဖြေရှင်းနည်းများအား စတင်လေ့လာဆန်းစစ်ရန် ထိုအကျိုးဆက်စပ်သူအားလုံးကို အတူတကွ စည်းလုံးပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ကျယ်ပြန့်သော သဘောထားရယူခြင်းများ၊ အကျိုးဆက်စပ်သူများအားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်သော အောက်မှအထက်သို့ (bottom up) ချဉ်းကပ်မှုကို အသုံးပြုခြင်းနှင့် ဒေသတွင်း တာဝန်ရှိသူများ၏အားကောင်းသော အထောက်အပံ့ စသည်တို့သည် စီမံကိန်းအောင်မြင်ရေးအတွက် အခြေခံကျသော အဓိကအချက်များ ဖြစ်ပါသည်။

ရေလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးရေး ကော်မတီများသည် ငါးမဖမ်းရလှန်များ စီမံခန့်ခွဲရာတွင် အလွန်ထိရောက်ကြောင်း တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ ထိုကော်မတီများသည် လုပ်ငန်းများကို တက်တက်ကြွကြွ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပြီး ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းများကိုလည်း ဒေသခံပြည်သူများသို့ ပုံမှန် အသိပေးခဲ့ကြပါသည်။

အလွန်အရေးပါသောအချက်မှာ စီမံကိန်းသည် တံငါသည်များအကြားတွင် တာဝန်သိပြည်သူစိတ်ဓါတ်ကို နိုးကြားစေခဲ့ပြီး အင်းလေးကန်ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ချက်ချင်း အရေးယူဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်နေပြီဟူသော ခံစားချက်ကို လှုပ်နှိုးပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။

ဖော်ထုတ်ရရှိသော သင်ခန်းစာများ

ကနဦးလေ့လာတွေ့ရှိချက်များအရ ငါးမဖမ်းရလှန်များသည် ငါးပမာဏကို တိုးပွားလာစေရန် ရေရှည်ဖြစ်နိုင်သော အဖြေတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း ညွှန်ပြနေပါသည်။ သို့သော်လည်း ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သော ကျေးရွာအားလုံးက ပူးပေါင်းပါဝင်လာမှသာလျှင် အဓိပ္ပာယ်ရှိသော သက်ရောက်မှု ရှိလာနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ အင်းလေးကန်ကဲ့သို့သောရေပြင်ပေါ်တွင် ငါးမဖမ်းရ လှန်များ သတ်မှတ်ထိန်းသိမ်းခြင်း လုပ်ငန်းတွင် ငါးဖမ်းလုပ်သားအားလုံးအနေဖြင့် ကာကွယ်ထားသည့် ဧရိယာများအား အလေးထားပြီး ထိုဧရိယာများအား ကင်းလှည့် စောင့်ရှောက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ငါးမဖမ်းရလှန်၏ အကျယ်အဝန်း၊ ဖန်တစ်ခုနှင့်တစ်ခုအကြား အကွာအဝေးနှင့် တည်နေရာတို့သည် တန်းတူအရေးပါကြပြီး ကာကွယ်ရန်ရည်ရွယ်ထားသောမျိုးစိတ်များ၏ ကျက်စားသွား လာမှုပုံစံများကိုလည်း အလေးထား၍ နားလည်သဘောပေါက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ငါးမဖမ်းရလှန်များ ရေရှည်တည်တံ့စေရေးအတွက် ခိုင်မာအားကောင်းပြီး တာဝန်ယူမှုရှိသော ဒေသခံအဖွဲ့အစည်းများတွင် အခြေတည်ပါသည်။ ထိုအချက်ကိုအခြေခံ၍ စီမံကိန်းသည် ဒေသခံပြည်သူများအား စည်းရုံးရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ စွမ်းဆောင်ရည်များ ပြည့်ဝလာစေရန် အရင်းအမြစ်များစွာကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကာ အားစိုက်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

ရေရှည်တည်တံ့ခြင်း

ငါးမဖမ်းရလှန်များသည် ခရီးရှည်၏ အစပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် လက်ရှိ သတ်မှတ်ထားသော ငါးမဖမ်းရလှန်ဧရိယာများ၏ အခန်းကဏ္ဍကို အချိန်ကာလအလိုက် ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန် လိုအပ်ပါမည်။

EP

2012

ILCRP

ECCD

သစ်တောနေပြည်သူများအား လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်း

အဘယ်ကြောင့် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်ပါသနည်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာ့သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှုန်း အမြင့်ဆုံးသော နိုင်ငံများအနက် တစ်နိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာ့ သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုသည် ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ဟက်တာ ၃၁၇၇၃၀၀၀ သို့မဟုတ် နိုင်ငံဧရိယာ၏ ၄၈ ရာခိုင်နှုန်းရှိပါသည်။ ကုလသမဂ္ဂ စားနပ်ရိက္ခာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့ (FAO) ၏ ၂၀၁၁ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့သစ်တောများ အခြေအနေအစီရင်ခံစာ^၇ အရ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၉၀ ခုနှစ်မှ စ၍ နှစ်စဉ်ပျမ်း မှု သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှု ၁ % ခန့် လျော့နည်းလာနေပြီး စုစုပေါင်းအားဖြင့် ဟက်တာ ၇ သန်းကျော်ရှိ ပြီးဖြစ်သည်။ အင်းလေးကန် ရေဝေရေလဲဒေသ၏ သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုအခြေအနေသည် အလွန်ပင် စိုးရိမ် ဖွယ်ရာကောင်းသော အခြေအနေ ရောက်ရှိ နေပြီဖြစ်သည်။

သစ်ပင်များသည် မြေဆီလွှာကို ဆွဲကုတ်ယူထားနိုင်ကြသည်။ သစ်ပင်များနည်းလာခြင်းသည် မြေတိုက်စားမှုကို ပိုမိုဖြစ်စေပြီး နန်းပို့ချမှုကို အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဖြစ်ပေါ် စေကာ အင်းလေးကန်၏ ကြမ်းပြင်မြင့်တက်လာခြင်း၊ ကန်ရေပြင်ဧရိယာကျုံ့လာခြင်းနှင့် ရေထုညစ်ညမ်းမှုတို့ကိုဖြစ်ပေါ်စေပါ သည်။ သစ်ပင်များနည်းလာခြင်းသည် မိုးနည်းလာစေသဖြင့် မြေဆီလွှာရေပမာဏ (water table) ကိုထိခိုက်စေပြီး (တောင်သူလယ်သမားများအတွက် ကြီးမားသော ဆိုးကျိုးများ သက်ရောက်စေပါသည်။)၊ သိပ္ပံပညာရှင်များက ကမ္ဘာ့မြေပူနွေးမှု ဖြစ်စေသည်ဟု ပြောကြားထားသည့် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ် ဓါတ်ငွေ့များ လေထုထဲသို့ ပိုမိုရောက်ရှိသွားစေပါသည်။ ထို့ကြောင့် သစ်တောများကို ထိန်းသိမ်းကာ ကွယ်ခြင်းသည် အင်းလေးကန်၏ ဂေဟစနစ် ရေရှည်တည်တံ့မှုနှင့် ကန်ပတ်ဝန်းကျင်၌ မှီတင်းနေထိုင် ကြသော လူများစွာတို့အတွက် များစွာ အရေးပါလာသည်။

ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောတည်ထောင်ခြင်းသည် အစိုးရမှ ဒေသခံလူထုအား မြေ အသုံးချခွင့်နှင့် တရားဝင်သစ်တောအသုံးပြုခွင့် လွှဲပြောင်းပေးသော သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှု နည်းလမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုနည်းအားဖြင့် ဒေသခံပြည်သူများက သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင် ရာတွင် အရေးပါသော အခန်း ကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေသည်ဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။ ရည်မှန်းချက်ကြီးမားစွာဖြင့် သစ်တောများအား လုပ်ပိုင်ခွင့်ခွဲဝေပေးခြင်းသည် သစ်တောများကိုကာကွယ်ရန်နှင့် ပြည်သူလူထု၏ ဘဝအခြေအနေများ တိုးတက် မြင့်မား လာစေရန် အကောင်းဆုံး အခွင့်အရေးတစ်ခုဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့ ဘာလုပ်ခဲ့ပါသနည်း

စီမံကိန်းအရ ကလေးနှင့် ပင်းတယ ရေဝေရေလဲဧရိယာအတွင်းရှိ ကျေးရွာ (၁၀) ရွာကို ရွေးချယ် ခဲ့ရာ၊ ထိုကျေးရွာများမှာ သစ်တောပြုန်းတီးမှု မြင့်တက်လာသည် နှင့်အမျှ၊ မြေဆီလွှာ တိုက်စားမှုကြောင့် ပိုမိုထိခိုက်လွယ်နေပြီး၊ အကျိုးဆက်အဖြစ် အင်းလေးကန်၏ ဂေဟစနစ်အပေါ် အထိခိုက်နိုင်ဆုံးသော ကျေးရွာများဖြစ်ပါသည်။ ဒေသခံပြည်သူများအား စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်းဖြင့် စီမံကိန်းကို စတင်ခဲ့ပါသည်။

“ကျွန်တော်တို့ ဒီစီမံကိန်းကိုစတော့ ရွာတွေမှာရှိတဲ့ ရပ်မိရပ်ဖတွေနဲ့ တာဝန်ရှိသူတွေကို ပထမဦး ဆုံး တွေ့ရတယ်။ ကျွန်တော်တို့က ရွာတွေအကုန်လုံးကို အစည်းအဝေးခေါ်လိုက်ပြီးတော့ ကျွန်တော် တို့ဘာတွေရအောင်လုပ်မယ်ဆိုတဲ့ အစီအစဉ်တွေကိုရှင်းပြတယ်။ တချို့ရွာတွေကချက်ချင်းပဲပါဝင်လာ ပြီးတော့ တချို့ရွာတွေကျတော့ တဖြည်းဖြည်းမှ ပူးပေါင်းပါဝင်လာတာတွေ ရှိတယ်။ နောက်ဆုံးအနေနဲ့ ကတော့ စီမံကိန်းမှာ ကျေးရွာ ၁၀ ရွာ ပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့ပါတယ်။” ဟု UNDP မှ ဦးထွန်း ပေါ်ဦးမှ ပြောပါသည်။

စီမံကိန်းသည် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သော ချဉ်းကပ်နည်းလမ်းကို မြှင့်တင်ပေးခဲ့ပါသည်။ ယင်း နည်းလမ်းသည် ပူးပေါင်းပါဝင်သော ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်သော စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်း နည်းလမ်းများဖော်ထုတ်ခြင်းကိုလည်း အားပေးပါသည်။

စီမံကိန်း၏ ဦးတည်ကျေးရွာတိုင်းတွင် သစ်တောသယံဇာတများ စီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုကို ဦးဆောင်မည့် သစ်တောအသုံးပြုသူအဖွဲ့များကို ဖွဲ့ပါသည်။ ယင်းအဖွဲ့များတွင် သစ်တောအမှီပြု နေထိုင် သော ဒေသခံများအားကိုယ်စားပြုသူ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများပါဝင်ပါသည်။ သစ်တောအသုံးပြုသူ အဖွဲ့သည် အဖွဲ့တွင်း ငွေကြေးဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှု၊ တာဝန်နှင့် တာဝန်ခံမှုခွဲဝေခြင်းများနှင့် ပတ်သက်သည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ရေးဆွဲချမှတ်ပါသည်။

၇၊ <http://www.fao.org/docrep/013/i2000e/i2000e05.pdf>

သစ်တောအသုံးပြုသူအဖွဲ့ဝင်များ၏ အခွင့်အလမ်းသစ်များနှင့် တာဝန်ယူမှုတို့ကို အဆင်သင့် ဖြစ်စေရန်အတွက် စီမံကိန်းမှ သင်တန်းများ ဆက်တိုက်ပြုလုပ်ပေးခဲ့ပါသည်။ သင်တန်းများတွင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများအား ထိရောက်စွာ စီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်ခြင်း၊ နေ့စဉ်လုပ်ငန်းများကို ဆုံးဖြတ်ချမှတ်ခြင်း၊ အဖွဲ့အတွင်း ပြဿနာများအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် အကျိုးအမြတ်ခွဲဝေခြင်း စသည်တို့နှင့်ပတ်သက်သည့် အရည်အချင်းများ ရရှိရန် ဦးတည်ခဲ့ပါသည်။

“သင်တန်းတွေက ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း အောင်မြင်ဖို့အတွက်မရှိမဖြစ် အရေးပါပါတယ်။ သစ်တောကိုအမှီပြုနေထိုင်တဲ့ ဒေသခံတွေ အနေနဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက် ချတဲ့လုပ်ငန်းမှာ ထိထိရောက်ရောက် ပူးပေါင်းပါဝင်လာနိုင်တာမျိုး၊ တခြားအကျိုးဆက်စပ်သူတွေနဲ့ အဆင်ပြေပြေ ဆွေးနွေးပြောဆိုတာမျိုးတွေ၊ သူတို့ရဲ့ အမြင်တွေကိုပြောဆိုတင်ပြလာနိုင်တာမျိုးတွေ၊ ပြီးတော့အဖွဲ့ထဲမှာ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်တာတို့၊ ထိထိရောက် ရှိနိုင်တိုင်းပင်တာမျိုးတွေ လုပ်နိုင်ဖို့အတွက် သင်တန်းတွေပေးဖို့ လိုကို လိုအပ်ပါတယ်။” ဟု UNDP မှ ဦးဘသန်းက ပြောပါသည်။

စီမံကိန်းအနေဖြင့် သစ်တောအသုံးပြုသူများအဖွဲ့မှ ဦးဆောင်သော ပူးပေါင်းပါဝင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်မှတစ်ဆင့် လိုအပ်ချက်များဖော်ထုတ်ခြင်း၊ အပြောင်းအလဲများကိုကြိုတင်ခန့်မှန်းခြင်း၊ အားလုံး၏ သဘောတူညီချက်ရယူခြင်း၊ ဒေသခံများ၏ မျှော်လင့်ချက်များကို ရှင်းလင်းစေခြင်းနှင့် အချင်းချင်း လွယ်ကူစွာ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်း စသည့် လုပ်ငန်းများအတွက် ဦးတည်ထားသော ဒေသခံများအား အကူအညီပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဤအဆင့်သည် အဖွဲ့အတွင်းမျှတမှုရှိခြင်း၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိခြင်းနှင့် သစ်တောလုပ်ငန်းများအား ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ခြင်း စသည်တို့အတွက် အလွန် ရေးပါသော ပထမခြေလှမ်းပင်ဖြစ်ပါသည်။

“ကျွန်တော်တို့လေ့ကျင့်တဲ့ လူကြီးတွေက ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုပါတယ်။ ကျွန်တော် ဒီစီမံကိန်းမှာစပြီးလုပ်တော့ လူကြီးသူမတွေ ထင်ထားတာက ကျွန်တော်တို့ ရိုးရာအတိုင်း စိုက်ပျိုးတဲ့ အလေ့ကို တားမြစ်တော့မယ်လို့ ထင်နေကြတာ။ ကျွန်တော်တို့လုပ်ပုံကလဲ မြင်တဲ့အတိုင်းပဲ၊ စိုက်ပျိုးဖို့အတွက် တောတွေကိုခုတ်ပြီး မီးရှို့ပစ်တယ်။ ရှင်းသွားတဲ့မြေပေါ်မှာ တစ်နှစ်လောက်စိုက်ပျိုးပြီးရင် နောက်တစ်နေရာကိုရွှေ့ပြီး ဒီအတိုင်းပဲ အစကပြန်လုပ်ကြတာပဲ။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော်စီမံကိန်းကနေ လေ့လာရတာတွေရယ်၊ သစ်ပင်တွေရဲ့ အရေးကြီးပုံတွေကို ပြန်ပြောပြီးတဲ့နောက်မှာ သူတို့တွေကို စည်းရုံးလာနိုင်တယ်။ အခုကျတော့ လူကြီးတွေလဲ ကောင်းကောင်းနားလည်သွားပြီး အကူအညီပေးလိုစိတ်တွေတောင် ရှိနေကြ ပါပြီ။” ဟု အသက် ၂၅ နှစ်အရွယ် တောင်ကြားလယ် ရွာသား ကိုအေးတင့်က ပြောကြားပါသည်။

ကျေးရွာအခြေပြု သစ်တောအသုံးပြုသူများအဖွဲ့များသည် ကျေးရွာရပ်မိရပ်ဖများ၊ အခြားဒေသတွင်းတာဝန်ရှိသူများနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပြီးနောက်တွင် ပြောင်ရှင်းနေသောမြေများ (သို့မဟုတ်

တောင်ကြားကျေးရွာတွင်သစ်တောအသုံးပြုသူအဖွဲ့များမှ ကွက်လပ်ဖြည့် စိုက်ပျိုးခြင်း ဆောင်ရွက်နေပုံ

ပွေးလှကျေးရွာတွင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ ပိုင်သစ်တောစနစ်ဖြင့် စိုက်ပျိုးထားသောသစ်ပင်များနှင့်အတူ ဦးခင်မောင်ဦး (ပွေးလှပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်း)အား တွေ့ရစဉ်

ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာလုပ်ကိုင်ခဲ့သော မြေများ) ပေါ်တွင် သစ်တောများအား ပြန်လည်တည်ထောင်မည့် နည်းလမ်းများကို ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြထားသည့် နှစ် ၃၀ မြေအသုံးချစီမံချက်ကို ရေးဆွဲပါသည်။

ထိုလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော တည်ထောင်မည့်နေရာသတ်မှတ်ခြင်းနှင့် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု ရှင်းလင်းအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့လည်းပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေအားလုံးကို အစိုးရက ပိုင်ဆိုင်ပြီး ဒေသခံပြည်သူများအနေဖြင့် သစ်တောမြေအား အသုံးချလိုပါက ကနဦး နှစ် (၃၀) လုပ်ကိုင်ခွင့်ရရှိရန် အတွက် ဥပဒေကြောင်း အရ အစိုးရထံမှ ခွင့်ပြုချက် ရယူရန်လိုအပ်ပါသည်။

“လူတိုင်းကတော့ တရားဝင်လိုအပ်ချက်တွေကို မသိကြပါဘူး။ အဲ့ဒီတော့ ကျွန်တော်တို့က လုပ်ငန်းအဆင့်အဆင့်ကို သေချာရှင်းပြပေးရတယ်။ ပြီးတော့ သစ်တောဦးစီးဌာနကို လိုအပ်တဲ့ စာရွက်စာတမ်း လျှောက်လွှာတွေတင်တဲ့အခါမှာလည်း ကူညီပေးရတယ်။” ဟု ဦးဘသန်းက ဆိုသည်။

စီမံကိန်းတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်သော ကျေးရွာ (၁၀) ရွာလုံးအတွက် ဒေသခံအစုအဖွဲ့ပိုင်တော စတင်တည်ထောင်ရန် ခွင့်ပြုချက်များ ရရှိခဲ့ပါသည်။

ခွင့်ပြုချက်ရရှိသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် နှစ်(၃၀) စီမံချက်အား စတင်အကောင်အထည်ဖော်ပါသည်။ ကျေးရွာတိုင်းသည် စီမံကိန်းမှတည်ထောင်ပေးထားသော ပျိုးဥယျာဉ်မှ အပင်ပေါက်များယူ၍ စန္ဒကူး (*Santalum album*) ၊ Gliricidia (*Gliricidia sepium*) ၊ ပြည်လုံးချမ်းသာ (*Eucalyptus torelliana*) , Crabe apple (*Eriolobous indica*) ၊ မန်ကျည်း (*Tamarindus indicus*) စသည့် သစ်ပင်များ စိုက်ပျိုးကြပါသည်။

“ကျွန်တော်တို့က သစ်တောမြေဧရိယာ ၁၇၈.၄ ဧကလောက်ကို ထိန်းသိမ်းဖို့ဆိုပြီး၊ ခွင့်ပြုချက်ရလိုက်တယ်။ ဒီလုပ်ငန်းကြီးတစ်ခုလုံးက လွယ်လှတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေက မြေဦးယူတာကို ကာကွယ်ဖို့အတွက် ကျွန်တော်တို့မြေတွေကို ကျွန်တော်တို့ ထိန်းချုပ်ထားချင်တယ်။” ဟု ပွေးလှ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်း (PHECAD) ၏ အတွင်းရေးမှူးဖြစ်သူ အသက် ၄၃ နှစ်အရွယ်ရှိ ဦးခင်မောင်ဦးက ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

PHECAD သည် အင်းလေးကန် ရေဝေရေလဲဧရိယာရှိ ရေဦးရေထွက်များကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ထားခဲ့သော ဒေသခံလူထု အခြေပြု အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ယင်းဧရိယာတစ်ဝိုက်သည် ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ချောင်းမြောင်းရေထွက်များ ခမ်းခြောက်ကုန်ပြီး သီးနှံများ ပျက်ဆီးဆုံးရှုံးခဲ့ကာ ခြောက်သွေ့မှုဒဏ်ကို အလူးအလဲခံခဲ့ရသည်။ “အဲ့ဒီလိုကြုံလိုက်ရတော့ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကို ချက်ချင်းလုပ်ဖို့ လိုနေပြီဆိုတာ ကျွန်တော်တို့ သဘောပေါက်သွားတယ်။” ဟု ဦးခင်မောင်ဦးက ပြန်လည် ပြောပြခဲ့ပါသည်။

“ကျွန်တော်တို့က ကျေးရွာကော်မတီတစ်ခု ဖွဲ့လိုက်တယ်။ ကျွန်တော်တို့မှာ လုပ်ချင်ကိုင်ချင်စိတ်တွေ၊ စိတ်အားထက်သန်မှုတွေရှိပေမယ့် ဘယ်လိုလုပ်ရမယ်ဆိုတာတော့မသိကြဘူး” ဟု ဦးခင်မောင်ဦးကပြောသည်။ “UNDP က ထောက်ပံ့ပေးတဲ့ စီမံကိန်းက ကျွန်တော်တို့ကို အားသစ်လောင်းပေးခဲ့တယ်။

ဘယ်လိုတွေလုပ် ကိုင်ရမယ်ဆိုတာလဲ သိလိုက်ရတယ်။ အဲဒီကတည်းကကျွန်တော်တို့အဖွဲ့လည်းအားကောင်းလာတာ။ အခုဆို ကျေးရွာ ၁၅ ရွာက အဖွဲ့ဝင် ၂၀၀ ကျော်လောက်ရှိနေပြီ။ ကျွန်တော်တို့တွေက တကယ်တော့ ပိုပြီးအန္တရာယ်ကင်းတဲ့အနာဂတ်ဆိုတဲ့ ဦးတည်ချက်တူလုပ်ငန်းတစ်ခုအတွက် အလုပ်လုပ်နေကြတဲ့ တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံ စေတနာ့ဝန်ထမ်းတွေပဲဖြစ်ပါတယ်။ ကျေးရွာအခြေပြုအဖွဲ့ (သစ်တောအသုံးပြုသူများအဖွဲ့) တွေကို အနီးတစ်ဝိုက်ကရွာတွေမှာလည်း ဖွဲ့စည်းထားပါတယ်။” ဟု သူက ဆက်လက်ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

စီမံကိန်းကြောင့် ဒေသခံပြည်သူများအကြားတွင် တာဝန်သိပြည်သူစိတ်ဓါတ် နိုးကြားစေခဲ့ပြီး ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေး ရံပုံငွေတည်ထောင်ရေးကိုလည်း လှုံ့ဆော်ပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ အထူးသဖြင့်ဒေသတွင်း မှ ဘုန်းတော်ကြီးများကလည်း တက်ကြွစွာပါဝင်ကြပြီး ဒေသခံပြည်သူများအား စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ပေးခြင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး၏ အရေးကြီးပုံကိုအသိပညာပေးခြင်း စသည်ဖြင့် ကူညီပေးခဲ့ကြပါသည်။ ဒေသခံအများစုသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များဖြစ်ကြပြီး ဘုန်းတော်ကြီးများ မိန့်ကြားသည်ဆိုပါက နာခံကြသည်။

စီမံကိန်း၏ရလဒ်တစ်ခုမှာပွေးလှကျေးရွာတွင်ပျိုးဥယျာဉ်တစ်ခုတည်ထောင်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ပျိုးပင်ပေါက်များ ပျိုးထောင်ရန်အတွက် ကျေးရွာအနီးရှိ မြေ (၁.၅) ဧကအား ဒေသခံ တာဝန်ရှိသူများက နေရာချထားပေးခဲ့သည်။

“ပျိုးဥယျာဉ်မှာ ၂၀၁၂ ခုနှစ်ကစပြီးတော့ အပင်တွေပျိုးပြီး နှစ်တိုင်း အပင် ၅၀၀၀၀ လောက်စိုက်ပျိုးဖြစ်တယ်။” ဟု ဦးခင်မောင်ဦးက ဆိုသည်။ “UNDP က ပထမနှစ်မှာ ပျိုးပင် ၅၀၀၀၀ ပံ့ပိုးပေးပြီးတော့ နောက်နှစ်တွေ ပျိုးဥယျာဉ်ထိန်းသိမ်းဖို့ကို ရွာကနေပဲ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျဆက်လုပ်ကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့က တောထဲမှာ ကင်းလှည့်တာတွေလုပ်တယ်။ အပင်တွေရှင်သန်ပေါက်ရောက်မှုကို စောင့်ကြည့်ကြပြီးတော့ လူထုကို ထင်းကို ဘယ်လို နည်းလမ်းတကျ စုဆောင်းရမယ်ဆိုတာတွေလဲ ပညာပေးပါတယ်။”

၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ပွေးလှရွာသားများမှ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအတွက် ခွင့်ပြုချက်ရရှိရန်ထပ်မံလျှောက်ထားခဲ့ပါသည်။ “ကျွန်တော်တို့ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော ဧရိယာ ထပ်တိုးချဲ့ဖို့ မျှော်လင့်ထားတယ်။” ဟု ဦးခင်မောင်ဦးကပြောသည်။ “ဒီထက်ပိုလုပ်နိုင်မယ်လို့လဲ ယုံကြည်ပါတယ်။”

“အကုန်လုံးက ခုတ်ပဲခုတ်နေကြပြီး ဘယ်သူမှ ပြန်မစိုက်ကြဘူး။” ဟု နေစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ဖွံ့ဖြိုးရေး အသင်း (DLCDA) ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ အသက် ၅၈ နှစ်အရွယ်ရှိ ဦးချစ်စိန်က ပြောကြားခဲ့ပါသည်။ ထိုအဖွဲ့သည် UNDP ၏ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောတည်ထောင်ရေးစီမံကိန်းကို ပူးတွဲအကောင်အထည်ဖော်နေသည့် လူထုအခြေပြု မိတ်ဖက်အဖွဲ့ အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည်။

“ကျွန်တော်တို့ တောတွေထဲမှာ ကွက်လပ်ဖြစ်နေတာတွေကို ပြန်ဖြည့်ဖို့ သစ်မျိုး (၇) မျိုး စိုက်ခဲ့တယ်။” “စိုက်တဲ့ထဲက တချို့အပင်တွေကတော့ တိရစ္ဆာန်တွေကြောင့် ပျက်ဆီးတာတွေ၊ မရှင်တာတွေရှိပေမယ့် သုံးနှစ်လောက်စိုက်ပျိုးပြီးချိန်မှာတော့ အပင်အများစုက ကောင်းကောင်းကြီးထွားလာတာကိုတွေ့ရပါတယ်။” ဟု ဦးချစ်စိန်က ဆက်ပြောသည်။

“ကျွန်တော်ယုံကြည်တာတစ်ခုကတော့ အောင်မြင်ဖို့ဆိုရင် အရေးအတွက်ထက်အရည် အသွေးအပေါ် ပိုပြီးအာရုံစိုက်ဖို့လိုပါတယ်”ဟု ဦးချစ်စိန်ကဆိုသည်။ “ပျိုးပင်ပေါက် တစ်ပင်ချင်းစီ ရှင်သန်ဖို့အတွက် ကျွန်တော်တို့မှာ သုံးနှစ်ကနေငါးနှစ်အထိ စီမံချက်ရှိဖို့ လိုပါတယ်။ စိုက်ရုံစိုက်လို့ မလုံလောက်ပါဘူး။ အဓိပ္ပါယ်ရှိတဲ့အကျိုးတစ်ခုခုရဖို့ဆိုရင် ဒေသခံတွေက သစ်ပင်တွေကြီးထွားလာတဲ့အမျှ ဂရုစိုက်ဖို့ကိုလည်း မက်လုံးတစ်ခုပေးဖို့လိုတယ်။ စိုက်ပွဲသစ်မျိုးကိုလည်း ဂရုတစိုက်ရွေးချယ်ဖို့ လိုပါတယ်။ အပင်က စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်များ လေလေ၊ ဒေသခံလူထုရဲ့ ဂရုတစိုက်ပြုစုမှု ပိုရလေလေပဲဖြစ်ပါတယ်” ဟု ဆက်လက်ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့ မည်သည့်အောင်မြင်မှုများ ရရှိခဲ့ပါသနည်း

ဤစီမံကိန်းသည် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး အစပျိုးလုပ်ငန်းသစ်များ လိုအပ်နေသော ဒေသခံပြည်သူများအား လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဤအချက်ကြောင့်ပင် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုကို မြှင့်တင်ရာတွင် ဒေသခံမိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အကျိုးခံစားရမည့်သူများ၏ လုပ်ငန်းနယ်ပယ်ကိုလည်း ပိုမိုကျယ်ပြန့်စေပါသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၏ ဝန်ဆောင်မှုသဘောတရားအကြောင်း အသိနိုးကြားမှုလည်း မြင့်တက်လာပါသည်။ ထို့အပြင် ဤစီမံကိန်းတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသော အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများ အားလုံး၏ တစ်ဦးချင်း ကျွမ်းကျင်မှုများကိုလည်း ပိုမိုအားကောင်းလာစေပါသည်။

“ကျွန်တော်တို့ ဘာတွေမြင်ခဲ့ရလဲဆိုတော့ ဒေသခံခေါင်းဆောင်တွေက တာဝန်ရှိသူတွေနဲ့ အစည်းအဝေးလုပ်ကြတဲ့အခါ ပြောရဲဆိုရဲရှိလာပြီး ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ့်ကြည့်မှုရှိလာကြတယ်။ ပြီးတော့ ဥပမာ အမျိုးသမီးတွေလို ကျေးရွာမှာအပယ်ခံနေရတဲ့ အုပ်စုတွေအနေနဲ့လဲ သူတို့လိုလားချက်တွေကို တစ်ခြားသူတွေ ကြားအောင်လုပ်လာနိုင်တာ တွေ့ရပါတယ်။”ဟု UNDPမှ ဦးမြင့်ဇော်က ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

အလေ့အထကောင်းများ

- အင်းလေးကန်၏ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော တည်ထောင်ရေးသဘောတရားသည် ဒေသခံပြည်သူများက တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်ခြင်း၊ စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်များမှာ ဒေသခံများ၏ လက်တွင်ရှိခြင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင်ကို အားကောင်းစွာထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း ဟူသည့် အခြေခံမူများကို အခြေခံ၍ ဖော်ဆောင်ထားပါသည်။
- စီမံကိန်းတွင် ကျေးရွာအဆင့် အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဒေသခံပြည်သူများနှင့် ကျေးရွာအဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းများအား ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းများပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်းကို အဓိက ဦးစားပေးခဲ့ပါသည်။
- UNDP သည် အနာဂတ်အတွက် စဉ်းစားမှုများကို ပံ့ပိုးကူညီရန် ပူးပေါင်းပါဝင်သော နည်းလမ်းအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး၊ သစ်တောအမှီပြုဒေသခံများနှင့် ဒေသခံတာဝန်ရှိသူများအကြား ဆက်ဆံပုံပြောင်းလဲလာစေရန်အတွက် အဓိကအကျိုးဆက်စပ်သူများအား လှုံ့ဆော်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ရလဒ်အားဖြင့် သစ်တောအမှီပြုနေထိုင်သော ဒေသခံများသည် ပိုမိုထိရောက်စွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လာနိုင်ပြီး၊ ကိုယ်တိုင် တာဝန်ခွဲဝေယူမှုများကိုလည်း ကျင့်သုံးလာကာ သစ်တောများကို ကျေးရွာပြည်သူများက ထိန်းချုပ်ခြင်းကြောင့် ရရှိလာသော အခွင့်အလမ်းများမှ အကျိုးကျေးဇူးရရှိလာစေရန် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ စီမံလာနိုင်ပါသည်။
- ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းတော်ကြီးများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုသည် ကျေးရွာအဖွဲ့အစည်းများ အပေါ်နှင့် သစ်တောလုပ်ငန်းရလဒ်များအပေါ် အပြုသဘောဆောင်သည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်စေပါသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးများသည် ဒေသခံလူထု၏ အသိအမြင်နိုးကြားမှုနှင့် ခံယူချက်များကို ပုံဖော်ရာတွင် အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည်။

တောင်ကြားကျေးရွာတွင် ကွက်လပ်ဖြည့်စိုက်ပျိုးခြင်းဆောင်ရွက်နေစဉ်

ဖော်ထုတ်ရရှိသော သင်ခန်းစာများ

- ဒေသခံပြည်သူများက ၎င်းတို့၏ သစ်တောများကို တန်းတူညီမျှစွာ စီမံအုပ်ချုပ်၍ တစ်ချိန်တည်းတွင် ထိုသစ်တောများအား ကာကွယ်ထား၍ ရေရှည်တည်တံ့သော သဘာဝသယံဇာတ အဖြစ်အသုံးပြုရာတွင် စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ပေးခြင်းသည် ကြီးမားသောတာဝန်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် သေးငယ်သော ခြေလှမ်းများဖြင့်စတင်ရပါသည်။ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းအတွက် ရေရှည်တည်တံ့သော စီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှု မဟာဗျူဟာတစ်ခု ဖော်ဆောင်ရာတွင် များစွာသောစိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ရပါမည်။ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု၊ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုအရည်အချင်းများ (ဒေသခံများက သစ်တောအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှု စီမံချက်တစ်ခုအား အကောင်အထည်ဖော်နိုင်သည့်စွမ်းရည်)အပြင် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာအသိပညာနှင့် တရားဝင်စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရရှိရေးအတွက် မတည်ငွေ (အရင်းအနှီး) စသည်တို့သည် အောင်မြင်မှုအတွက် အဓိကသော့ချက်များ ဖြစ်ပါသည်။ အောင်မြင်မှုကို လွှမ်းမိုးနေသော အခြားအချက်များတွင် တရားမဝင်သစ်ထုတ်သူများ (တရားဝင် လုပ်ငန်းစီမံချက်မပါရှိသည့်အပြင်၊ ဒေသခံများ၏ သဘောတူညီမှုမပါရှိပဲ အဖိုးတန်သစ်ထုတ်ယူသူများ)လည်း ပါဝင်ပါသည်။
- ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောတစ်ခုအတွင်း ထိန်းသိမ်းရေးစီမံကိန်းတစ်ခု အောင်မြင်ရန်မှာဒေသခံပြည်သူများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ ဒေသခံပြည်သူများ၏ ချိတ်ဆက်ပါဝင်နေမှုနှင့် ကတိကဝတ်များကို စဉ်ဆက်မပြတ်သေချာစေရန်အတွက် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်များကို ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ထိန်းကျောင်းရေးဆွဲ၍ ပိုင်ဆိုင်ထားရန် လိုအပ်ပါသည်။
- အကျိုးဆက်စပ်သူတစ်ဦးတည်းဖြင့် ထိုကဲ့သို့သောစီမံကိန်းတစ်ခု အောင်မြင်ရန်မှာမဖြစ်နိုင်ပါ။ အလွှာအသီးသီးရှိ ဒေသခံပြည်သူများ၊ အစိုးရတာဝန်ရှိသူများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်း များအားလုံး ပူးပေါင်းပါဝင်ရန် မဖြစ်မနေလိုအပ်ပါသည်။ စီမံချက်ရေးဆွဲရာတွင်နှင့် လုပ်ငန်းများအားနားလည်သဘောပေါက်စေရာတွင် ဘုန်းတော်ကြီးများက တက်ကြွစွာပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်းသည်လည်း စီမံကိန်းအား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်းတို့ကို အောင်မြင်စေရန် အခွင့်အလမ်း ပိုများစေပါသည်။
- အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသော ပြောင်းလဲမှုဖြစ်လာစေရန်နှင့် အောင်မြင်မှုများ ခိုင်မာသေချာစေရန် ချိတ်ဆက်ပါဝင်မှုကာလ အနည်းဆုံး (၅) နှစ်ခန့် လိုအပ်ပါသည်။

ရေရှည်တည်တံ့မှု

ဤစီမံကိန်းသည် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်ရေးအတွက် နည်းပညာပိုင်းသာမက ဒေသခံပြည်သူများက ကိုယ်ထုကိုယ်ထဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် လူမှုစီးပွားရေး လိုအပ်ချက်များကိုပါ အလေးထားဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ သစ်တောများနှင့်ဆက်စပ်၍ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုကြသော ဒေသခံများအနေဖြင့် အနာဂတ်မျိုးဆက်သစ်များအတွက်သစ်တောများကျန်ရမည်ဟူသော အာမခံချက်ပေးရန်တာဝန်ရှိနေပြီး ၎င်းတို့သည် တာဝန်ရှိစွာထိန်းသိမ်းသူများဖြစ်သည်ဟူသောမက်လုံးလည်း ရှိနေပါသည်။

အော်ဂဲနစ် စိုက်ပျိုးရေးစနစ်

အင်းစေးကန်ဆိုင်လမ်းကားကွယ်လမ်းမပြန်လည်ထူထောင်ရေးအဖွဲ့
(၂၀၁၂-၂၀၁၃)
အိမ်အိမ်တို့ကားရှိမြေဆွေးပုံ
သင်တန်းသားများ၏ဆင့်ပွားဆောင်ရွက်မှု
ပြန်ပုံစံပျိုးဖွားဖော်ပြချက်အသစ်မှ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သည်။

Logos: NORWEGIAN MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, UN WOMEN, MAA

အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးစနစ်ကို အဘယ်ကြောင့် သုံးရပါသနည်း

အင်းလေးကန်အတွင်းနှင့်အနီးတဝိုက်ရှိ အများစုသော ကျေးလက်နေလူထုအတွက် စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းသည် အဓိကအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းဖြစ်ပါသည်။^၈ သို့သော်စိုက်ပျိုးရေးသည် အင်းလေး ကန်ဂေဟစနစ်အတွက် အဓိကပြဿနာတစ်ရပ်လည်းဖြစ်နေပါသည်။ အင်းလေးကန်၏အနောက် ဘက် တစ်လျှောက်တွင် များပြားစွာတည်ရှိနေပြီး၊ ရေရှည်တည်တံ့မှုမရှိဘဲ ပြန့်နှံ့နေသော ကျွန်းကျွန်းစိုက်ပျိုးရေး ခြံများမှာ အဓိကပြဿနာတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသခံများက အသီးအနှံများနှင့်သစ်သီးဝလံပင်များ စိုက်ပျိုး သောထိုခြံများသည် ကန်ရေပြင်ပေါ်တွင်လှပစွာပေါက်နေပါသည်။ ကျွန်းကျွန်းခြံများ၏ကြမ်းပြင်များကို လူ အင်အားများစွာဖြင့် ပြုလုပ်ထားကြပါသည်။ စိုက်ပျိုးရေးသမားများသည် ကန်ရေနက်ပိုင်းအောက်ခြေရှိရေ မှော်များကို လှေများပေါ်သို့ ဆယ်ယူ၍ သယ်ဆောင်သွားကြပြီး ၎င်းတို့၏စိုက်ပျိုးရေး ဧရိယာများတွင်ဝါး လုံးတိုင်များဖြင့် ထိုးစိုက်ကျောက်ချကာ၊ ရေပေါ်နိုင်သည့်ကြမ်းခင်းများအဖြစ်ပြုလုပ်ကြသည်။ ကျွန်းကျွန်း စိုက်ပျိုးရေးအလေ့အထသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်များမှ စတင်ခဲ့ပြီးထိုအချိန်မှစ၍ တိုးတက်များပြား လာရာ ယခုအခါရေရှည်တည်တံ့မှုမရှိသည့် အခြေအနေအထိရောက်ရှိလာပါသည်။ ၁၉၉၂ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၀၉ ခုနှစ် အကြားတွင် ကျွန်းကျွန်းစိုက်ပျိုးရေးခြံများ၏ စုစုပေါင်းဧရိယာသည် ၅၀၀% အထိ တိုးတက်များပြားလာခဲ့သည်။^၉

- ကျွန်းကျွန်းစိုက်ပျိုးရေးခြံများသည် အဘယ်ကြောင့် ပြဿနာတစ်ရပ်ဖြစ်နေသနည်း။
- ကျွန်းကျွန်းစိုက်ပျိုးရေးခြံများသည် လျင်မြန်စွာတိုးများလာနေပြီး၊ တစ်ဖြည်းဖြည်းလျော့လာနေသောကန်ဧရိယာ အတွင်းအချိန်နှင့်အမျှကျူးကျော်ဝင်ရောက်နေကာ၊ကျွန်းကျွန်းစိုက်ပျိုးရေးအောက်ခြေများမှာမြေသားများဖြစ်လာနေသည်။
 - ရရှိနိုင်သောရေမျက်နှာပြင်ဧရိယာသည်ကျဆင်းလာနေသည်။ ရေမျက်နှာပြင်ဧရိယာဆုံးရှုံးမှု၏ ၉၃% (၂၁ စတုရန်း ကီလိုမီတာ) ခန့်သည် ကျွန်းကျွန်းစိုက်ပျိုးရေးစနစ်ကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။
 - ကျွန်းကျွန်းစိုက်ပျိုးရေးခြံများတွင် ပိုးသတ်ဆေးများနှင့် မြေဩဇာများ စီးဆင်းလာခြင်းကြောင့် ရေထုညစ်ညမ်းစေပြီး၊ ငါးများနှင့် အခြား ရေနေမျိုးစိတ်များအတွက် အဆိပ်အတောက်ဖြစ်စေသည်။
 - ယင်း၏အကျိုးဆက်အဖြစ် ကန်အတွင်းအာဟာရဓါတ်ပမာဏမြင့်တက်လာပြီး ပြင်ပမှဝင်ရောက်လာသောဗေဒါမျိုး စိတ်များ လျင်မြန်စွာပျိုးများလာကာ ကန်အတွင်းရှိဒေသမျိုးရင်းအပင်များနှင့် သတ္တဝါများအတွက် ဘေးအန္တရာယ် ဖြစ်လာနေသည်။
 - ကန်အတွင်းသို့ နန်းပို့ချမှု မြင့်တက်လာနေသည်။
 - အင်းလေးကန်သည် ပိုမိုသေးငယ်လာပြီး ရေလည်း ပိုတိမ်လာကာ ရေထုညစ်ညမ်းမှုလည်း ဖြစ်နေသည်။

စိုက်ပျိုးရေးသမားများသည် သီးနှံအထွက်နှုန်းတိုးစေရန် ဓါတ်မြေဩဇာများနှင့် ပိုးသတ်ဆေးများကို အလွန်အကျွံသုံးစွဲကြသည်။ အကျိုးဆက်အားဖြင့် ကျွန်းကျွန်းစိုက်ပျိုးရေးမှဓါတ်မြေဩဇာနှင့် ပိုးသတ်ဆေးများ စီးဆင်း မှုကြောင့် ရေထုညစ်ညမ်းစေပြီး၊ ငါးများနှင့် အခြားရေနေ မျိုးစိတ်များအတွက် အဆိပ်အတောက်ဖြစ်စေသည်။ ယင်းဓါတ်ပစ္စည်းများသည် အဆိပ်သင့်စေနိုင်ပြီး ကန်ရေသောက်သူများနှင့် ကန်မှဖမ်းမိသောငါးများကို စားသုံး သူများ၏ ကျန်းမာရေးအခြေအနေကို ဆိုးရွားစွာထိခိုက်စေပါသည်။ စစ်ဆေးတိုင်းတာမှုများမပြုလုပ်ပါက ကန်အတွက်ပြန်လည်အစားထိုးမရနိုင်သောပျက်ဆီးဆုံးရှုံးမှုများနှင့်ကြုံရနိုင်ပါသည်။အင်းသားစာပေယဉ်ကျေးမှု နှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်း၏ လေ့လာမှုတစ်ခုအရ စိုက်ပျိုးရေးရာသီတစ်ရာသီလျှင် ခရမ်းချဉ်သီးစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းမှ စိုက်ပျိုးရေးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းတန် ၄၆၀၀၀၀ ခန့်ကို အင်းလေးကန်ထဲသို့ စွန့်ပစ်နေသည်ဟု တွေ့ရှိရသည်။

- ဓါတ်ပိုးသတ်ဆေးများကို အဘယ်ကြောင့် အလွန်အကျွံသုံးစွဲကြသနည်း။
- စိုက်ပျိုးရေးသမားများစွာသည် လူကြိုက်များသော သီးနှံများ (ဥပမာ ခရမ်းချဉ်သီး) စိုက်ပျိုးရာတွင် စပ်မျိုးများကို အသုံးပြုကြ သည်။ ထိုစပ်မျိုးများသည် ပုံမှန်မျိုးများထက် မြေဩဇာနှင့် ပိုးသတ်ဆေး ပိုမိုလိုအပ်သည်။
 - မြေဩဇာအသုံးပြုပုံ နားမလည်ခြင်း - "သူတို့က သတ်မှတ်ထားတဲ့ ပမာဏအတိုင်းမဟုတ်ဘဲ အပင်တွေပေါ် တိုက်ရိုက်ဖြန်း ကြတာ။ ပိုထိရောက်ပြီး အန္တရာယ်ကင်းတဲ့နည်းလမ်းကဓါတ်မြေဩဇာကို တစ်နေရာထဲမှာအများကြီးဖြန်းနေတာထက် အပင်ရဲ့ အောက် ၁ လက်မခွဲလောက်မှာ နေရာအနှံ့ ဖြန့်ရမှာ။ စိုက်ပျိုးရေးသမားတွေက အားပြင်းတဲ့ ဆေးဖြန်းပစ္စည်းတွေကိုလဲသုံး ကြတယ်။ အဲ့ဒါတွေကပုံမှန်ဆေးဖြန်းပစ္စည်းထက်စာရင် ပိုပြီးအန္တရာယ်များတယ်။"ဟု UNDP မှ ဦးမြင့်ဇော်ကပြောသည်။
 - စိုက်ပျိုးရေး အသိပညာပေးလုပ်ငန်းများမရှိခြင်း။
 - ကြီးကြပ်ထားခြင်းမရှိသော ဈေးကွက်တွင် အသိအမှတ်ပြုမဟုတ်သော/အမျိုးအမည်မသိချာမသိရသော ဓါတ်ပိုးများကို သက်သာသောဈေးနှုန်းဖြင့် ရရှိနိုင်ခြင်း။

၈။ လက်ရှိအခြေအနေတွင် အင်းလေးကန်ချိုင့်ဝှမ်းဧရိယာ၏ ၆၀% ကျော်တွင် ရာသီအလိုက်သို့ မဟုတ်အမြဲတမ်းစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း များ လုပ်ကိုင်နေပြီဖြစ်သည်။ (DMH, 2011)
 ၉။ အင်းလေးကန် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေး ၅ နှစ် လုပ်ငန်းစီမံချက် (၂၀၁၅-၂၀၁၆ မှ ၂၀၁၉-၂၀၂၀)၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်မေလ၊ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန။

ကျွန်းကြီးတောင်ကျေးရွာတွင် ဗေဒါပင်မှ သဘာဝမြေဩဇာ၊ မြေဆွေးပြုလုပ်ရန်အတွက် ဗေဒါစဉ်းစက်ကို အသုံးပြုနေစဉ်

“Cypermethrina synthetic ပိုးသတ်ဆေးအသုံးပြုမှုသည် သတ်မှတ်ပမာဏထက် ၁၅၀၀ % ပို၍လည်းကောင်း၊ Metalaxyl ပိုးသတ်ဆေးအသုံးပြုမှုသည် သတ်မှတ်ပမာဏထက် ၅၉၀၀ % ပို၍လည်းကောင်း အသုံးပြုကြသည်။” ဟု ထိုလေ့လာမှုက ဆိုပါသည်။

“အရင်ကထက် ဓါတ်မြေဩဇာတွေပိုသုံးလာရတယ်။ မနှစ်ကဆို ကျွန်းကျေးတစ်ခြံအတွက်တစ်အိတ်ပဲ သုံးရတယ်။ ဒီနှစ်ကျတော့တစ်အိတ်ခွဲသုံးရတယ်။” ဟု ခရမ်းချဉ်သီးကျွန်းကျေးမြို့တွင် အလုပ်လုပ်ပြီးစ နှ့်ပေနေသောလက်များကိုသပ်ချရင်း မဋ္ဌေးဋ္ဌေးဝင်းကပြောသည်။ “ကျွန်မ အဲဒီလိုမှမသုံးရင် ခရမ်းချဉ်သီးတွေက အရမ်းသေးနေပြီးတော့ ဘယ်သူမှဝယ်ချင်မှာမဟုတ်တော့ဘူး” ဟု သူမကဆက်ပြောသည်။ “လွန်ခဲ့တဲ့ငါးနှစ်က တော်တော်ဆိုးတဲ့ ပူပြင်းခြောက်သွေ့ချိန်နဲ့ ကြုံလိုက်တယ်။ ကန်ရေက အရမ်းတိမ်လာပြီး ကျွန်းကျေးစိုက်ပျိုးရေးခြံတွေဆို ကန်အောက်ခြေကို ကပ်သွားတယ်။ ဘာသီးနှံမှလည်း မရလိုက်တော့ ဝင်ငွေလဲဆုံးသွားတယ်။ ဝယ်လိုအားကရောင်းလိုအားထက် အရမ်းများသွားတော့ ခရမ်းချဉ်သီးဈေးကလဲ ထောင်တက်သွားတယ်။ စိုက်ပျိုးရေးသမားတွေက အရှုံးပေါ်ထားတာတွေပြန် ကာမိဖို့ သူတို့ ခရမ်းချဉ်သီးတွေ မြန်မြန်ကြီးလာမယ့် နည်းလမ်းတွေရှာလာရတယ်။ အဲဒါအတွက် ဓါတ်မြေဩဇာသုံးတဲ့ နည်းလမ်းတစ်ခုပဲရှိတော့တာ။” ဟု မင်းချောင်းအရှေ့ကျေးရွာမှ အသက် ၄၇ နှစ် အရွယ်ရှိ ဦးအောင်စိုးက ပြောကြားပါသည်။

ဤစီမံကိန်းသည် အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးစနစ်ကို မြှင့်တင်ခြင်းအားဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးသမားများက ဓါတ်မြေဩဇာများအပေါ် မှီခိုနေမှုကိုလျော့ချပေးရန်ရည်ရွယ်ခဲ့သည်။ သုတေသနရလဒ်များအရ ဓါတ်မြေဩဇာအသုံးပြုခြင်းသည် အကျိုးအမြတ်အနည်းငယ်သာရရှိပြီး ပြင်းထန်သောရေရည်ဆိုးကျိုး သက်ရောက်မှုများ ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း

အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးစနစ်သည် သဘာဝအလျောက်ဖြစ်ပေါ်နေသော ဇီဝဖြစ်စဉ်များကို အခြေခံ၍ သမားရိုးကျ စိုက်ပျိုးနည်းစနစ်အား သိပ္ပံနည်းကျ ဂေဟဗေဒ အသိပညာများနှင့် ခေတ်မှီနည်းပညာများ ပေါင်းစပ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ လက်ရှိသမားရိုးကျ စိုက်ပျိုးနည်းစနစ်တွင် ပေါင်းစပ်ပိုးသတ်ဆေးများနှင့် ဓါတုနည်းအားဖြင့် သန့်စင်ထားသည့် ရေတွင်ပျော်ဝင် လွယ်သော ဓါတ်မြေဩဇာများကို အသုံးပြုပြီး အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးစနစ်တွင်မူ သဘာဝပိုးသတ်ဆေးများနှင့် သဘာဝမြေဩဇာများကိုအသုံးပြုသည်။ အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးစနစ်၏ အဓိကနည်းလမ်းများတွင် သီးနှံများအလှည့်ကျစိုက်ပျိုးခြင်း၊ သစ်ရွက်စိမ်းမြေဩဇာနှင့် မြေဆွေးများအသုံးပြုခြင်း၊ ဇီဝနည်းဖြင့် ပိုးမွှားထိန်းချုပ်ခြင်းနှင့် စက်ဖြင့်စိုက်ပျိုးရိတ်သိမ်းခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ ထိုနည်းလမ်းများအရ စိုက်ပျိုးသီးနှံအထွက်နှုန်းမြင့်တင်ရန် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကိုသာ အသုံးပြုပါသည်။ မြေဆီလွှာအတွင်းသို့ နိုက်ထရိုဂျင်ပြန်လည်ဖြည့်တင်းပေးနိုင်ရန် မြေပဲကို စိုက်ပျိုးသည်။ သဘာဝ အင်းဆက်ပိုးမွှားစားအကောင်များကို တိုးပွားအောင်ပြုလုပ်ပေးသည်။ ပိုးမွှားများကြာရှည် တွယ်ကပ် မနေစေရန်နှင့် မြေဆီအသစ်ပြန်လည်ဖြစ်ထွန်းစေရန် သီးနှံများကို အလှည့်ကျစိုက်ပျိုးသည်။ ရောဂါပိုးများနှင့် ပေါင်းပင်များကို ထိန်းချုပ်ရန် သဘာဝပစ္စည်းများနှင့် မြေတောင် မြှောက်ပေးသည်။

ကျွန်ုပ်တို့ ဘာလုပ်ခဲ့ကြပါသနည်း

ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် မြေဆီဩဇာ တိုးတက်စေသည့် နည်းပညာများကို အားပေးမြှင့်တင်ပေးခဲ့သည်။ အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးသည် ယခင်စိုက်ပျိုးပြီးသော သီးနှံများက မြေဆီလွှာ အတွင်းမှ စုပ်ယူသွားသည့် အာဟာရများကို ပြန်လည်အစားထိုးရန် ဆွေးနွေးခြင်းနည်းလမ်းကို အသုံးပြုထားသောကြောင့် အော်ဂဲနစ်ပစ္စည်းများ သဘာဝအလျောက် ဆွေးမြေ့ပျက်ဆီးမှုအပေါ် များစွာမိုခိုနေပါသည်။ အကုန်အကျစရိတ်များ အကုန်အညီဖြစ်ပေါ်သော ဤဖိစပ်စဉ်သည် စိုက်ပျိုးရာသီ တစ်လျှောက်လုံးတွင် မြေဆီလွှာအတွက် အာဟာရဓါတ်များကို သဘာဝအတိုင်းထုတ်လုပ်ပေးသည်။ စီမံကိန်းမှ အားပေးကူညီခဲ့သော နည်းလမ်းတစ်ခုမှာ မြေပဲပင်ရိုး၊ ကောက်ရိုးနှင့် ပြောင်းဖူးရိုး စသည့် စိုက်ပျိုးရေးဘေးထွက် ပစ္စည်းများအား အဆွေးခံခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုစိုက်ပျိုးရေးဘေးထွက်ပစ္စည်းများသည် သီးနှံရိတ်သိမ်းပြီးသည့်ကာလတိုင်း၌ ပေါပေါများများရရှိနိုင်ပါသည်။ သို့သော် စိုက်ပျိုးရေးသမားအများစုသည် ထိုကဲ့သို့အလကားရရှိနိုင်သောပစ္စည်းများ၏ အရေးပါမှုကို မသိရှိကြပေ သို့မဟုတ် မေ့လျော့နေကြပါသည်။

“ကျွန်မတို့က ရိတ်သိမ်းပြီးချိန်ဆို ဘေးထွက်ပစ္စည်းတွေကို မီးရှို့ပစ်လေ့ရှိတယ်။”ဟု အင်းလေးကန်ဧရိယာအတွင်းရှိ တောင်ကြားထက်ကျေးရွာမှ မစုစုလှိုင်က ပြောကြားပါသည်။

စိုက်ပျိုးရေးဘေးထွက်ပစ္စည်းများအား အသုံးပြုနိုင်သော အော်ဂဲနစ်မြေဩဇာအဖြစ်ပြောင်းလဲရန် အချိန် ၂ ပတ်မှ ၃ ပတ်အထိကြာတတ်သည်။ စိုက်ပျိုးရေးသမားများအား ဓါတ်မြေဩဇာများအစားကိုယ်ပိုင်အော်ဂဲနစ်မြေဩဇာများပြုလုပ်အသုံးပြုလာစေသော ဆွဲဆောင်မှုမှာ ကုန်ကျစရိတ်သက်သာခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ သီးနှံအမျိုးအစားအပေါ်မူတည်၍ ဓါတ်မြေဩဇာအတွက် ကုန်ကျစရိတ်မှာ ၅၀ ကီလိုလျှင် ကျပ် ၁၅၀၀၀ ကျပ် (၁၅ ဒေါ်လာ) နှင့် ၃၅၀၀၀ ကျပ် (၃၅ ဒေါ်လာ) အကြားရှိသည်။ ခရမ်းချဉ်သီး တစ်ဧကအတွက် ဓါတ်မြေဩဇာ ၃၀၀ ကီလိုဂရမ်၊ ပဲတစ်ဧကအတွက် ၇၅ ကီလိုဂရမ်နှင့် စပါးတစ်ဧကအတွက် ၁၀၀ ကီလိုဂရမ်လိုအပ်ပါသည်။

ဤ စီမံကိန်းအရ မီးဖိုချောင်ထွက် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများအား အင်းလေးကန်အတွင်းသို့ စွန့်ပစ်မှုကို ဟန့်တားရန်အတွက် မီးဖိုချောင်ထွက် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို ဆွေးမြေ့စေသည့် အမှိုက်ပုံးများ ထောက်ပံ့ပေးပြီး ၎င်းစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများအား လည်ပတ်အသုံးပြုနိုင်သည့် နည်းပညာကို ပြည်သူလူထုအသိနိုးကြားလာစေရန် အမြင်ဖွင့်ဆွေးနွေးပွဲများနှင့် သင်တန်းများ ပြုလုပ်ပေးခဲ့ပါသည်။ ဆက်လက်လေ့လာစောင့်ကြည့်ချက်များအရ သင်တန်းတက်ရောက်သူ၏ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းသည် ထိုအလေ့အထကို လက်တွေ့အသုံးပြုနေကြောင်း သိရှိရပါသည်။ မီးဖိုချောင်ထွက်စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများအား လည်ပတ်အသုံးပြုခြင်းဖြင့် အင်းလေးကန်ညစ်ညမ်းမှုကို လျော့ကျစေသည်သာမက စိုက်ပျိုးရေးအတွက် ဘေးကင်းလွယ်ကူသော မြေဩဇာနှင့် မြေဆွေးများကိုရရှိသဖြင့် ဓါတုပစ္စည်းများ အသုံးပြုမှု လျော့နည်းစေပါသည်။

ရလဒ်များမှာ အမျိုးမျိုးဖြစ်နေသော်လည်း များစွာအောင်မြင်ကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ စိုက်ပျိုးရေးသမားများကလည်း အထွက်နှုန်းတိုးလာကြောင်းတင်ပြလာကြပါသည်။ မင်းချောင်းကျေးရွာမှမခင်ဆွေသက်သည် သူမ၏တစ်ဧကခွဲရှိသောစိုက်ပျိုးမြေမှအထွက်နှုန်းနှစ်ဆဖြစ်သည့် မြေပဲ(၄၂)တင်းရရှိခဲ့ပါသည်။

အော်ဂဲနစ် စိုက်ပျိုးရေးနည်းစနစ်အရ သဘာဝမြေဩဇာ၊ မြေဆွေးအသုံးပြု၍ စိုက်ပျိုးနေသော မဥမ္မာမြင့်ကို တွေ့ရစဉ်

စီမံကိန်းတွင် ဗေဒပညာများအသုံးပြုခြင်းဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်းကို အားပေးကူညီခဲ့ပါသည်။ ဗေဒပညာများသည် အင်းလေးကန်၏ မူလမျိုးရင်းမဟုတ်ဘဲ ပေါက်ပွားနှုန်းအလွန်မြန်သဖြင့် ချောင်းငယ်များကို ပိတ်ဆို့ပည့်သွားခြင်း၊ ကန်ရေပြင်တွင် များစွာကျယ်ပြန့်ပေါက်ပွားခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်ပြီး ရေစီးလမ်းအား ပိတ်ဆို့ခြင်းနှင့် ဒေသမျိုးရင်းအပင်များနှင့် သတ္တဝါများအတွက် အာဟာရနှင့် နေရောင်ခြည် ရရှိမှုတို့ကို အဟန့်အတားဖြစ်စေပါသည်။

အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးအတွက် ဗေဒပညာများကို အသုံးပြုခြင်း၏ ကောင်းကျိုးများမှာ များပြားပါသည်။ ဗေဒပညာများအား နေရာတိုင်းတွင်ရရှိနိုင်ခြင်း၊ စုဆောင်းရလွယ်ကူခြင်းနှင့် ကုန်ကျစရိတ်သက်သာကာ ကြာရှည်ခံခြင်းတို့သည် အားသာချက်များဖြစ်ပါသည်။ စီမံကိန်းမုန့်ပညာဖြန့်ဝေပေးခဲ့သော ကျေးရွာများတွင် သမားရိုးကျအသုံးပြုသော ရေညှိပင်များကို အစားထိုးပြီး အောင်မြင်စွာ အသုံးချနိုင်ကြပါသည်။ မြေနီကုန်းကျေးရွာမှ စိုက်ပျိုးရေးသမားများသည် ထိုနည်းလမ်းအောင်မြင်မှုကြောင့် စိတ်အားထက်သန်လာကြပြီး ဗေဒပညာ များအား မြန်ဆန်စွာ စဉ်းစားရန်အတွက် မိမိတို့ကိုယ်ပိုင်ငွေကြေးဖြင့် ကျေးရွာပိုင် ဗေဒစဉ်းစက်တစ်ခုကိုပင် ဖန်တီးရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြပါသည်။ တရုတ်လုပ်ငရပ်အမှုန်ကြိတ်စက်ကို အခြေခံ၍ အရွယ်ပိုကြီးသော ဗေဒစဉ်းစက်တစ်ခု ပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။

မင်းချောင်းအရှေ့ကျေးရွာမှ မညွှာမြင့်သည် သူမ၏ ကျွန်းမျောစိုက်ပျိုးရေးခြံတွင် အသုံးပြုရန်အတွက် ဗေဒပညာများစုဆောင်းခြင်းနှင့် ဟင်းချက်ခါးဖြင့်စဉ်းစားခြင်းအား တစ်မနက် လုံ့ပြုလုပ်ရလေ့ရှိပါသည်။ ယခု အခါ ထိုဗေဒစဉ်းစက်ကို သူမ၏ရွာတွင် အသုံးပြုနိုင်နေပြီး ၀.၁ ဧကရှိသော ကျွန်းမျောစိုက်ပျိုးရေးခြံအတွက် လုံလောက်သည့် လှေတစ်စီးစာ ဗေဒပညာများအား စဉ်းစား အချိန် (၅) မိနစ်သာ လိုပါတော့သည်။ ဤသို့ဖြင့် အချိန်နှင့် ငွေကြေးကုန်ကျမှုအား သက်သာစေပါသည်။ ထိုဗေဒစဉ်းစက်ကို တစ်နေ့လျှင် ၂၀၀၀ ကျပ် (၂ ဒေါ်လာ) ဖြင့် ကျေးရွာသားအားလုံးက ငှားရမ်းအသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

ဗေဒပညာ၏ ကောင်းကျိုးများကို ရေညှိပင်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ခြင်း

ဗေဒပညာ	ရေညှိပင် (သမားရိုးကျအတိုင်းအသုံးပြုသည်)
<ul style="list-style-type: none"> • နေရာတိုင်းတွင် ရရှိနိုင်သည်။ • ပမာဏအမြောက်အများကို အလျင်အမြန်စုဆောင်းရန် လွယ်ကူသည်။ • ၎င်းတို့ကို ဖယ်ရှားလိုက်ခြင်းဖြင့် ရေစီးရေလာကောင်းမွန်စေသည်။ • အမျိုးသမီးများလည်း လွယ်ကူစွာ စုဆောင်းနိုင်သည်။ • မြေတောင်မြှောက်ရာတွင် အသုံးပြုပါက ၁၂ ရက်ကျော် တာရှည်ခံသည်။ • ၂၄ ပေ x ၆ ပေရှိသော စက်လှေတစ်စီးစာ အပြည့် စုဆောင်းရန် မိနစ် ၃၀ သာ ကြာမြင့်သည်။ • ၀.၃၅ ဧကအတွက် လုံလောက်သောပမာဏ စုဆောင်းရန် လူ ၃ ဦးသာ လိုအပ်သည်။ • လုပ်အားခ - ၂၀၀၀ ကျပ် x ၃ ဦး = ၆၀၀၀ ကျပ် • လှေမပါဘဲ စုဆောင်းနိုင်သည်။ 	<ul style="list-style-type: none"> • အလွယ်တကူမရရှိနိုင်ပါ။ • စုဆောင်းရန် မလွယ်ကူပါ။ လုံလောက်သော ပမာဏကို အမြဲ မရရှိနိုင်ပါ။ • ၎င်းတို့ကို ဖယ်ရှားလိုက်ပါက ရေညှိပင်ညမ်းမှု မြင့်တက်လာပြီး ရေနေပိုးမွှားများနှင့် ငါးများအတွက် အစာရှားပါးစေနိုင်သည်။ • အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် စုဆောင်းရန် မလွယ်ကူပါ။ • မြေတောင်မြှောက်ရာတွင် အသုံးပြုပါက ၆ ရက်အတွင်း လျင်မြန်စွာ မြှောက်သွားသည်။ • ၂၄ ပေ x ၆ ပေရှိသောစက်လှေတစ်စီးစာအပြည့်စုဆောင်းရန် ၂ နာရီခန့် ကြာမြင့်သည်။ • ၀.၃၅ ဧကအတွက် လုံလောက်သောပမာဏ စုဆောင်းရန် လူ ၈ ဦး လိုအပ်သည်။ • လုပ်အားခ - ၂၀၀၀ ကျပ် x ၈ ဦး = ၁၆၀၀၀ ကျပ် • လှေမပါဘဲ မစုဆောင်းနိုင်ပါ။

“အရင်တုန်းက မြေဆွေးလုပ်ဖို့ဆို အချိန်အရမ်းပေးရတယ်။ အခု မြေဆွေးမြန်မြန်လုပ်နိုင်တဲ့ နည်းလမ်းလဲသိပြီဆိုတော့ အရမ်းသုံးဝင်ပါတယ်။” ဟု မညွှာမြင့်က ဆိုသည်။

တီကျစ်စာမြေဆွေး ပြုလုပ်ခြင်းသည် ဓါတ်မြေဩဇာနှင့် ဓါတုပိုးသတ်ဆေး သုံးစွဲမှု လျော့ချရန် လုပ်ဆောင်သော အခြားနည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ တီကျစ်စာမြေဆွေးသည် သာမန်မြေဆွေးများနှင့် ဆင်တူသော်လည်း၊ ခြွင်းချက်တစ်ခုမှာ အကုဇီဝများနှင့် ဘတ်တီးရီးယားများအပြင် တီကောင်များကို အသုံးပြု၍ အော်ဂဲနစ်စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို အာဟာရပြည့်ဝသော မြေဩဇာများအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲလိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ညောင်ရွှေတစ်မြို့နယ်တည်းတွင်ပင် ကျေးရွာ (၁၁) ရွာမှ တောင်သူလယ်သမား (၃၃) ဦးအား တီကျစ်စာမြေဆွေးပြုလုပ်နည်းသင်တန်းပေးခဲ့ပါသည်။ (သင်တန်းသား ၆၀ရာခိုင်နှုန်းမှာ အမျိုးသမီးများ

ခါတ်မြေဩဇာနှင့် ခါတုပိုးသတ်ဆေးအစားထိုး သုံးစွဲနိုင်သော တီကျစ်စာမြေဆွေးပုံ

ဖြစ်ပါသည်။) သင်တန်းသားများထံမှ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းသည် ကြက်သွန်ဖြူ၊ ကြက်သွန်နီ၊ ခရမ်းချဉ်သီး၊ ပဲနှင့် ကွမ်းရွက်စိုက်ပျိုးနေသော ၎င်းတို့၏စိုက်ပျိုးခြံ/မြေများအတွက် တီကျစ်စာမြေဆွေးပြုလုပ်သောနည်း လမ်းကိုအသုံးပြုနေကြရာ၊ အထွက်နှုန်းများ သိသိသာသာတိုးမြှင့်လာကြောင်းတွေ့ရပါသည်။ တီကျစ်စာ မြေဆွေး အသုံးပြုခြင်းဖြင့် အပင်များရှင်သန်ကြီးထွားမှုနှုန်းကောင်းသည်သာမက အပင်ရောဂါများအား လည်း ထိန်းချုပ်နိုင်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

တီကျစ်စာရည် ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။
တီကျစ်စာရည် (Vermiwash) ဆိုသည်မှာ တီကောင်တွင်းများမှ ရေဖြတ်သန်းစီးဆင်းပြီးနောက် စုဆောင်းထားသော အရည်တစ်မျိုးဖြစ်ပြီး၊ အရွက်ဖြန်းဆေးအဖြစ် အလွန်အသုံးဝင်ပါသည်။ ၎င်းသည် မြေဆီလွှာအော်ဂဲနစ်မော်လီကျူး များမှ အာဟာရများနှင့်အတူ တီကောင်မှစွန့်ထုတ်လိုက်သော အညစ်အကြေးများနှင့် အကျိအချွဲများကို စုဆောင်းထားသော အရည်ဖြစ်သည်။ သဘာဝဂေဟစနစ်အတွင်းတွင် ၎င်းတို့ကို အပင်များ၏အရွက်များ၊ အညွန့်၊ အဖူးများနှင့် အခြားအစိတ်အပိုင်းများသို့ ပို့ဆောင်ပေးသည်။ တီကျစ်စာရည် ပြင်ဆင်သည့် အခြေခံနည်းလမ်းမှာ ရိုးရှင်းပါသည်။ တီကောင်များနေထိုင်သောမြေကြီးတွင် တီကောင်တွင်းများရှိနေရာ၊ ထိုတွင်းခေါင်းများတွင် ဘက်တီးရီးယားများ အလွန်အမင်းမရှိနေထိုင်ကြသည်။ ထိုတွင်းခေါင်းများသို့ ရေဖြတ်စီးဆင်းသောအခါ ၎င်းတို့ထဲရှိ အာဟာရများကို ဆေးကြောသယ်ဆောင်လာသကဲ့သို့ဖြစ်ပြီး ယင်းရေအား အပင်အမြစ်များမှ စုပ်ယူကြသည်။

ရေကန်ဘေးတွင် အမှီပြုနေထိုင်ပြီး ယခုအခါ အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးကို ပြောင်းလဲ လုပ်ကိုင်နေသည့် ကျွန်းကြီး (မြောက်) ကျေးရွာနေ ဦးချစ်ဆွေသည် သင်တန်းပို့ချစဉ်တွင် အလွန်စိတ်အားထက်သန်သူများထံမှ တစ်ဦးဖြစ်သည်။ သူ၏ရွာတွင် တီကျစ်စာရည် (vermin wash) ကို ပထမဦးဆုံး စတင်အသုံးပြုခဲ့သူလည်း ဖြစ်သည်။ အကျိုးရလဒ်အားဖြင့် သူ၏ ဖရဲသီးများသည် ခါတ်မြေဩဇာသုံးစိုက်ပျိုးသော ဖရဲသီးထက် များစွာပိုမို အရသာရှိနေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ သူ၏ ဖရဲသီးများအား ဝယ်ယူလိုသူများလည်း မြင့်တက်လာခဲ့သည်။ “လူတွေက ကျွန်တော့်ဖရဲသီးတွေကို နှာခေါင်းရှုံ့ကြတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ အရွယ်သေးတယ်ဆိုပြီးလေ။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော်သူတို့ကို ပြောချင်တာက ဖရဲသီးကို ခွဲပြီးတော့ မြည်းကြည့်စမ်းပါလို့။ ကျွန်တော့်ဖရဲသီးတွေက ပိုချိုပြီး ကျန်းမာရေးနဲ့လဲ ပိုညီညွတ်တယ်။ ကျွန်တော့်ဖရဲသီးတွေက အရည်အသွေးကောင်းတယ်ဆိုတာကို တဖြည်းဖြည်းနဲ့ လက်ခံလာကြပါပြီ။” ဟု ဦးချစ်ဆွေက သူ၏ အတွေ့အကြုံကို ပြန်လည် ပြောပြသည်။ စိုက်ပျိုးသမားများမှာ vermin-tea (တီကျစ်စာမြေဆွေး၏ ဘေးထွက်ပစ္စည်းဖြစ်ပြီး သီးနှံများကို ကာကွယ်ပေးသည့်အပြင် အထွက်နှုန်းကိုမြှင့်တက်စေသည်။) ကိုလည်း ၎င်းတို့၏ စိုက်ပျိုးခြံများတွင် အသုံးပြုရန်အတွက်သာမက ခါတုပေဒပစ္စည်းမသုံးသည့် စိုက်ပျိုးရေးနည်းဟု အမည်တပ်လျက် ဝင်ငွေတိုးအဖြစ် ရောင်းချရန်အတွက်ပါ စတင်ထုတ်လုပ် လာပြီဖြစ်သည်။

မြေနှိကုန်းကျေးရွာနေ အသက် ၃၇ နှစ်ရှိ ဦးဖြိုးအောင်သည် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်လာသည်မှာ ၁၀ နှစ်ရှိပြီဖြစ်သည်။ “ကျွန်တော်က တတိယမျိုးဆက် စိုက်ပျိုးရေးသမားပါ။ စိုက်ပျိုးရေးက ကျွန်တော်တို့အလုပ် ၁၁။ ကျွန်တော်အဖေကလဲစိုက်ပျိုးရေးသမား၊ အဖေရဲ့အဖေကလဲစိုက်ပျိုးရေးသမားကြီးပါ။ ကျွန်တော့်မှာ ၁၁ နှစ်နဲ့ ၆ နှစ်အရွယ် ကလေး နှစ်ယောက်ရှိပါတယ်။ သူတို့လေးတွေက ကျွန်တော်တို့ မိရိုးဖလာ အမွေကို ဆက်ခံလိမ့်မယ်လို့ မျှော်လင့်ထားပါတယ်။” ဟု ဦးဖြိုးအောင်က ပြောကြားခဲ့ပါသည်။ ဦးဖြိုးအောင် သည် တီကျစ်စာမြေဆွေးလုပ်နည်းအား UNDP မှ ထောက်ပံ့ပေးသည့် သင်တန်းတက်ခဲ့သူ သူငယ်ချင်း တစ်ယောက်ဆီမှ ပြန်သင်ယူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သူသည် ထိုသင်တန်းအား တက်ရောက်ခဲ့ခြင်းမရှိပါ။ သို့သော် သူ့တွင် စူးစမ်းလေ့လာလိုစိတ်များရှိနေခဲ့ပါသည်။ တစ်နေ့တွင် သူ၏သူငယ်ချင်းထံမှ တီကျစ်စာမြေဆွေး တောင်းယူလာခဲ့ပြီး တီကျစ်စာမြေဆွေးကြီးစားပြုလုပ်ကြည့်ရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။ သူ၏စိုက်ပျိုးမြေတွင် အသုံးပြုရန်နှင့် ရောင်းချရန်အတွက် ပမာဏအမြောက်အများထုတ်လုပ်ရန် အချိန်အကြာကြာမယူ လိုက်ရပါ။ “ကျွန်တော် တီကျစ်စာမြေဆွေးကို ၂၅ ကျပ် (၀.၀၂၅ ဒေါ်လာ) နဲ့ ရောင်းတယ်၊ ၅၀ ကီလို ဂရမ်ပါတဲ့ တီကျစ် စာမြေဆွေးတစ်အိတ်ကို ၁၀၀၀၀ ကျပ် (ဒေါ်လာ ၁၀) နဲ့ ရောင်းပါတယ်။ ပထမနှစ် မှာ ကျွန်တော် ၃၀၀၀ ကျပ် (၃ ဒေါ်လာ) ပဲရခဲ့တယ်။ ဒုတိယနှစ်မှာတော့ တစ်သိန်းခွဲ (ဒေါ်လာ ၁၅၀) လောက်ရပြီးတော့ အခုနောက်ဆုံးနှစ်မှာ အော်ဂဲနစ်ပစ္စည်းတွေ ရောင်းတာကနေ ၃ သိန်းကျော် (ဒေါ်လာ ၃၀၀) ရတယ်။ ဗေဒါ မြေဆွေးရော၊ တီကျစ်စာမြေဆွေးရော၊ တီကျစ်စာမြေဆွေးရောင်းတာရောပဲ။” ဟု သူကပြောကြားခဲ့ပါသည်။

တီကျစ်စာမြေဆွေး၏ ကောင်းကျိုးများ

- လေ့လာ၍ ပုံစံတူပြုလုပ်ရန် လွယ်ကူခြင်း။
- Vermi-tea (တီကျစ်စာ၏ ဘေးထွက်ပစ္စည်း) သည် ဓါတုရွက်ဖြန်းခတ်မြေဩဇာများထက် ဈေးနှုန်းချိုသာခြင်း။
- vermi-tea နှင့် တီကျစ်စာအသုံးပြုပြီးသောအခါ မြေဆီမြေဩဇာ ကောင်းမွန်လာပြီး သီးနှံအထွက်နှုန်းမြင့် တက်လာခြင်း။
- စီမံကိန်းမှ လူထုပညာပေးလုပ်ငန်းများတိုးမြှင့်လုပ်ကိုင်ခြင်း၏ အကျိုးရလဒ်အဖြစ် vermi-tea နှင့် တီကျစ်စာဝယ်လိုအား မြင့်တက်လာပြီး ဒေသခံ စိုက်ပျိုးရေးသမားများအတွက် အခြားသော ဝင်ငွေရလုပ်ငန်း အခွင့်အလမ်းအသစ်များဖန်တီးပေးနိုင်ခြင်း။

ဈေးကွက်တင်ခြင်း

အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ ဤစီမံကိန်းသည် စိုက်ပျိုးရေးသမားများ၏ထွက်ကုန်များ ဓါတုပေဒ ပစ္စည်းကင်းရှင်းကြောင်း အသိအမှတ်ပြုသည့် လက်မှတ်ရရှိရန်နှင့် ထိုအော်ဂဲနစ်ထွက်ကုန်များအား ဈေးကောင်းကောင်းဖြင့်ရောင်းချနိုင်မည့် ဈေးကွက်များရှာဖွေခြင်းတို့တွင် အထောက်အပံ့ပေးခဲ့ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မင်းချောင်း၊ ကျွန်းကြီးနှင့် ရှမ်းရွာ လယ်ပြင် ကျေးရွာများတွင် တောင်သူများစိုက်ပျိုးသော ဓါတုပစ္စည်းကင်းရှင်းသည့် မြေပဲမှထုတ်လုပ်သည့် မြေပဲဆီအား တစ်ပိဿာလျှင် ၄၅၀၀ ကျပ် (၄.၅ ဒေါ် လာ) ဖြင့် ရန်ကုန်တွင် ရောင်းချရန် ကူညီပံ့ပိုးပေးခဲ့ပါသည်။ ထိုမြေပဲဆီသည် ဒေသတွင်းဈေးကွက်၌ တစ်ပိဿာလျှင် ၄၀၀၀ ကျပ် (၄ ဒေါ်လာ) ဈေးဖြစ်ပါသည်။

စိုက်ပျိုးရေးသမားများအချင်းချင်းစုစည်းလျှက် ၎င်းတို့၏ဓါတုပေဒပစ္စည်းကင်းရှင်းသော ထွက် ကုန်များအား အင်းလေးကန်ဧရိယာတွင်ရှိ ဟိုတယ်များနှင့် အခြားသော ဈေးများတွင် ဈေးကွက်ရရှိရန် အော်ဂဲနစ်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်သူများအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။

“၂၀၁၃ တုန်းက အဖွဲ့ဝင် ၁၈ ဦးပဲရှိခဲ့တယ်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှာတော့ အဖွဲ့ဝင် ၄၇ ဦးအထိ တိုးလာ ပါတယ်။ အဖွဲ့ကို ဒီထက်ပို ကြီးမားလာဖို့လဲ မျှော်လင့်ပါတယ်။” ဟု အသက် ၅၀ အရွယ် ကျွန်းကြီးမြောက် ကျေးရွာမှ ဦးအောင်မြင့်က ဆိုပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့ ဘာလုပ်ခဲ့ကြပါသနည်း

စီမံကိန်းတို့သည် အသိနိုးကြားစေခြင်း၊ အသိပညာပေးခြင်း၊ ကျွမ်းကျင်မှုများနှင့် အတွေ့အကြုံများ ဖန်တီးပေးရေးကိုဦးတည်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ဒေသခံစိုက်ပျိုးရေးသမားများအားအော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးနည်း စနစ်ကိုပြန်လည်မိတ်ဆက်၍ ချိတ်ဆက်အလုပ်လုပ်ရန်အတွက် လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ(CBOs) များစွာနှင့်သဘောတူစာချုပ်ချုပ်ဆိုခဲ့ပါသည်။ ယင်းလူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ (CBOs)အား ၎င်းတို့

ဒေသသုံး ဗေဒါစဉ်းစက်အသုံးပြု၍ ဗေဒါပင်မှ သဘာဝမြေဩဇာ၊ မြေဆွေးထုတ်လုပ်နေပုံ

၏ အတွေ့အကြုံနှင့် အင်းလေးကန်အတွင်းရှိ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများအား ကူညီပံ့ပိုးကူညီပေးနေသည် မှတ်တမ်းများကို ကြည့်ရှုရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။ ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ် (UNDP) အနေဖြင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ကြီးကြပ်ခြင်းနှင့်နည်းပညာနှင့်ငွေကြေးပံ့ပိုးပေးခြင်းများ ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသည်။

ထိုလူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများမှ အသုံးပြုခဲ့သော နည်းလမ်းများတွင် ဒေသခံလူထုကို အားပေးလှုံ့ဆော်ပေးခြင်းနှင့် သင်တန်းပေးခြင်းတို့ကို အဓိကဦးစားပေးခဲ့ပါသည်။ သင်တန်းခန်းအတွင်းမှ သဘောတရားများကို လက်တွေ့လုပ်ငန်းနှင့် ချိတ်ဆက်မိစေရန်အတွက် လက်တွေ့ကွင်းအတွင်းသရုပ်ပြလုပ်ငန်းများကိုလည်း ထည့်သွင်းခဲ့ပါသည်။ သင်တန်းတက်ရောက်သူများအား ဓါတုပစ္စည်း များအသုံးပြုနေသည့် အနီးပတ်ဝန်းကျင်မှ စိုက်ပျိုးရေးသမားများ၏ လွှမ်းမိုးမှု မခံရစေရန် အုပ်စုဖွဲ့ပေးထားရာ၊ ထိုအလုပ်မှာ အမြဲတမ်း မလွယ်ကူပါ။ စိုက်ပျိုးရေးသမားတစ်ဦးချင်းစီက ကိုယ်ပိုင် 'လုပ်ငန်းစီမံချက်များ' ရေးဆွဲနိုင်ရန်လည်း တိုက်တွန်းအားပေးခဲ့ပါသည်။ ထိုစီမံချက်တွင် သင်တန်းသားများက မိမိလေ့လာ ရရှိသော သတင်းအချက်အလက်များကို မည်ကဲ့သို့ ပြန်လည်ဖြန့်ဖြူးမည်၊ အခြားစိုက်ပျိုးရေးသမားများအား မြေဆွေးများပြုလုပ်ရာတွင် မည်ကဲ့သို့ ကူညီထောက်ပံ့ ပေးမည်တို့ကို ဖော်ပြထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းရှိ ပင်းတယ၊ ကလောနှင့် ညောင်ရွှေမြို့နယ်များတွင် စိုက်ပျိုးရေးသမားများအတွက် တောင်သူလယ်သမားပညာပေးစခန်းများ (Farmer Field School) များကို တည်ထောင်ပေးခဲ့ပါသည်။ စီမံကိန်းတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်လိုသော ဒေသခံ စိုက်ပျိုးရေးသမားများကို ဖော်ထုတ်ခြင်းဖြင့် စီမံကိန်းကိုစတင်ခဲ့ပါသည်။ စီမံကိန်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များအား ရှင်းပြရန်အတွက် ဦးတည်ကျေးရွာ (ကျေးရွာအုပ်စု ၉ အုပ်စုရှိ ၂၃ ရွာ) တိုင်းတွင် ဒေသခံများနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဤကနဦးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများသည် လူအများ၏ စိတ်ဝင်စားမှုကို အရှိန်အဟုန် မြှင့်တင်ပေးရာတွင်လည်းကောင်း၊ စီမံကိန်းကာလ တစ်လျှောက်လုံးတွင် ဒေသခံစိုက်ပျိုးရေးသမားများနှင့် ပွင့်လင်းစွာဆက်ဆံရေးအတွက် အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်သည့် အပြန်အလှန် နားလည်ခင်မင်မှုနှင့် ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ အလွန်အရေးကြီးပါသည်။

စီမံကိန်းတွင်ပါဝင်မည့် စိုက်ပျိုးရေးသမားများကို ရွေးချယ်ပြီးသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက်၊ ပူးတွဲအလုပ်လုပ်မည့် CBOs များက စီမံကိန်းဦးတည်မြို့နယ်တိုင်းတွင် (၃)ရက်ကြာသင်တန်းတစ်ခုကို ပြုလုပ်ပါသည်။ ထိုသင်တန်းတွင် မြေဆီလွှာစမ်းသပ်ခြင်း၊ သဘာဝပိုင်းသတ်ဆေးနှင့်ရွက်ဖြန်းမြေဩဇာများ ထုတ်လုပ်ခြင်း အပါအဝင်၊ ကောင်းမွန်သော စိုက်ပျိုးရေးအလေ့အထများကို လွှမ်းမိုးထည့်သွင်းထားပါသည်။ ထို့အပြင် (သီးနှံအလိုက် အချိုးအစားတွက်ချက်ခြင်းအပါအဝင်) အော်ဂဲနစ်ပစ္စည်းများသုံးစွဲခြင်းဆိုင်ရာ သုတေသနလုပ်ငန်းများမှ နောက်ဆုံးပေါ် ရလဒ်များကိုလည်း မျှဝေပေးခဲ့သည်။

အောင်မြင်မှု၊ ဆုံးရှုံးမှုစသည့် ရလဒ်များနှင့်အတွေ့အကြုံများကို မျှဝေခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ နည်းလမ်းသစ်များကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဘာသာရပ်များကို ပိုမိုနက်ရှိုင်းစွာလေ့လာနိုင်ရန်

အတွက် ပထမအကြိမ်သင်တန်းပြီးနောက် (၈)လအတွင်း ပုံမှန်သင်တန်းများ (အနည်းဆုံးတစ်လလျှင် နှစ်ကြိမ်)ဖြင့် ထပ်မံအားဖြည့်ပေးခဲ့သည်။ ထိုနောက်ဆက်တွဲ သင်တန်းများကို စာသင်ခန်းအတွင်း မဟုတ်ဘဲ၊ လယ်ယာများ၌ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသင်တန်းများအတွက် စမ်းသပ်ကွက်များ (စီမံကိန်းမြို့နယ် တစ်မြို့နယ်လျှင် ၃ ကွက်စီဖြင့် စုစုပေါင်း ၉ ကွက်) ကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ထိုစမ်းသပ်ကွက်များ တည် ထောင်ခြင်းကို ပံ့ပိုးကူညီရန်အတွက် စီမံကိန်းမှ မျိုးစေ့များ၊ မြေဩဇာများ၊ ရွက်ဖြန်းဆေးပုလင်းများ၊ ဇီဝပိုးသတ် ဆေးများနှင့် တမာပိုးသတ်ဆေးများကို ထောက်ပံ့ပေးခဲ့သည်။

ထို့နောက်စိုက်ပျိုးရေးသမားများအတွက် ရေဆုံးသော ပြဿနာများစာရင်းကို ပြုစု၍ ပြဿနာတစ်ခု ချင်းကို ဆွေးနွေးကာ၊ ထိုပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ပိုမိုကိုက်ညီသော နည်းလမ်းများကို အဆိုပြုပါသည်။ ထို့နောက် စမ်းသပ်ကွက်များတွင် လက်တွေ့ စမ်းသပ်ကာ တိုးတက်မှု များနှင့် ရလဒ်များကို လယ်သမားများကိုယ်တိုင် လေ့လာစေပါသည်။ စမ်းသပ်ကွက်များမှ ရရှိသော အချက်အလက်များကို စနစ်တကျမှတ်တမ်းတင်စေပြီး၊ အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးနည်းစနစ်များကို အသုံးမပြု သော အကွက်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာပါသည်။

စီမံကိန်းကာလတစ်လျှောက်လုံးတွင် နည်းစနစ်များအား မည်သို့တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ရ မည်ကို တောင်သူလယ်သမားများအား နည်းပြပေးပါသည်။ တောင်သူ လယ်သမား တိုင်းကို သီးနှံစိုက်ပျိုး ရေး အသေးစိတ်အချက်အလက်များ၊ အင်းဆက်ပိုးမွှားနှင့်မြေဆီလွှာကို ဘက်စုံစီမံခန့်ခွဲရေးနည်းလမ်း များကို ဒေသခံဘာသာစကားဖြင့် ပြုစုထားသည့် လက်စွဲ စာအုပ်တစ်အုပ်စီပေးထားပါသည်။ စီမံကိန်းတွင် ပါဝင်သည့် တောင်သူလယ်သမားများကိုယ်တိုင် စမ်းသပ်ကွက်များနှင့် ကိုယ်ပိုင်လယ်ယာများတွင် သဘာဝပစ္စည်းများအသုံးပြု၍ စမ်းသပ်ထားသည့် အတွေ့အကြုံများ/စမ်းသပ်ချက်များမှ လေ့လာတွေ့ ရှိချက်များကို အချက်အလက်စာရွက်များဖြင့် စုဆောင်းထားပြီး၊ အခြားသူများက အနီးကပ်လေ့လာနိုင်ရန် အတွက် တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများသို့ မျှဝေပေးပါသည်။

သင်တန်းပေးထားသော တောင်သူလယ်သမားများကို ကိုယ်ပိုင်လယ်ယာများရှိ မြေချဉ် ငန်ဓါတ် (pH)၊ နိုက်ထရိုဂျင်နှင့် ဖော့စဖရပ်စ်ပါဝင်မှုများကို စမ်းသပ်နိုင်စေရန် မြေဆီလွှာစမ်းသပ်ရေး သေတ္တာငယ် များလည်း ထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပါသည်။

တောင်သူလယ်သမားပညာပေးစခန်း (Farmer Field School) ၏ ကောင်းကျိုးမှာ လာရောက် သင်ကြားသူများကိုယ်တိုင်လေ့လာရန်၊ လေ့လာခဲ့သော အရာများကို ပြန်လည်စမ်းသပ်ရန်၊ လုပ်ဆောင် ချက်အမှားများကို မျှဝေဆွေးနွေးရန်အတွက် နေရာတစ်ခုကို ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ရလဒ် အနေဖြင့် လေ့လာသင်ယူမှုများမှာ ပိုမိုအဓိပ္ပါယ်ရှိလာပြီး၊ တိုက်ရိုက်အကျိုးသက်ရောက်စေပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းတစ်လျှောက်လုံးတွင် သင်တန်းဆရာများကလည်း သီးနှံစိုက်ရာသီအစမှ အဆုံးအထိ တောင် သူလယ်သမားများနှင့်အတူတွဲ၍ သင်ကြားလုပ်ကိုင်ပေးခဲ့သည်။

အခြားသော နည်းများနှင့် တောင်သူလယ်သမား ပညာပေးစခန်းများ၏ ခြားနားချက်မှာ ဤ ပညာပေးစခန်းများတွင် တောင်သူလယ်သမားများကို အဓိကနေရာတွင် ထားရှိခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တောင်သူလယ်သမားများမှာ သင်ကြားမှုများမှ တစ်ဆင့်ခံသင်ယူရသူများမဟုတ်တော့ဘဲ၊ ပြဿနာများ ကိုဖော်ထုတ်ခြင်း၊ နည်းစနစ်သစ်များကိုစမ်းသပ်ခြင်း၊ ရလဒ်များကိုလေ့လာခြင်းနှင့် ထိုရလဒ်များကို အခြားတောင်သူများနှင့် မျှဝေခြင်းတို့တွင် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်သူများဖြစ်လာပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤစခန်း များမှာသက်သေပြခြင်း၊ အားပေးခြင်း၊ ပံ့ပိုးကူညီခြင်း၊ မျှဝေခြင်း၊ သင်ကြားမှုအတွက် နေရာတစ်ခု ဖန်တီး

တောင်သူလယ်သမားပညာပေးစခန်းများမှ တည်ထောင်ထားသော စမ်းသပ်ကွက်များမှလေ့လာတွေ့ရှိချက်များ

- အော်ဂဲနစ်မြေဩဇာများ သုံးပြီးနောက်တွင် (အခြားသော အော်ဂဲနစ်မသုံးသည့်အကွက်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက) နှိုင်းအထွက်နှုန်း သိသာစွာတိုးလာခဲ့သည်။ အခြားသော သီးနှံပင်များလည်း အထွက်နှုန်းမြင့်မားခဲ့သည်။
- ဂျုံပင်များ သန်စွမ်းပြီး၊ ပင်ပွါး ၄ခု၊ ၅ခု အထိ ရှိပါသည်။ (ဓါတုပစ္စည်းသုံးသော အကွက်တွင် ပင်မှ ၂ ပင်အထိ သာရှိပါသည်။)
- အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးစနစ်ကို သုံးပြီးနောက်တွင် ခရမ်းချဉ်သီးများကို (၈)ကြိမ်အထိ ဆွတ်ခူးနိုင်ပြီးဆက်သီးနေ ဆဲဖြစ်သည်။ ဓါတုပစ္စည်းသုံးသော အကွက် တွင် ၃ ကြိမ်၊ ၄ ကြိမ်သာ ဆွတ်နိုင်သည်။) အော်ဂဲနစ်ရွက်ဖြန်း ဆေးများ သုံးပါက အရွက်များ အမြဲစိမ်းလန်းစေပါသည်။
- အစေ့စိုက်ခြင်းအတွက် အခြေအနေများကို မှန်ကန်စွာ ရွေးချယ်ရန် အရေးကြီးသည်။
- အလုပ်ကြိုးစားပြီး ကတိကဝတ်အတိုင်းလုပ်ဆောင်ပါက အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်သည်။

ပေးခြင်းစသည်တို့အတွက်ပံ့ပိုးကူညီပေးသူ (facilitator) တစ်ဦးပင်ဖြစ်ပါသည်။ တောင်သူလယ်သမားများက စမ်းသပ်ကွက်များရှိ အပင်များ မည်သို့ ကြီးထွားသည်၊ အရွက်အရောင်များမည်သို့ရှိသည်ကို ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျွမ်းကျင်စွာ ပြီးနောက်မှသာ အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးစနစ်သည် အလုပ်ဖြစ်ကြောင်းယုံကြည်လာကြပါသည်။ တောင်သူလယ်သမားပညာပေးစခန်းများတွင် ပါဝင်တက်ရောက်ကြသော တောင်သူလယ်သမားများသည် သူတို့၏ လယ်ယာမြေများတွင် နည်းစနစ်သစ်များကို ချက်ချင်းအသုံးပြုကြပါသည်။ စီမံကိန်းမှ တည်ထောင်ပေးထားသော စမ်းသပ်ကွက်များကိုလည်း များစွာ စိတ်ဝင်စားကြပါသည်။ စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအစီရင်ခံစာများအရ တောင်သူလယ်သမား (၃၇၂၈)ဦး တို့သည် သင်တန်းတက်ရောက်ထားသူ (၄၅)ဦးထံမှ အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးစနစ်များကို လေ့လာသင်ယူခဲ့ကြောင်းနှင့် ဤအစီရင်ခံစာရေးသားချိန်တွင် တောင်သူလယ်သမားများအနက် ၁၀% ခန့်သည် မိမိတို့ လယ်ယာမြေများတွင် နည်းစနစ်သစ်များကို စတင်အသုံးပြုနေပြီဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့ မည်သည့်အောင်မြင်မှုများ ရရှိခဲ့ပါသနည်း

- အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးစနစ်၏ အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် နည်းလမ်းများအကြောင်းကို အသိအမြင် ပိုမိုနိုးကြားစေခဲ့သည်။
- တောင်သူလယ်သမားများစွာတို့က အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးနည်းကို စတင်ပြုလုပ်လာကြသည်။
- စိုက်ပျိုးခြံများအနီး နေရာများနှင့် အင်းလေးကန်အတွင်း၌ ဓါတုပစ္စည်းများ စုပုံမှုနည်းလာသည်။
- စိုက်ပျိုးရေးသုံး ဓါတုပစ္စည်းများမဝယ်ရတော့ခြင်းနှင့် အော်ဂဲနစ်အခြေခံပစ္စည်းများကို ဒေသတွင်း၌ပင် ထုတ်လုပ်သို့မဟုတ် ဝယ်ယူနိုင်သောကြောင့် အထွက်နှုန်းတိုးလာခြင်းကြောင့် တောင်သူလယ်သမားများ၏ ဝင်ငွေသိသာစွာ မြင့်တက်လာသည်။
- တောင်သူလယ်သမားနှင့် စားသုံးသူများအဖြင့် ဓါတ်မြေဩဇာများ၊ ပိုးသတ်ဆေးများနှင့် ထိတွေ့မှု လျော့ကျသွားသည်။

ကောင်းမွန်သော အလေ့အထများ

ဤစီမံကိန်းကြောင့် ကလေးချောင်းရေဝေရေလဲဒေသတွင်းရှိ အာဏာပိုင်များနှင့် CBOs များက ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်ကိုက်ညီသည့် နည်းစနစ်များ၏ စီးပွားရေးနှင့်လူမှုဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများအကြောင်း ပိုမိုနား လည်လာကြသည်။

စီမံကိန်းမှဦးတည်ထားသော အကျိုးကျေးဇူးရှိမည့်အုပ်စုများနှင့် ယုံကြည်မှုတည် ဆောက်ထားနိုင်ပြီး၊ ဒေသအကြောင်း ကောင်းစွာသိထားသည့်ဒေသခံ NGOs အဖွဲ့များနှင့် ပူးတွဲအကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအားဖြင့် ကုန်ကျစရိတ်သက်သာပြီး၊ စွမ်းဆောင်ရည် ပိုမိုစေပါသည်။

ဤစီမံကိန်းတွင် ကွင်းလုပ်ငန်းများအားလုံးကို မြန်မာဘာသာဖြင့်သာ ပြုလုပ်ခဲ့သည့်အတွက် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများအနေဖြင့် မည်သည့် အကန့်အသတ်မျှ မကြုံရပါ။ ထို့အတူပင်၊ ကလေးချောင်း ရေဝေရေလဲဒေသအတွက်ရေးသားဖြန့်ဝေသောစာရွက်စာတမ်းများကိုလည်း ဒေသသုံးဘာသာစကားဖြင့်ထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပါသည်။

စီမံကိန်းတွင်သင်တန်းများကိုလက်တွေ့ သရုပ်ပြလုပ်ငန်းများဖြင့်ပေါင်းစပ်ပေးခြင်းအားဖြင့်ဒေသခံများ၏ အပြုအမူများပြောင်းလဲစေရန်အတွက် ယုံကြည်မှုနှင့်ကတိကဝတ်များကို ခိုင်မာအားကောင်းစေပါသည်။

ဖော်ထုတ်ရရှိသော သင်ခန်းစာများ

အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးကို တိုးမြှင့်ပေးခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အော်ဂဲနစ်ဈေးကွက် နည်းပါးနေသေးသည့် ယခုအချိန်မျိုး၌ ရည်မှန်းချက်ကြီးမားသည့် လုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း အောင်မြင်စေရေးအတွက် အလားအလာရှိသော ဈေးကွက်များကို သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ထားရန်အရေးကြီးပါသည်။ ထို့အတူပင် အော်ဂဲနစ်အခြေခံသည့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် သွင်းအားစုပစ္စည်းများ ရရှိနိုင်မှုနှင့် လက်လှမ်းမီမှုတို့သည်လည်း တူညီစွာပင် အရေးကြီးပါသည်။

ဓါတုပစ္စည်းတွေက ဈေးကွက်ထဲမှာ အလွယ်နဲ့ရနိုင်တယ်၊ တောင်သူတွေက ပွဲစားတွေကို ငွေလက်ငင်းပေးစရာတောင်မလိုဘူး။ အော်ဂဲနစ်ထုတ်ကုန်တွေကို လိုသလောက်ပမာဏသာ အလွယ်တကူ ဝယ်လို့ရရင် တောင်သူတွေကလည်း ဝယ်ကြမှာပဲ။ ဒါဆိုရင် သေချာတာကတော့ အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးမှာ

တောင်သူတွေ ပိုပြီး ပါဝင်လာမယ်' ဟု မင်းချောင်းအရှေ့ရွာမှ အသက် ၄၇ နှစ်အရွယ်ရှိ ဦးအောင်စိုးလင်းက ပြောကြားခဲ့ပါသည်။ 'တချို့တောင်သူ လယ်သမားတွေက အော်ဂဲနစ်သီးနှံတွေ စတင်ကုန်ပြီ၊ ရွာတွေမှာလည်း အသိအမြင်တွေ တိုးလာပြီ၊ ဒါပေမဲ့ အော်ဂဲနစ် (သွင်းအားစု) ပစ္စည်းတွေက လိုသလောက်မရနိုင်ဘူး။ အနည်းဆုံးအားဖြင့်တော့ အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးအတွက် လိုအပ်တဲ့ အော်ဂဲနစ်မြေဩဇာတွေ ရနိုင်အောင် လုပ်ပေးဖို့လိုတယ်' ဟု သူက ဆက်လက်ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

ထို့အပြင် မှတ်ပုံတင်ထားခြင်းမရှိသော/အမျိုးအစားမသိသော ဓါတုပစ္စည်းများအား သုံးစွဲမှုလျှော့ချရေးအတွက် ဓါတုပစ္စည်းအသုံးပြုရာတွင် လက်ခံနိုင်သောပမာဏများ အကြောင်းကိုလည်း အသိအမြင်ဖွင့်ပေးရန်လိုအပ်ပါသည်။ 'ဒီပြဿနာကို တစ်ဦးတစ်ယောက်တည်းနဲ့ ဖြေရှင်းပေးနိုင်တဲ့ အဖွဲ့အစည်းမရှိသေးဘူး၊ ဒီတော့ မူဝါဒနဲ့ ဥပဒေလိုက်နာမှု ကောင်းကောင်းကို ကျောရိုးပြုပြီးတော့ စုပေါင်းပြီး စဉ်ဆက်မပြတ်လုပ်ရမယ်' ဟု UNDP အဖွဲ့မှ ဦးမြင့်ဇော်က ပြောကြားပါသည်။

ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရန် အချိန်ယူရပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးသည် လုပ်သားနှင့် အသိပညာများစွာလိုအပ်ပါသည်။ ထို့အပြင် တောင်သူလယ်သမားများ၏ ကတိကဝတ်နှင့် အလုပ်ကြိုးစားမှုတို့လည်း လိုအပ်ပါသည်။ ဤစီမံကိန်းလုပ်ငန်းများသည် အထူးသဖြင့် အားကောင်းသော ခေါင်းဆောင်မှုဖြင့်ကျောထောက်နောက်ခံပြုထားပြီး၊ စုစည်းမှုကောင်းသော (ဆိုလိုသည်မှာ ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေးကော်မတီများက ကောင်းစွာလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နိုင်သောကျေးရွာများ) တွင် အောင်မြင်ကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။

စီမံကိန်း၏ ထိရောက်မှုမှာ ဒေသခံပြည်သူများ၏ ပတ်ဝန်းကျင်ကို တည်ငြိမ်စေကြောင်း သေချာစေသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာတွင် ဒေသခံများအားလုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးထားသော ဆက်ဆံရေး မဟာဗျူဟာပေါ်တွင် မူတည်နေပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ အတွေ့အကြုံအရ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများသည် စီးပွားရေးနှင့်လူမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းများကိုလည်းကောင်း ဒေသဖွံ့ဖြိုးမှုကိုလည်းကောင်း တိုးတက်စေကြောင်း သရုပ်ဖော်ပြနိုင်သောအချိန်တွင် အကျိုးဆက်စပ်သူများနှင့် အကျိုးကျေးဇူးခံစားရမည့်သူများသည် ပိုမိုအကောင်းမြင်စွာဖြင့်တုန့်ပြန်လာကြကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ရေရှည်တည်တံ့မှု

စီမံကိန်းသည် စီမံကိန်းနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခဲ့သော တောင်သူလယ်သမားများအကြားတွင် အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးနှင့်ပတ်သက်သည့် အသိနိုးကြားစေခြင်း၊ အသိပညာ၊ ကျွမ်းကျင်မှုများ၊ အတွေ့အကြုံများနှင့် ကတိကဝတ်များကို ဖန်တီးပေးနိုင်ခဲ့သည်။ အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးသည် အင်းလေးကန်ဒေသတွင် ကောင်းစွာ ရပ်တည်နိုင်သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်း တစ်ခုဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သရုပ်ဖော်ပြနိုင်ခဲ့ပါသည်။ 'လူတွေက အော်ဂဲနစ်ထုတ်ကုန်တွေကိုစပြီး အလေးထားလာကြဖို့ အချိန်ယူရအုံးမယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီနေရာမှာတော့ ကျွန်တော်တို့ အသိအမှတ်ပြုခံရမှာပါ' ဟု ဒေသခံတောင်သူ တစ်ဦးဖြစ်သူ အသက် ၄၂ နှစ်အရွယ်ရှိ ဦးခိုင်မောင်ဝင်းက ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

ညောင်ရွှေမြို့နယ်၊ သန်းတောင်ကျေးရွာတွင် သဘာဝမြေဩဇာ ပြုလုပ်နေပုံ

စီမံမိလ္လာကန်

အဘယ်ကြောင့် ဇီဝမိလ္လာကန်ကို အသုံးပြုပါသနည်း။

အင်းလေးကန်နှင့် အနီးပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ကျေးရွာအများစုသည် လူ့အညစ်အကြေးများကို ကန်ထဲ သို့ တိုက်ရိုက်စွန့်ပစ်သည့် 'ရေပေါ်အိမ်သာများ' ကို အသုံးပြုကြပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ အသုံးပြုခြင်းသည် ကျန်းမာရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကြောက်မက်ဖွယ် နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် ပြဿနာတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။

ထိုအလေ့အထသည် ရေထုကိုညစ်ညမ်းစေပြီး ဂေဟစနစ်ကို ခြိမ်းခြောက်နေသည်သာမက ကျေးရွာလူထု၏ ကျန်းမာရေးကို တိုက်ရိုက် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်သည့်အပြင် အဆုံးစွန်အားဖြင့် ဒေသ၏ ဖွံ့ဖြိုးနိုင်စွမ်းကိုပင် ထိခိုက်နိုင်ပါသည်။

လူ၏စွန့်ပစ်အညစ်အကြေးတွင် တွေ့ရသည့် ဘတ်တီးရီးယား၊ ဗိုင်းရပ်စ်နှင့် ကပ်ပါးကောင်များသည် ရေအရင်းအမြစ်များ၊ မြေနှင့် အစားအစာများကို ညစ်ညမ်းစေပါသည်။ ထိုအညစ်အကြေးများသည် ဝမ်းလျှော၊ ဝမ်းပျက်ရောဂါ၏ အဓိကအကြောင်းရင်းဖြစ်ပြီး၊ အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးငယ်များသည် အထူး သဖြင့် ထိခိုက်လွယ်သူများဖြစ်ပါသည်။ ပြင်းထန်သော ဝမ်းလျှောရောဂါသည် ကလေးများ၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင် ရာ၊ ကိုယ်ခန္ဓာနှင့် ကိုယ်ခံအားစနစ်များဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် အရေးပါသည့် အာဟာရ စုပ်ယူနိုင်စွမ်းကို ဟန့် တားနေသောကြောင့် ကလေးငယ်များ၏ ဖွံ့ဖြိုးမှုကို နှောင့်နှေးစေပါသည်။

အနည်းဆုံးလိုအပ်ချက်များဖြင့် အသက်ရှင်ရပ်တည်ရန် ရုန်းကန်နေရသော မိသားစုများအနေဖြင့် ထိုရောဂါများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သည့် စီးပွားရေး ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးမှာ အလွန်ကြီးမားပါသည်။ မကြာခင် ဖျားနာ ပါက ရှိစဉ်မှာ စုဆောင်းထားသမျှကို ဆေးဝါးကုသရန် သုံးစွဲလိုက်ခြင်းကြောင့် လက်တွေ့တွင် ဆင်းရဲသော မိသားစုများသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှု သံသရာကို ချိုးဖျက်ရန် မဖြစ်နိုင်တော့ပေ။

လူ့အညစ်အကြေးများကို ဂေဟစနစ်နှင့်ကိုက်ညီသော နည်းလမ်းဖြင့်စွန့်ပစ်ပါက ဝမ်းပျက်ဝမ်း လျှောရောဂါ (၃၀)ရာခိုင်နှုန်းအထိကျဆင်းနိုင်ကြောင်း ခန့်မှန်းထားကြပါသည်။ "စိန်ခေါ်မှုကတော့ ဆင်းရဲ သားတွေအပါအဝင် လူတိုင်းအတွက် အလုပ်ဖြစ်ပြီး၊ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ အညစ်အကြေးတွေ စုပုံမလာအောင် တားဆီး ပေးနိုင်မယ့် မိလ္လာစနစ်ဖော်ထုတ်ဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။" ဟု UNDP မှ မြင့်ဇော်က ပြောပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့ ဘာလုပ်ခဲ့ကြပါသနည်း

စီမံကိန်းသည် (က) မိလ္လာစနစ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ပို၍ဘေးကင်းသော အစားထိုးနည်းလမ်း များကို အသိပညာပေးရန်၊ (ခ) နည်းပညာအသစ်များကို စတင်မိတ်ဆက်ပေးရန် နှင့် (ဂ) အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက် နိုင်မည့်နည်းလမ်းများကို လက်တွေ့သရုပ်ပြရန် ရည်ရွယ်၍ ဒေသန္တရအဆင့်အစပျိုး လုပ် ငန်းတစ်ခုကို ထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပါသည်။

ဇီဝမိလ္လာ နည်းပညာကို ရှေ့ပြေးဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ညောင်ရွှေမြို့နယ်၊ ကလောချောင်းရေ ဝေရေလဲရေယာအတွင်းရှိ ကျေးရွာ(၈)ရွာကို ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။

စီမံကိန်းကို စတင်နိုင်ရန်အတွက်၊ စီမံကိန်းဝန်ထမ်းများသည် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များနှင့် ကနဦး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး၊ ထို့နောက် ဦးတည်ကျေးရွာများမှ ဒေသခံလူထု အားလုံးကိုဖိတ်ခေါ်ကာ ဆက်လက်တွေ့ ဆုံဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများသို့ တက်ရောက်လာသူ (၆၅)ရာခိုင်နှုန်းမှာ အမျိုးသမီးများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ထိုတွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲများ၏ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ လက်ရှိပြဿနာအပေါ် ကျေးရွာလူထုများ စိတ်ဝင်စားမှုရှိလာစေရန်၊ ဇီဝမိလ္လာကန်၏ သဘောတရားများကို မိတ်ဆက်ပေးရန်နှင့် စီမံကိန်းမှ အဆိုပြုသည့် နည်းစနစ်ကို ကျေးရွာလူထုအား ချပြရန် စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။

"လူတွေက သူတို့လုပ်နေတာတွေ မမှန်ဘူးဆိုတာတွေ့သိတယ်၊ ဒါပေမယ့် သူတို့ကဒီအပြင် ဘာလုပ်ရမယ်ဆိုတာကိုမသိကြဘူး။ ဒါကြောင့်မို့ကျွန်ုပ်တို့က ဒီကိုရောက်လာပြီး၊ ဒီပြဿနာကိုဖြေရှင်းနိုင် မယ့်အလွယ်ဆုံးနည်းကို ကျွန်တော်တို့သိတယ်လို့ ပြောတဲ့အခါကျတော့ စိတ်ဝင်စားမှုအလွန်မြင့်မားလာ တယ်လို့ ထင်ပါတယ်" ဟု Myanmar Agro Action မှ စီမံကိန်းမန်နေဂျာ၊ ဒေါ်စန်းစန်းရီက ပြောကြားပါသည်။

အင်းလေးဒေသခံ (၄၃)ဦးတို့သည်ရှေ့ပြေးအစပျိုးလုပ်ငန်းတွင်ပါဝင်မည်ဖြစ်ကြောင်းသဘောတူခဲ့ ကြပါသည်။ စာသင်ခန်းတွင်းသင်တန်းပြီးနောက် မိလ္လာစနစ်တပ်ဆင်ခြင်းကို နမူနာပြသခဲ့ပါသည်။ ကျွမ်း ကျင်မှုနှင့် အသိပညာကို ဖြန့်ဝေပြီးသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် မိသားစု(၄၂)စုသည် ၎င်းတို့လေ့လာခဲ့သည်များကို သူတို့၏အိမ်များတွင် ပြန်လည် ဆင့်ပွားကြပါသည်။

စိုက်ပျိုးရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင်နှစ်ပေါင်းများစွာ အတွေ့အကြုံရှိသော ဒေသခံ NGO တစ်ခုဖြစ်သည့် Myanmar Agro Action (MAA) သည် စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် UNDP နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ထိုအဖွဲ့၏ နည်းပညာဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများသည်ပိုင်ရှင်ကိုယ်တိုင်ဦးစီးတည်ဆောက်သည့် မိလ္လာဆောက်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းခွင်များတွင် ကြီးကြပ်ပေးခဲ့ပါသည်။ စီမံကိန်းစတင်ချိန်မှစ၍ ငါးလတာကာလအတွင်း ဇီဝမိလ္လာကန်(၂၁)ကန် တည်ဆောက်ပြီးစီးခဲ့ပါသည်။

ဇီဝမိလ္လာကန်များတပ်ဆင်ပြီးနောက် အသုံးပြုပုံနှင့်ထိန်းသိမ်းမှုလိုအပ်ချက်များကို ကောင်းစွာ နားလည်သဘောပေါက်ရန်အတွက် Myanmar Agro Action အဖွဲ့မှ သင်တန်းများ ပေးခဲ့ပါသည်။ မိလ္လာကန်များ ပြင်ဆင်ထိန်းသိမ်းရာတွင် အသုံးပြုသူများက တိတိကျကျလိုက်နာရမည့် သတ်မှတ်ချက်များ ရှိပါသည်။ ဥပမာ-ဆေးလိပ်တိုများ၊ ဝှမ်းဖတ်များကဲ့သို့သော ဆွေးမြေ့ပျက်စီးရန်မလွယ်ကူသည့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို အိမ်သာအတွင်းသို့ ရေနှင့်အတူ လောင်းချခြင်းသည် မိလ္လာကန်ကို ပိတ်ဆို့စေပြီး လျင်မြန်စွာ ပြည့်သွားစေပါသည်။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါပစ္စည်းများကို ထိုနည်းလမ်းဖြင့် မစွန့်ပစ်အပ်ပေ။

ဇီဝမိလ္လာကန်အိမ်သာဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ မည်သို့ အလုပ်လုပ်ပါသနည်း။

ဇီဝမိလ္လာကန်ဆိုသည်မှာ မိလ္လာကန်အသေးစားဖြစ်ပြီး ရေဆိုးသန့်စင်ရာတွင် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုမရှိသော နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ မိလ္လာကန်အတွင်း ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဘက်တီးရီးယားများသည် ကန်အတွင်းရှိ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို ဆွေးမြေ့စေပါသည်။ ထိုနည်းပညာသည် အကျိုးပြု အနုဇီဝပိုးမွှား(သက်ရှိ)များကို အသုံးပြုထားပြီး ဇီဝရေစစ်ဇကာဖြင့် စစ်ထားသော စွန့်ပစ်အရည်များကို အင်းလေးကန်အတွင်းသို့ ပြန်လည်စွန့်ထုတ်ပါသည်။ (အိမ်သာအပါအဝင်) ပြည့်စုံသည့် စနစ်တစ်ခု တည်ဆောက်ရန် နှစ်လခန့် ကြာပါသည်။

"ဇီဝမိလ္လာကန်တွေကို အရင်က ထိုင်းနိုင်ငံက တင်သွင်းတယ်။ အခုတော့ ပြည်တွင်းမှာလည်း ထုတ်လုပ်နေပြီ။ ပြည်တွင်းဈေးကွက်မှာလည်း ဝယ်လို့ရနေပါပြီ။" ဟု ကလေးသုံးဦးမိခင် အသက်(၄၄)နှစ်အရွယ်ရှိ ဒေါ်ခင်မာချို က ဆိုပါသည်။

"အကူဇီဝ ပိုးမွှားတွေကလည်း ဒေသတွင်းမှာ ဝယ်လို့ရနေပြီ။ ဈေးလည်းပေါပါတယ်။ ကျွန်မတို့မိသားစုမှာ လူ (၆) ယောက်ရှိတယ်။ တစ်လကို အကူဇီဝပိုးမွှား တစ်ပုလင်းဝယ်ရတယ်။ တစ်ပုလင်းကို နှစ်ထောင်လောက် (၂ ဒေါ်လာ)ပဲကုန်တော့ တတ်နိုင်ပါတယ်။ " ဟု ဒေါ်ခင်မာချိုက ပြောပါသည်။ "

ဇီဝမိလ္လာကန်အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ရရှိသော အကျိုးကျေးဇူးများကို ရှင်းပြလျက်ရှိသော ဒေါ်ခင်မာချိုအားတွေ့ရစဉ်

အညစ်အကြေးများမှ ရောဂါပြန့်ပွားမှုကို တားဆီးပေးမည့် ဇီဝမိလ္လာကန်

ကျွန်မတို့မိသားစုက ဇီဝမိလ္လာကန် သုံးလာတာ အခု နှစ်နှစ်ရှိပြီ။ တကယ်ကို အရမ်းကောင်းတယ်။ ယင်လည်းလုံတယ်။ အနံ့လည်း မရှိဘူး။ ပြီးတော့ ကျွန်မတို့က သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းပြီး ကောင်းကျိုးတစ်ခု ပြုနေတယ်ဆိုတာကိုလည်း ကျွန်မတို့သိတယ်။ ဟု စီမံကိန်း၏ ကောင်းကျိုးကို ခံစားခဲ့ရသည့် အသက်(၅၅)နှစ်အရွယ် ဒေါ်အေးပုက ဆိုပါသည်။

ဇီဝမိလ္လာကန်များအပြင် အလားတူနည်းပညာ အသုံးပြုထားပြီး ဇီဝရေစစ်ဇကာ တပ်ဆင်ထားသော ကွန်ကရစ် မိလ္လာကန် (၂၄) ခုကိုလည်း စီမံကိန်းမှ ထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပါသည်။ ဇီဝ မိလ္လာကန်များကို (၄၀၀၀၀၀) ကျပ် (ဒေါ်လာ-၄၀၀) နှုန်းဖြင့် ဒေသဈေးကွက်တွင် ရောင်းချပြီး ကွန်ကရစ်ဇီဝမိလ္လာကန်များကိုမူ (၁၅၀၀၀၀) ကျပ် (ဒေါ်လာ-၁၅၀) ဖြင့် တည်ဆောက်နိုင်ပါ သည်။

“အိမ်သာတွေက ပညာတတ်တွေအတွက်ပဲဆိုတဲ့အမြင်တွေရှိပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့က အဲ့ဒီ လွဲမှားနေတဲ့ခံယူချက်ကို ချေဖျက်ပေးနိုင်ခဲ့ပြီး လူတိုင်းကသန့်ရှင်းပြီးလုံခြုံတဲ့ အိမ်သာတစ်လုံး ဆောက်နိုင် တယ်။ ဆောက်လဲဆောက်ရမယ်ဆိုတဲ့ အချက်ကို သရုပ်ပြနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဇီဝအိမ်သာ တွေရဲ့ကျိုးကြောင်း ဆက်စပ်မှုက အင်မတန် ရိုးရှင်းတဲ့အတွက် လူတွေက လွယ်လွယ်ကူကူ နားလည်သဘောပေါက်သွားတာပါ။ ပြီးတော့ အလုပ်ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့က အောင်မြင်တယ်လို့ ဘာလို့ပြောနိုင်လဲဆိုတော့ ကနေ့အချိန် အထိ အဲ့ဒီအိမ်သာတွေ ရှိနေတုန်းပဲလေ။” ဟု Myanmar Agro Action မှ လက်ထောက် စီမံကိန်းမန်နေဂျာ ကိုသန်းထွန်းအောင် ပြောပါသည်။

ဇီဝမိလ္လာကန်အသုံးပြုခြင်း၏ကောင်းကျိုးများ

- ထိုနည်းပညာသည် တပ်ဆင်ရန်နှင့် ထိန်းသိမ်းရန် လွယ်ကူပါသည်။ ကျန်ရှိသည့် အိုင်အခွေစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို (၁၀)နှစ်လျှင် တစ်ကြိမ် သာ ဖယ်ရှားပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။
- မိလ္လာကန်တွင် အနံ့ဆိုးနှင့် ရောဂါဖြစ်ပွားစေသော ပိုးမွှားများ လျော့နည်းသည်။
- အနီးကပ်ဆုံး ပတ်ဝန်းကျင်မှ အညစ်အကြေးများကို ထိရောက်၍ ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်စွာဖယ်ရှားပေးခြင်း ကြောင့် ရောဂါကာကွယ်ပေးသည့်အပြင် ကျန်းမာရေးကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်သည့် စိတ်ချရသောနည်းလမ်းတစ်ခုကို ပေးပါသည်။
- ဘေးကင်းလုံခြုံမှု၊ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် မိမိကိုယ်ကိုမိမိ လေးစားမှုတို့ကို တိုးတက်စေသည့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာပတ်ဝန်း ကျင်ကောင်းတစ်ခုကို ကူညီပေးပေးပါသည်။
- ဇီဝမိလ္လာကန် အိမ်သာများကို ယောက်ျားမိန်းမမခွဲခြားဘဲ၊ မိသားစုဝင်အားလုံးက လက်ခံကြပါသည်။ အမျိုးသား များနှင့် အမျိုးသမီးများသည် အိမ်သာများကို မျှဝေသုံးစွဲနိုင် ကြပါသည်။

အလေ့အထကောင်းများ

- ရေထုညစ်ညမ်းမှုနှင့် လူနေအိမ်ခြေများမှ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ အလွန်အကျွံစွန့်ပစ်ခြင်းကို လျှော့ချရန် လက်လှမ်းမီသော နည်းပညာတစ်ခုကို အောင်မြင်စွာ မိတ်ဆက်ပေးနိုင် ခဲ့ပါသည်။
- စီမံကိန်းသည် အသိအမြင်ဖွင့်ပေးနိုင်ခဲ့ပြီး အချိန်အနည်းငယ်အတွင်း ရရှိနိုင်သည့် အရင်းအမြစ် အနည်းငယ်ဖြင့် မည်မျှအထိအောင်မြင်နိုင်သည်ကိုလည်း သရုပ်ပြပေးနိုင်ခဲ့ပါ သည်။

သင်ခန်းစာများ

အိမ်သာပိုင်ရှင်များသည် ထိုစနစ်ရေရှည်တည်တံ့ရေးအတွက် ထိန်းသိမ်းရေးနည်းပညာအား နားလည်သဘောပေါက်ရန် လွန်စွာအရေးကြီးပါသည်။ ထို့ကြောင့် အလားတူစီမံကိန်းများ ဆောင်ရွက်ပါက ပစ္စည်းများ ထောက်ပံ့ပေးခြင်းအပြင်၊ ပညာပေးခြင်းကိုလည်း ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်ရပါမည်။

ဒေသခံပြည်သူများ၏ ယုံကြည်မှုများနှင့် စိတ်ဓါတ်လှုံ့ဆော်မှုများကို ဖော်ထုတ်ဖြေရှင်းပေးသော ချိတ်ဆက်ပါဝင်မှုနှင့် အပြုအမူဆိုင်ရာပြောင်းလဲမှုများကို ဖော်ဆောင်ပေးသည့် အစရှိလုပ်ငန်းများသည် ရေရှည်တည်တံ့သော အညစ်အကြေးစွန့် ပြဿနာဖြေရှင်းနည်းများအတွက် အဓိကကျသော အချက်များ ဖြစ်ပါသည်။ လူထုသဘောထားရယူပြီး၊ ဇီဝ အိမ်သာများ တည်ဆောက်ရာတွင် ပါဝင်စေပါက ထိုအရာများကို ပိုမိုတန်ဖိုးထားကာ ပိုမိုဂရုစိုက်ကြပါမည်။ အိမ်သာများကို ထိန်းသိမ်းတတ်ရန် လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးပါက ပြည်သူများက လိုအပ်သည့်အချိန်တွင် ထိုအိမ်သာများကို ပြင်ဆင်ထိန်းသိမ်းမည် ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်သူများအနေဖြင့် ထိုအိမ်သာများ၏ အကျိုးကျေးဇူးကို နားလည်လာပါကလည်း၊ ငွေကြေးစုဆောင်း၍ အိမ်သာများကို ကိုယ်တိုင်ဆောက်လုပ်ကြမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းအောင်မြင်စေရန်အတွက် ဒေသခံ ပြည်သူများနှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်ရာတွင် အချိန်၊ အားစိုက်မှုနှင့် အရင်းအမြစ်များစွာ လိုအပ်ပါသည်။

ရေရှည်တည်တံ့မှု

ဇီဝမိလ္လာကန်များ တည်ဆောက်ခြင်းသည် သန့်စင်ထားခြင်းမရှိသော စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို ကန်အတွင်းသို့ စွန့်ပစ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရေထုညစ်ညမ်းမှုကို လျှော့ချရေးကို ထိရောက်သော နည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ နည်းပညာသည် ကောင်းမွန်ကြောင်းကို စီမံကိန်းကာလအတွင်း သရုပ်ပြနိုင်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော် အိမ်သာတစ်လုံးလျှင် (၄၀၀၀၀၀) ကျပ် အထိ ကုန်ကျနိုင်သောကြောင့် လူများစွာ (အထူးသဖြင့် ကျေးလက်နေဆင်းရဲသားများစွာတို့သည်)သည် အိမ်သာဆောက်လုပ်ရန် တတ်နိုင်ကြမည်မဟုတ်ပါ။ “ကွန်ကရစ်ကန်တွေ ဆောက်ဖို့အတွက် လူတွေက သူတို့ကိုယ်ပိုင်ပိုက်ဆံကို သုံးဖို့ ဆန္ဒရှိကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဇီဝမိလ္လာကန်တွေ ထပ်ဆောက်ဖို့ဆိုရင် ငွေကြေးတစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ထောက်ပံ့ပေးဖို့ ဒါမှမဟုတ် အခြားအထောက်အပံ့အစီအမံတွေ လုပ်ပေးဖို့လိုအပ်လိမ့်မယ်။” ဟု ဒေါ်အေးပု က ပြောကြားပါသည်။

ညောင်ရွှေမြို့နယ်၊ ရှမ်းရွာလည်ပြင်ကျေးရွာတွင် ဇီဝမိလ္လာကန်တည်ဆောက်ထားပုံ

ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး
ပညာပေးလုပ်ငန်းများ

ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးပညာပေးလုပ်ငန်းများကို အဘယ်ကြောင့် ဆောင်ရွက်ပါသနည်း

“ကျွန်တော်တို့ဒီမှာ ရာစုနှစ်နဲ့ချီပြီး နေလာခဲ့တာ။ အင်းသားတွေက အစားအစာနဲ့ရေအတွက် အင်းလေးကန်ကိုပဲ အမြဲတမ်းမှီခိုခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော်တို့ ဘိုးဘေးဘီဘင်တွေက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို သိပ်မထိခိုက်ဘဲနဲ့ ဘယ်လို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရမယ်ဆိုတာသိကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ကာလကြာရှည် မေ့လျော့နေခဲ့တဲ့ဟာကို ပြန်ပြီး ရှာဖွေဖော်ထုတ်ပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့ သားသမီးတွေကို လက်ဆင့်ကမ်း ပြန်သင်ပေးရမယ်။” ဟု အသက်(၆၂)နှစ်အရွယ် ဦးတင်အောင်ကျော်က အင်းလေးကန်နှင့် ကီလိုမီတာ အနည်းငယ်အကွာတွင် တည်ရှိပြီး လူဦးရေ (၅၀၀၀)ခန့်ရှိသော ၎င်း၏ မွေးရပ်ဇာတိဖြစ်သည့် ညောင်ရွှေမြို့၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးပညာပေးစခန်းရှိ မီးထိန်းထိန်းလင်းနေသည့် အခန်းကျယ်ကြီးတွင် ပတ်လျှောက်လျှက် နူးညံ့သော လေသံဖြင့် ပြောနေပါသည်။

လွန်ခဲ့သောနှစ်အနည်းငယ်အတွင်းက ဆိတ်ငြိမ်နေခဲ့သော မြို့ငယ်ကလေးသည် အင်းလေးကန်၏ အလှနှင့် အင်းသားတို့၏ တမူထူးခြားသည့်ယဉ်ကျေးမှုကို အံ့ဩစွာလာရောက် ကြည့်ရှုကြသည့် ခရီးသွားများက မော်တော်များအပြည့်ဖြင့် ရောက်ရှိလာကာ ပျားပန်းခတ် ဆူညံသည့် နေရာတစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ ခရီးသွားများကို နွေးထွေးပျူငှာစွာ ကြိုဆိုခဲ့ကြပါသည်။ ခရီးသွားများက အလုပ်အကိုင်များဖန်တီးပေးပြီး၊ ဝင်ငွေနှင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးကိုဆောင်ကြဉ်းလာခဲ့သော်လည်း လူဦးရေ တိုးပွားလာခြင်းကြောင့်(အလွန်အကျွံ သုံးစွဲခဲ့ပြီးသည့်) အင်းလေးကန်၏ သယံဇာတများအပေါ် ဖိအားများထပ်မံဖြစ်ပေါ်စေကြောင်း ပိုမိုသိရှိလာကြပါသည်။

အင်းလေးကန်တဝိုက်တွင် ဟိုတယ်များ စိုးရိမ်ဖွယ် ပေါ်ပေါက်လာသည့်အတွက် (ခရီးသွားဧည့်သည်များ၏ တစ်ခုတည်းသော သွားလာရေးနည်းလမ်းဖြစ်သည့်) အသံဆူညံသော ဒီဇယ်အင်ဂျင်သုံးစက် လှေရှည်ကြီးများသည်လည်း များပြားလာပြီး ဆူညံသံ၊ ရေထုညစ်ညမ်းမှုနှင့် လေထုညစ်ညမ်းမှုကို အလျဉ်း အလေးမထားကြတော့ပါ။ သို့မဟုတ် ကျေးရွာများ မှီခိုနေရသည့် ကန်အတွင်းမှ ငါးအများအပေါ် သက်ရောက်မှုကို ဂရုမပြုကြခြင်း မရှိတော့ပါ။ ထို့အပြင် ကန်ရေပြင်တွင် အမှိုက်သရိုက်များ စုပုံလာပြီး ရေပေါ်စားသောက်ဆိုင်များနှင့် ဈေးဆိုင်များ အနီးတဝိုက်တွင် ဝိုင်းရံလျက်ရှိနေပါသည်။

ကန်၏ ဂေဟစနစ်သည် စိုးရိမ်ဖွယ်နည်းဖြင့် ယိုယွင်းလာလျက်ရှိပါသည်။ သို့သော် ခရီးသွားများမှာ အင်းလေးကန်အတွက် တစ်ခုတည်းသော ပြဿနာမဟုတ်ပါ။ ဒေသခံတောင်သူလယ်သမားများက ဓါတ်မြေသြဇာများနှင့် ပိုးသတ်ဆေးများ အလွန်အကျွံသုံးစွဲမှုကြောင့်လည်း ကန်ရေထုညစ်ညမ်းမှုကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် ထောက်ပံ့ပေးနေပါသည်။ အဆိပ်ရှိသောစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ ကန်အတွင်းသို့ စွန့်ပစ်ခြင်းကြောင့် ငါးများနှင့် ဒေသမျိုးရင်းအပင်များကို အန္တရာယ်ဖြစ်စေပါသည်။

အင်းလေးကန်ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ တောတောင်များတွင် တောများပိုမိုပြုန်းတီးခြင်းသည်လည်း မြေတိုက်စားမှုဖြစ်စေကာ၊ ကန်အတွင်းနန်းပို့ချမှုကိုတိုးပွားစေသည့် အခြားစိုးရိမ်ဖွယ်အကြောင်းရင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့ပတ်ဝန်းကျင်သည် အထိခိုက်မခံတော့သည့် အခြေအနေတွင်ရှိနေပြီး၊ ယင်းကိုကာကွယ်ရန် အရေးကြီးကြောင်းကို နားလည်သဘောပေါက်မှုဖြင့်တင်ပေးရန်သည် ချက်ချင်း ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်လာပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့ ဘာလုပ်ခဲ့ပါသနည်း

UNDP သည် တိုင်းရင်းသားလူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သော အင်းသားစာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်းနှင့် ပူးပေါင်း၍ ဤဒေသတွင်ပထမဆုံးဖြစ်သော ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးပညာပေးစခန်းတစ်ခုကို တည်ထောင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ထိုပညာပေးစခန်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သဘာဝသယံဇာတများအား ရေရှည်တည်တံ့စွာ အသုံးပြုရန်အရေးပါပုံကို ဒေသခံပြည်သူများအား ပညာပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။

“ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ထိခိုက်မှုနည်းအောင် ဘယ်လိုပိုပြီးစနစ်တကျနေထိုင်ရမလဲဆိုတာကို သင်ယူဖို့လိုပါတယ်။” ဟု အင်းသားစာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်း၏ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးတင်အောင်ကျော်က ဆိုပါသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လတွင် ထိုပညာပေးစခန်းကို စတင်တည်ဆောက်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၃ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် ပြည်သူလူထုအားလုံးအတွက် တံခါးဖွင့်ပေးနိုင်ရန် အဆင်သင့်ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

ညောင်ရွှေမြို့နယ်ရှိ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးပညာပေးပြခန်း

“ရေရှည်တည်တံ့တဲ့ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းကို တည်ဆောက်ဖို့ဆိုတာ အသိပညာက အင်မတန် အရေးပါတဲ့ ကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်တယ်။” ဟု ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ပညာပေးပြခန်း၏ အသင်းဝင်တစ်ဦးဖြစ်သူ ဦးတင်စိုးက ဆိုပါသည်။ “အသိဉာဏ်ဗဟုသုတရှိတဲ့သူက ပတ်ဝန်းကျင်မှာရှိတဲ့ ကမ္ဘာကြီးရယ်၊ ပြီးတော့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ လူသားအပြုအမူတို့ရဲ့ ဆက်စပ်မှုကို ခံစားသိမြင်နိုင်စွမ်းရှိတယ်” ဟု ဆက်လက်ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

ပညာပေးပြခန်းကို မီးအလင်းရောင် ကောင်းစွာရရှိသော အခန်းကျယ်ကြီးများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပြီး ရိုးရှင်းသော တစ်ထပ်တိုက်ပုံစံဖြင့်တည်ဆောက်ထားပြီး၊ တစ်ကြိမ်လျှင်ပရိသတ် (၂၀၀) ခန့်အထိဆန့်ပါသည်။

ပြခန်းတွင် ဒေသရင်းမျိုးစိတ်များ၏ ပုံများကိုပြသထားပြီး ထိုမျိုးစိတ်များစွာမှာ ကမ္ဘာပေါ်တွင် မည်သည့်နေရာတွင်မှမတွေ့ရှိနိုင်ပါ။ ပညာပေးစခန်းတွင် မြေအသုံးချမှုနှင့် ပတ်သက် သော သမိုင်းမှတ်တမ်းများ၊ တန်ဖိုးကြီးသောလက်ရေးမူများနှင့် ရာစုနှစ်များစွာသက်တမ်းရှိသော စိုက်ပျိုးရေးနည်းစနစ်များကို ပြသထားပါသည်။ ထိုလက်ရေးမူများကို ဒေသခံဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများမှ လှူဒါန်းထားခြင်းဖြစ်ပြီး အချို့လက်ရေးမူများမှာ နှစ်ပေါင်း ၇၀၀ ခန့်ပင် ကြာမြင့်ပြီဖြစ်သောကြောင့် ပညာပေးပြခန်း၏ ဂုဏ်တစ်ခုပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုလက်ရေးမူများမှ အကြောင်းအရာများကို စနစ်တကျ လေ့လာထားပြီး စခန်း၏ ပညာပေးအစီအစဉ်များတွင်လည်း ကဏ္ဍတစ်ခုအဖြစ် ထည့်သွင်းထားပါသည်။

ထိုသမိုင်းမှတ်တမ်းများအရ ဒေသခံပြည်သူများကျင့်သုံးသည့် နည်းစနစ်များသည် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်ပျက်စီးမှုနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားများ အဆုံးစွန်ပျက်ပြားသည်အထိ မည်သို့ပြောင်းလဲသွားပုံကို ဖော်ပြနေပါသည်။ အဆိုပါပြောင်းလဲမှုများသည် မကြာသေးမီက ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုမှန်သော်လည်း နောက်ဆက်တွဲ သက်ရောက်မှုမှာ သမိုင်းတွင်ကျန်ရစ်သည်အထိ ကြီးမားကြောင်း ထိုလက်ရေးမူများက သက်သေပြနေပါသည်။

အင်းလေးကန် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ပညာပေးပြခန်းသို့ အသက်အရွယ်မရွေး လာရောက်ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။ သို့သော် အဓိကအားဖြင့် လူငယ်များကို ပိုမိုဦးတည်ထားပါသည်။ အသိပညာပေးလုပ်ငန်းအပေါ် စိတ်အားထက်သန်သော အသက် ၅၀ မှ ၆၀ အရွယ် စေတနာ့ဝန်ထမ်းများဖြင့် ပညာပေးပြခန်းကို လည်ပတ် ပါသည်။ “ဒါပေမယ့် ကျွန်တော်တို့မရှိတော့ရင် ဘယ်သူတွေကလက်ဆင့်ကမ်းတာဝန်ယူမလဲ။” ဟု ဦးတင်အောင်ကျော်က ညည်းညူ ပြောဆိုပါသည်။

အနာဂတ်အတွက် စိုးရိမ်ပူပန်သဖြင့် အင်းသားစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်းသည်လည်း လူငယ်များသို့ ပိုမိုဦးတည်အာရုံစိုက်လာပါသည်။

ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ အသိပညာများ မြှင့်တင်ရန် ဓာတ်ပုံပြပွဲ ကျင်းပပြုလုပ်စဉ်

“ကျွန်တော်တို့ အောင်မြင်ချင်တယ်ဆိုရင် လူငယ်တွေအပေါ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရမယ်ဆိုတာ သဘောပေါက်သွားပါပြီ။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ သူတို့တွေဟာ အနာဂတ်ခေါင်းဆောင်တွေဖြစ်တယ်။ အနာဂတ်စိန်ခေါ်မှုတွေအတွက် သူတို့တွေကို ကောင်းကောင်း ပြင်ဆင်ပေးထားဖို့လိုတယ်။ သူတို့အမွေဆက်ခံရမယ့် အနာဂတ် အတွက် သူတို့တွေကို လုံလောက်အောင် ပြင်ဆင်ပေးထားရမယ်။”ဟု ဦးတင်အောင်ကျော်က ဆိုပါသည်။ “တစ်နှစ်စာ ရည်မှန်းထားရင် စပါးစိုက်ပါ။ ဆယ်နှစ်စာ ရည်မှန်းထားရင် အပင်စိုက်ပါ။ နှစ်တစ်ရာရည်မှန်းထားရင် ကလေး တွေကို ပညာသင်ပေးပါလို့ ပညာရှိတစ်ယောက်က ပြောဖူးတယ်။” ဟု သူက ဆက်လက်ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

အဆိုပါပညာပေးစခန်းသစ်သည် ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်အတွက် ပြတိုက်တစ်ခုသာ မဟုတ်ဘဲ အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဒေသခံပြည်သူလူထုများ၏ တွေ့ဆုံပွဲများနှင့် ဟောပြောပွဲများ ပြုလုပ်ရာနေရာလည်း ဖြစ်ပါသည်။

“ကျွန်တော်တို့က အစည်းအဝေးတွေ၊ ဟောပြောပွဲတွေ၊ အင်းလေးကန်ရဲ့ ဂေဟစနစ်အရေးပါပုံနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ပညာပေးသင်တန်း တွေလည်းလုပ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့က သတင်းအချက်အလက်တွေ ရရှိဖို့နဲ့ အမြင်တွေဖလှယ်ဖို့ အကူအညီပေးတယ်။ ပြီးတော့ ပိုစတာတွေ၊ စာစောင်တွေ လုပ်ပြီးတော့ လက်လှမ်းမီသလောက် ဖြန့်ဝေတယ်။ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပတ်ဝန်းကျင်ဟာ ထိခိုက်ပျက်စီးလွယ်သလို အသက်တမျှ အရေးကြီးပါတယ်။ ပြည်သူတွေက ဒါတွေကို နားလည်လာမှသာ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ခြိမ်းခြောက်နေတဲ့ ပြဿနာတွေကို စပြီး ဖြေရှင်းနိုင်မှာ” ဟု ဦးတင်အောင်ကျော်က ဆိုပါသည်။

ထို့အပြင် သူက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်သည် အတိမ်းအစောင်းမခံသော အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိနေပြီး ကျွန်ုပ်တို့၏ ဦးတည်ရာလမ်းကြောင်းအား ပြောင်းလဲရန် မျှော်လင့်နိုင် သေးသော်လည်း အချိန်သည် အသက်ပင် ဖြစ်ကြောင်း အလွန်အားကောင်းသည့် အချက်တစ်ချက်ကို ထောက်ပြခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပညာပေးပြခန်းသည် အနီးဆုံးဒေသများနှင့် ပြင်ပမှ အုပ်စုများသို့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူသားတို့၏အပြုအမူဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များဖြန့်ဝေနိုင်ရေးအတွက်လည်း လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

အင်းလေးကန် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ပညာပေးပြခန်းသည် အစိုးရဝန်ကြီးဌာနများ၊ အခြားသော လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နီးကပ်စွာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပါသည်။ ရပ်ဝေးမှလာကြသော ခရီးသွားများ၏ အပြုအမူများနှင့် နားလည်သဘောပေါက်မှုကို လွှမ်းမိုးနိုင်ရန် ရည်ရွယ်လျက်ခရီးသွားလုပ်ငန်း ဦးစီးဌာနနှင့် ပူးပေါင်း၍ ဧည့်လမ်းညွှန်များအား အင်းလေးကန်ကာကွယ်ရေး၏ အရေးပါပုံကို သင်တန်းများ ပေးခဲ့ပါသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ပတ်သက်သော သုတေသန လုပ်ငန်းများကို အားပေးနိုင်ရန်

ပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့်လည်း မိတ်ဖက်သစ်များ ဖြစ်ပေါ်လာရန် ကြိုးပမ်းလျက်ရှိပါသည်။

“အရင်ကတော့ ဖွံ့ဖြိုးရေးမှ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘိဆိုပြီး လုပ်ခဲ့ကြတာ။ အခုတော့ ကျွန်တော်တို့လည်း ထိန်းသိမ်းရေး အကြောင်းတွေ ပြောနေကြပါပြီ။” ဟု အင်းသားရေးရာဝန်ကြီး ဦးဝင်းမြင့်က ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

အလေ့အထကောင်းများ

- ဤစီမံကိန်းသည် ကျွန်ုပ်တို့ပတ်ဝန်းကျင်၏ ထိခိုက်ပျက်စီးလွယ်မှုအခြေအနေနှင့် ယင်းကို ကာကွယ်ရန်အရေးကြီးပုံတို့ကို အမြင်ဖွင့်ပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ အသိနိုးကြားမှုသည် တန်ဖိုးထားမှု အဆင့်ဆင့်ကိုပုံဖော်ပေးပြီး၊ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် မသင့်တော်သော တန်ဖိုးရွေးချယ်မှုများနှင့် အမှားပြုလုပ်ခြင်းတို့အတွက် တာဝန်ယူမှုစိတ်ဓါတ်ကိုပါ လွှမ်းမိုးနေခြင်းကြောင့် ထိုကဲ့သို့ အသိအမြင်ဖွင့်ပေးခြင်းသည် လွန်စွာအရေးကြီးပါသည်။
- ဤစီမံကိန်းကို မိတ်ဖက်အကောင်အထည်ဖော်သည့် အဖွဲ့အစည်းသည် ဒေသခံပြည်သူများဖြင့် အခြေတည်ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ ထိုအဖွဲ့အစည်းသည် ဒေသခံ ဘာသာစကားကို ပြောဆိုပြီး၊ မြို့နယ်အာဏာပိုင်များနှင့် ဒေသခံအများစု၏ အသိအမှတ်ပြု၍ လေးစားခံရသော အဖွဲ့လည်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအချက်သည် အဓိက အကျိုးဆက်စပ်သူများ၏ အထောက်အပံ့နှင့် စိတ်ဝင်စားမှုများကို ပိုမိုရရှိရန် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။
- အင်းသား စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်း၏ အခန်းကဏ္ဍသည်လည်း အလွန်အရေးပါခဲ့ပါသည်။ ထိုအဖွဲ့အစည်းသည် မြေနေရာ၊ ဒေသထွက် ပစ္စည်းများ၊ လုပ်အားနှင့် စိတ်အားထက်သန်မှု စသည်တို့ကို ထည့်ဝင်အားစိုက်ခဲ့ပြီး ထိုအထောက်အပံ့များ မရရှိခဲ့ပါက အသိပညာပေးပြခန်းအား ယနေ့အခြေအနေအတိုင်း မြင်တွေ့နိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ UNDP မှ ငွေကြေးနှင့် နည်းပညာအကူအညီများ ပူးတွဲထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပါသည်။
- ပတ်ဝန်းကျင်ပညာပေးပြခန်း အောင်မြင်ရေးအတွက် အလွန်ပမာဏကျသော အခြားအကြောင်းတစ်ချက်မှာ ဒေသန္တရအဖွဲ့အစည်းများစွာ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုပင် ဖြစ်ပါသည်။
“အဲ့ဒီ ပညာပေးပြခန်းကြီးကို အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝစေတဲ့ သူတွေသာမရှိရင် ဒီပညာပေးပြခန်းကြီးက အခန်းလွတ်ကြီးပဲ ဖြစ်နေမှာပါ။” ဟု UNDP မှဦးမြင့်ဖော်က ပြောသည်။

သင်ခန်းစာများ

- မျှော်မှန်းထားသည့်ရလဒ်များနှင့် ရည်ရွယ်ချက်များရရှိရန်အတွက် စီမံကိန်းကာလကို နှစ်နှစ် တာရေးဆွဲသတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုကာလသည်အလွန်တိုတောင်းပါသည်။ ခံယူချက်များနှင့် အလေ့ အထများကိုပြောင်းလဲရန်အချိန်များစွာလိုအပ်ပြီး ရေရှည်အားစိုက်ဆောင်ရွက်ရန်လည်းလိုအပ်ပါသည်။
- ဤစီမံကိန်း၏အားသာချက်မှာ ပူးတွဲအကောင်အထည်ဖော်သည့် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ရိုထားပြီးသော ကွန်ယက်ကိုစည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်း၊ ဒေသတွင်းရှိစွမ်းဆောင်ရည်များအပေါ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းအားဖြင့် ဤစီမံကိန်း၏ ရေရှည်တည်တံ့မှု အခွင့်အလမ်းများကို ပိုမိုအားကောင်း စေခဲ့ပါသည်။
- ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာပြဿနာများကို အသေးစိတ် နားလည်သဘောပေါက်ခြင်းနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်အသိနိုးကြားမှုအပေါ်သက်ရောက်သော အကြောင်းရင်းများကိုသိရှိခြင်းသည် ယခုစီမံကိန်း အောင်မြင်မှုအတွက် အဓိကအချက်များ ဖြစ်ပါသည်။

ရေရှည်တည်တံ့မှု

ပတ်ဝန်းကျင်ပညာပေး ပြခန်းများတွင် အစည်းအဝေးများ၊ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများကို ပြုလုပ်ခွင့်ပေးထားပြီး ဘာသာစကားနှင့် ကွန်ပျူတာသင်တန်းများကိုလည်း ဖွင့်လှစ် ခွင့်ပြုထားခြင်းကြောင့် ပညာပေးပြခန်းထိန်းသိမ်းရန်နှင့် လူထုအသိနိုးကြားရေးလုပ်ငန်းငယ်များအား ထောက်ပံ့နိုင်သည့် ငွေကြေး ပမာဏအနည်းငယ်ရရှိပါသည်။ ခရီးသွားများကိုလည်း တတ်အားသမျှ လှူဒါန်းရန် တိုက်တွန်းပါသည်။ တစ်ဦးချင်း အလှူငွေများဖြင့် ခရီးသွားများအတွက် သတင်းအချက်အလက်ဌာနတစ်ခု ထပ်မံတည်ဆောက်ရန်ဆောင်ရွက်နေပြီး၊ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးအရေးပါမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပညာပေးလုပ်ငန်းများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တိုးချဲ့ဆောင်ရွက်သွားပါမည်။

အင်းလေးကန်သို့မဟုတ်
မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးသော
ဇီဝအဝန်းနယ်မြေ

၂၀၁၅ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင် အင်းလေးကန်သည် UNESCO အဖွဲ့၏ လူသားနှင့် ဇီဝအဝန်းနယ်မြေ (MAB) အစီအစဉ်အရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးသော လူသားနှင့် ဇီဝအဝန်းနယ်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်ခံခဲ့ရပါသည်။ လူသားနှင့် ဇီဝအဝန်းနယ်မြေ အစီအစဉ်ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတကာအစိုးရများစွာပါဝင်သော သိပ္ပံပညာရပ်ဆိုင်ရာစီမံချက်တစ်ခုဖြစ်ပြီး လူသားများနှင့် ၎င်းတို့၏ ပတ်ဝန်းကျင်အကြားတွင် အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်မှု တိုးတက်စေရေးအတွက် သိပ္ပံနည်းကျအခြေခံများကို တည်ထောင်ပေးရန် ရည်ရွယ်ထားပါသည်။

‘အင်းလေးကန်ဒေသကို လူသားနှင့် ဇီဝအဝန်းနယ်မြေအဖြစ် စီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်ခြင်းအားဖြင့် UNESCO အဖွဲ့ ရဲ့ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်တစ်ခုဖြစ်တဲ့ သိပ္ပံပညာရပ်ကို အသုံးပြု၍ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေပြီး ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကို လျော့ချနိုင်ခြင်းအားဖြင့် ရေရှည်တည်တံ့သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဖော်ဆောင်ရန် ဆိုတဲ့အချက်ကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်လိမ့်မယ်လို့ ယုံကြည်ပါတယ်’ ဟု ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဦးဝင်းထွန်းမှ ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

ကုလသမဂ္ဂ၏ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ဌာနညှိနှိုင်းရေးမှူးဖြစ်သူ Ms. Renata Lok-Dessallien က ‘UNESCO အဖွဲ့မှ လူသားနှင့် ဇီဝအဝန်းနယ်မြေ အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခံရခြင်းမှာ အင်းလေးကန်ဒေသကို တစ်ကမ္ဘာလုံးက အလေးထားမှုကို ဖော်ညွှန်းနေပါတယ်။ ဒီလိုအသိအမှတ်ပြုလိုက်ခြင်းအားဖြင့် လှပပြီးခြိမ်းခြောက်ခံနေရတဲ့ ဒီအင်းလေးကန်ဒေသမှာ ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများကို အာရုံစိုက်ဆောင်ရွက်ဖို့ကို လည်း ဦးတည်စေပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ကျွန်ုပ်တို့အားလုံးကို လူသားတွေရဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်တွေနဲ့ သဘာဝ တရားရဲ့ ရေရှည်တည်တံ့မှုအကြားမှာ မှန်မှန်ကန်ကန် ဟန်ချက်ထိန်းပေးဖို့ကိုလည်း နှိုးဆော်နေပါတယ်။ ရှမ်းပြည်နယ်အတွက်သာမက၊ မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးအတွက်သာမက၊ တစ်ကမ္ဘာလုံး အတွက် အင်းလေးကန်ရဲ့ မြင်ကွင်းနဲ့ အရေးပါမှုတွေကို ဖော်ထုတ်မြှင့်တင်ခြင်းအားဖြင့် ထိန်းသိမ်းကြရပါမယ်’ ဟု ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

အင်းလေးကန်မှာ လွန်ခဲ့သော နှစ် (၁၅)သန်းကျော်က ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။ အင်းလေးကန်၏ ထူးခြားသော ဘူမိဆိုင်ရာ ရာဇဝင်ကြောင့် အခြားမည်သည့်နေရာတွင်မှ မတွေ့ရှိနိုင်သည့် ဒေသရင်းမျိုးစိတ်များစွာတို့အပါအဝင်၊ ကြွယ်ဝသော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို တည်ရှိနေစေသည့် အခြေအနေများကို ဖန်တီးပေးထားပါသည်။ ဤရေချိုကန်၏ ရေတိမ်ဒေသ ဂေဟစနစ်သည် ငှက်မျိုးစိတ် (၂၆၇) မျိုး၊ ရေချိုငါး၊ ဖျံနှင့် လိပ်မျိုးစိတ် (၄၃) မျိုးတို့၏ နေရင်းဒေသဖြစ်ပါသည်။ အင်းလေးကန်သည် တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင် မျိုးသုဉ်းရန် အန္တရာယ်ရှိနေသည့် Sarus ကြိုးကြာ (*Grus antigone*) များ အသိုက်ပြုလုပ်နေထိုင်ရာ နေရာဖြစ်ပါသည်။ အင်းလေးကန်သည် ဂေဟစနစ်အရ အရေးပါသည့်အပြင်၊ ကန်အတွင်း၌ နေထိုင်ကြသော ဒေသခံပြည်သူများ အင်းလေးဒေသနေပြည်သူများသည် ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ဇီဝရူပအခြေအနေများနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေရန် ၎င်းတို့၏ နေထိုင်မှုပုံစံနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများကို လိုက်ပါပြောင်းလဲခဲ့ကြသည့်အတွက် ၎င်းတို့၏ လူမှုစီးပွားရေးအခြေအနေများမှာလည်း ထူးခြားပါသည်။

ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များက သတိပေးနေသည့်ကြားမှပင်၊ အင်းလေးကန်သည် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူသားတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော ပြောင်းလဲမှုများကြောင့် ဆိုးရွားစွာ ခြိမ်းခြောက် ခံနေရပါသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၊ လူဦးရေ ရုတ်တရက်တိုးပွားလာမှုနှင့် ရေရှည်တည်တံ့မှုမရှိသော အလေ့အထများ၏ သက်ရောက်မှုများကြောင့် ရေမျက်နှာပြင်အကျယ်အဝန်း လျင်မြန်စွာ ကျုံ့လာနေပြီး၊ ရေအရည်အသွေးမှာလည်း ကျဆင်းနေပါသည်။ အင်းလေးကန်၏ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်များမှာ ပျောက်ကွယ်ရန် အလားအလာရှိနေပါသည်။

ပြဿနာ၏လေးနက်မှုကို အသိအမှတ်ပြုပြီးနောက်၊ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ အစည်းများ၊ ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပအစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများနှင့် သုတေသနအဖွဲ့အစည်းများသည် အင်းလေးကန်၏ အဖိုးတန်ဂေဟစနစ်များအား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်နှင့် တစ်ချိန်တည်းတွင် အင်းလေးကန်၏ သဘာဝသယံဇာတများအပေါ် မှီခိုနေရသော ဒေသခံပြည်သူများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ လုံခြုံစိတ်ချရစေရန် ရည်ရွယ်လျက် သုတေသနစီမံကိန်းများ၊ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းများစွာ တို့ကို ဆောင်ရွက်နေကြပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရသည် အင်းလေးကန်၏ ကြွယ်ဝသော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဒေသတွင်း၌ သာတွေ့နိုင်သောမျိုးစိတ်များကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်နိုင်ရန်အတွက်၊ အင်းလေးကန်ကို နိုင်ငံ၏ ရေရှည်ထိန်းသိမ်းရမည့် ဦးစားပေးနေရာတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ကြေငြာခဲ့ပါသည်။ ၁၉၈၅ ခုနှစ်တွင် ၆၄၂ စတုရန်းကီလိုမီတာကျယ်ဝန်းသော အင်းလေးကန်ဘေးမဲ့တောကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ထိုဘေးမဲ့တော၏ မြောက်ဘက်အစွန်းပိုင်းရှိ ၁၀.၃၆ စတုရန်းကီလိုမီတာခန့်ကို ငှက်ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေအဖြစ် ထပ်မံ သတ်မှတ်ထားရာ၊ ဒေသမျိုးရင်းနှင့် ရွှေ့ပြောင်းဆောင်းခိုငှက်များအပါအဝင် ငှက်မျိုးစိတ် (၂၆၇) မျိုးမှ ငှက်ကောင်ရေ

နှစ်စဉ် ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည်များစွာကို ဆွဲဆောင်လျက်ရှိသော အင်းလေးကန်

၂၅၀၀၀ ခန့်သည် ဆောင်းရာသီလများ၌ ဤဒေသတွင် စုဝေးလေ့ ရှိပါသည်။ အင်းလေးကန်သည် ရွှေ့ပြောင်းဆောင်းခိုငှက်များ ဆိုက်ဘေးရီးယားဒေသမှဩစတြေးလျသို့ယိုသန်းသည့် အရှေ့အာရှ-ဩစတြေးလျ ငှက်လမ်းကြောင်းတွင် အရေးပါသော နေရာ၌ ရှိနေသည့်အတွက် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် အရေးကြီးငှက်နယ်မြေ (IBA) အဖြစ် စာရင်းဝင်ခဲ့ပါသည်။ အင်းလေးကန်ဘေးမဲ့တောသည်လည်း ၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် အာဆီယံ ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်ဥယျာဉ်အဖြစ် သတ်မှတ်ခံခဲ့ရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ယခင်ကမကြုံဖူးသောနည်းလမ်းဖြင့် တံခါးဖွင့်ပေးနေသည်နှင့်အမျှ မြန်မာနိုင်ငံကရင်ဆိုင်နေရသော စိန်ခေါ်မှုတစ်ခုမှာ ထိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို အခြေတည်၍ နိုင်ငံတည်ဆောက်ရန်နှင့် ရေရှည်တွင် မြန်မာနိုင်ငံပြည်သူအများစုတို့ ဗိုဗိုနေရသော (ပျောက်ကွယ်ရန် အလားအလာရှိနေသည့်) ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ထူးခြားသော နေရင်းဒေသများ၏အနာဂတ်များ ကောင်းမွန်သေချာစေရန် ဖြစ်ပါသည်။

အခွင့်အလမ်းသစ်များ

အင်းလေးကန်ကို ဇီဝအဝန်းနယ်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်လိုက်ခြင်းကြောင့် ယင်းဒေသတွင်းတွင် ရေရှည်ပတ်ဝန်းကျင်တည်ငြိမ်မှုနှင့် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရရှိစေမည့် အခွင့်အလမ်းသစ်များကို ပေးလာပါသည်။ အင်းလေးကန်နှင့် ယင်း၏ ရေဝေရေလဲဇရီယာများသည် အကျိုးဆက်စပ်သူများစွာတို့အတွက် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးနှင့် ကန်အတွင်းရှိ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများတိုးတက်စေရေးအတွက် မဟာဗျူဟာသစ်များကို ဖော်ထုတ်၍ စမ်းသပ်အသုံးချရာ နေရာတစ်ခုဖြစ်လာပါသည်။

ဂေဟစနစ်တွေကိုစီမံအုပ်ချုပ်ရာမှာ ရိုးရာအသိပညာတွေကိုတိုးမြှင့်ပေးဖို့ သုတေသနနဲ့စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးရေးလုပ်ငန်းတွေကို အခြေခံပြီး၊ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွေနဲ့ မူဝါဒတွေဖော်ထုတ်ဖို့ ဆိုတာ တွေကအောင်မြင်တဲ့ဇီဝအဝန်းနယ်မြေစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်တွေဖြစ်တယ်ဆိုတာကိုသတိပြုထားဖို့ အရေးကြီးပါတယ် ၊ ဟု UNESCO ၏ အာရှနှင့်ပစိဖိတ်ဒေသရုံး သိပ္ပံဌာနခွဲမှ Dr. Shahbaz Khan က ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာဇီဝအဝန်းကွန်ယက်၏အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်လာသည့်အတွက် ရရှိသည့်အကျိုးကျေးဇူးများတွင် မျှဝေထားသောအသိပညာများကို အသုံးပြုခွင့်ရရှိခြင်းလည်း ပါဝင်ပါသည်။ အင်းလေးကန်မှာ UNESCO အဖွဲ့၏ လူသားနှင့်ဇီဝအဝန်းနယ်မြေ (MAB) အစီအစဉ်အရ ၂၀၁၅ ခုနှစ်မှစ၍ ကမ္ဘာ့ဇီဝအဝန်းနယ်မြေများ ကွန်ယက်အတွင်းရှိ နေရာသစ်(၂၀)တွင်တစ်ခုဖြစ်လာပါသည်။^{၁၀} ထိုကွန်ယက်တွင် လက်ရှိအချိန်၌ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံးရှိ နိုင်ငံပေါင်း (၁၂၀)တွင် ဇီဝအဝန်းနယ်မြေပေါင်း (၆၅၁)ခု ပါဝင်သည်။

၁၀။ UNESCO အဖွဲ့၏ လူသားနှင့်ဇီဝအဝန်းနယ်မြေအစီအစဉ်ကို ၁၉၇၁ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့ပြီး သဘာဝအတိုင်းသို့မဟုတ် စီမံအုပ်ချုပ်ထားသော ဂေဟစနစ်များကို လုံခြုံစေရေးအတွက် လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအရသင့်တော်ပြီး၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထောင့်အရ ရေရှည်တည်တံ့သော နည်းလမ်းများဖြင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှု ဖော်ဆောင်နိုင်သည့် ဆန်းသစ်တီထွင်သော ချဉ်းကပ်နည်းများကို မြှင့်တင်ပေးရန် ရည်ရွယ်ထားပါသည်။

ယင်းကွန်ယက်မှာ စာရင်းသက်သက်မဟုတ်ဘဲ၊ ထို့ထက်ပိုမိုပါသည်။ လူသားနှင့်ဖိအားအခန်းနယ်မြေများသည် နိုင်ငံအဆင့်နှင့် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်အဆင့်များတွင် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ဆန်းသစ်သောလုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်သည့် အသိပညာနှင့် အတွေ့အကြုံများကို ဖလှယ်မျှဝေကြပါသည်။

ထို့အပြင်၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ပထမဆုံးသော လူသားနှင့်ဖိအားအခန်းနယ်မြေကို သတ်မှတ်လိုက်ခြင်းကြောင့် အင်းလေးကန်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဆိုင်ရာ ရေရှည်စီမံချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အလှူရှင်များ၏ စိတ်ဝင်စားမှုကိုလည်း စွဲဆောင်နိုင်ဖွယ်ရှိပါသည်။

ဖိအားအခန်းနယ်မြေဆိုသည်မှာ ဘာဖြစ်ပါသနည်း။

ဖိအားအခန်းနယ်မြေဆိုသည်မှာ ' ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် သက်ရှိဓါတ်ခွဲခန်းများ ' ဖြစ်ကြပြီး၊ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်လူသားတို့၏ လိုက်လျောညီထွေပြောင်းလဲနိုင်စွမ်းကိုလေ့လာနိုင်သည့် နေရာများကို ကိုယ်စားပြုသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဖိအားအခန်းနယ်မြေများမှာ သဘာဝတရားနှင့်ဟန်ချက်ညီနေထိုင်ရေးနှင့် အလုပ်လုပ်ရေးတို့အတွက် ဆန်းသစ်တီထွင်သောချဉ်းကပ်နည်းများကို သရုပ်ဖော်ပြသည့် ဧရိယာများဖြစ်ကြပါသည်။ ဖိအားအခန်းနယ်မြေ များ၏ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ ဖိအားစိုက်ပျိုးရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမြှင့်တင်ပေးရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုတန်ဖိုးများကို ထိန်းသိမ်းရေးစသည့် ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များအကြား ရေရှည်တည်တံ့သော ဟန်ချက်ညီမှုရရှိစေရန် ဖြစ်ပါသည်။

အင်းလေးကန်ဖိအားအခန်းနယ်မြေ ၏ ရည်ရွယ်ချက်များ

အင်းလေးကန်ဖိအားအခန်းနယ်မြေသည် စုစုပေါင်း ဧရိယာ (၄၈၉၇၂) ဟက်တာကို လွှမ်းခြုံထားပါသည်။ အင်းလေးကန် ဖိအားအခန်းနယ်မြေ၏ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်များမှာ အင်းလေးကန်၏ ဖိအားစိုက်ပျိုးရေးကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန်နှင့် တစ်ချိန်တည်းတွင် ဤဧရိယာအတွင်းနေထိုင်ကြသော ဒေသခံပြည်သူများ၏ ရေရှည်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုကို တိုးမြှင့်ပေး၍ ယဉ်ကျေးမှုတန်ဖိုးများကို ထိန်းသိမ်းထားရန်ဖြစ်ပါသည်။ အထူးရည်ရွယ်ချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည် -

- ဒေသခံပြည်သူများနှင့် အကျိုးဆက်စပ်သူများ၏တက်ကြွသော ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့် အင်းလေးကန်ကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန်။
- အင်းလေးကန်၏ ဂေဟစနစ်ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်။
- ပတ်ဝန်းကျင်ယိုယွင်းမှု ဖြစ်ပေါ်စေသည့် အကြောင်းရင်းများအတွက် ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများရှာဖွေရန်။
- အမျိုးသား ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်နှင့် သဘာဝအမွေအနှစ်များကို ရေရှည်တည်တံ့စွာ ထိန်းသိမ်းထားရန်။
- နိုင်ငံ၏ အဓိကအားလျှပ်စစ်စက်ရုံဖြစ်သည့် ဘီလူးချောင်းရေအားလျှပ်စစ်စက်ရုံအတွက် ရေအရင်းအမြစ်များ လုံလောက်စွာ ထောက်ပံ့ပေးရန်။
- ကမ္ဘာမြေပူနွေးလာမှုနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ယိုယွင်းမှုများကို လျော့ပါးစေရန်နှင့် ယိုယွင်းမှု မဖြစ်ပေါ်စေရေး ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ရန်။

' ဖိအားအခန်းနယ်မြေတွေကို နိုင်ငံတကာက အသိအမှတ်ပြုကြပြီး၊ ဖိအားစိုက်ပျိုးရေးထိန်းသိမ်းရေးနဲ့ ရေရှည်တည်တံ့စွာ အသုံးပြုမှုကို အဆင်ပြေစေမဲ့ ဖြေရှင်းနည်းတွေကို တိုးမြှင့်ပေးဖို့ ရည်ရွယ်ထားပါတယ် ' ဟု UNESCO အဖွဲ့မှ Sriharsha Masabathula က ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

ဖိအားအခန်းနယ်မြေများသည် လူသားများနှင့် သဘာဝတရား တို့အကြား တာဝန်ယူမှုရှိသော နည်းလမ်းဖြင့် အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်ရေးကို မြှင့်တင်ပေးပါသည်။ ၎င်းတို့သည် ဒေသခံပြည်သူများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများကို ရေရှည်တည်တံ့စေ၍ ဒေသတွင်းစီးပွားရေးကို ဆက်လက်တိုးတက်စေပြီး၊ တစ်ချိန်တည်းတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကိုလည်း ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းပေးသော လက်တွေ့ကျသည့် ချဉ်းကပ်နည်းလမ်းများကို သရုပ်ဖော်ပြပါသည်။ ထို့အပြင် ၎င်းတို့သည် အရည်အသွေးရှိသော စီးပွားရေးကို ရရှိစေရန်အတွက် အရည်အသွေးရှိသော ပတ်ဝန်းကျင်လိုအပ်ကြောင်းနှင့် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေးသည် ထိုခေါင်းစဉ်နှစ်ခုလုံးအတွက် အရေးကြီးကြောင်းကို အသိအမှတ်ပြုစေပါသည်။

ဖိအားအခန်းနယ်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်ရန်အတွက် အနိမ့်ဆုံးစံသတ်မှတ်ချက်များကို ပြည့်မီရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လူသားနှင့်ဖိအားအခန်းနယ်မြေ ကွန်ယက်သို့ ဝင်ရောက်ရန်အတွက် အနိမ့်ဆုံး စည်းကမ်းချက်များကို လိုက်နာရန် လိုအပ်ပါသည်။

ဇီဝအဝန်းနယ်မြေတစ်ခုချင်းစီသည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခုအားဖြည့်ပေးနေသော အောက်ပါ လုပ်ဆောင်ချက် (၃) မျိုးကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် ရည်ရွယ်ထားပါသည် -

- (၁) ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ဆောင်ချက်- မျိုးရိုးဗီဇသယံဇာတများ၊ မျိုးစိတ်များ၊ ဂေဟစနစ်များနှင့် ရေမြေ တောတောင်များကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းရန်။
- (၂) ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ဆောင်ချက်- ရေရှည်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် လူ့စွမ်းအားဖွံ့ဖြိုးမှုတို့ကို အားပေးရန်။
- (၃) ထောက်ပံ့ရေးလုပ်ဆောင်ချက်- ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ဒေသန္တရအဆင့်၊ နိုင်ငံ အဆင့်နှင့် ကမ္ဘာ့အဆင့် ပြဿနာများနှင့်ပတ်သက်သော၊ သရုပ်ပြစီမံကိန်းများ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပညာပေးခြင်းနှင့်သင်တန်းများ၊ သုတေသနနှင့်စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်းလုပ်ငန်းများကို ထောက်ပံ့ ကူညီရန်။ မည်သည့်အချက်များကြောင့် ဇီဝအဝန်းနယ်မြေအဖြစ်သတ်မှတ်ခြင်းကိုဦးတည်စေပါသနည်း။

ဇီဝအဝန်းနယ်မြေများကို နိုင်ငံတော်အစိုးရများက အမည်စာရင်း တင်သွင်းရပြီး၊ ၎င်းတို့တည်ရှိနေ သော ဒေသများမှ အစိုးရများ၏ အချုပ်အခြာနှင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်အောက်တွင် ဆက်လက်တည်ရှိသည်။ အမည်စာရင်းတင်သွင်းရာတွင် နိုင်ငံအစိုးရများက ပြင်ဆင်၍ UNESCO အဖွဲ့သို့ တင်သွင်းရသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံတွင် နိုင်ငံတော်သမ္မတ၏ ခွင့်ပြုချက်အရ နိုင်ငံအဆင့် လူသားနှင့် ဇီဝအဝန်းနယ်မြေဖွဲ့စည်းရေး ဆိုင်ရာ အမျိုးသားကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ယင်းကော်မတီတွင် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တော ရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပြီး၊ ဝန်ကြီးဌာနအဆင့်မှ အရာရှိကြီးများအပါအဝင်၊ အဖွဲ့ဝင် (၁၄) ဦး ပါဝင်သည်။

လူသားနှင့်ဇီဝအဝန်းနယ်မြေ ဖွဲ့စည်းရေးဆိုင်ရာ အမျိုးသားကော်မတီ၏ အောက်တွင် အမျိုးသား ကော်မတီကို အထောက်အကူပြုနိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံအဆင့် နည်းပညာဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအဖွဲ့နှင့် အကျိုး ဆက်စပ်သူများ ချိတ်ဆက်ပါဝင်ရေး ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအဖွဲ့ဟူ၍ လုပ်ငန်းအဖွဲ့ (၂)ခု ကို ဖွဲ့စည်းထားသည်။

ဒေသခံပြည်သူများသည်လည်း အင်းလေးကန်အား ဇီဝအဝန်းနယ်မြေအဖြစ် အမည်စာရင်း တင် သွင်းရန်ဆုံးဖြတ်ချိန်မှစ၍ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက်လုံး ပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ ဒေသခံပြည်သူများ ကိုယ်တိုင် နယ်မြေအတွင်းရှိ ဇုန်များခွဲခြားရာတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်ရေးအတွက် အင်းလေးကန်နှင့် ရေဝေ ရေလဲဒေသများတွင် အကျိုးဆက်စပ်သူများနှင့် အကြံပေးဆွေးနွေးပွဲများကို ဆက်တိုက်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ အရေးကြီးသော မှတ်တိုင်တစ်ခုမှာ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် UNESCO၊ UNDP နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၊ ပတ်ဝန်း ကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာနတို့ ပူးပေါင်းပြုလုပ်ခဲ့သည့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲသို့ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၊ ရှမ်းပြည်နယ်အစိုးရ၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့ အစည်းများ၊ ပညာရှင်များ၊ လူငယ်အဖွဲ့များ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် အင်းလေးကန်ရေရှည်တည်တံ့ရေးအတွက် စိတ်ဝင်စားကြသောအခြားသူများ စုရုံးတက်ရောက်ခဲ့ပါသည်။ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတွင် တက်ကြွသော အကြံဉာဏ်များစွာတို့ကို မျှဝေဆွေးနွေးနိုင်ခဲ့သည်။ တက်ရောက်ဆွေးနွေးသူအားလုံးတို့က အင်းလေးကန် အား မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးသော လူသားနှင့်ဇီဝအဝန်းနယ်မြေအဖြစ် အမည်စာရင်းတင်သွင်းရေးကို အပြည့်အဝထောက်ခံကြောင်းနှင့် သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးပေးနိုင်ကြောင်းကို ဖော်ပြခဲ့ကြပါသည်။

ဤစီမံကိန်းအရ ဇီဝအဝန်းနယ်မြေ၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များကို ဒေသခံပြည်သူများအတွင်း ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ အသိနီးကြားစေရေးအတွက် စာရွက်စာတမ်းများကို ထုတ်ဝေခြင်းနှင့် ဖြန့်ဝေပေးခြင်းလုပ်ငန်းများကိုလည်း ပံ့ပိုးပေးခဲ့ပါသည်။

ဇီဝအဝန်းနယ်မြေအဖြစ် အမည်စာရင်းတင်သွင်းသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုလုံးမှာ (၃)နှစ်နီးပါးကြာမြင့်ခဲ့သည်။ လျှောက်လွှာစာရွက်စာတမ်းများ ပြင်ဆင်ခြင်းမှာလည်း အလုပ်များသော လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ ထိုလုပ်ငန်းစဉ်ကို ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာနက ဦးဆောင်ခဲ့ပါသည်။ UNDP စီမံကိန်းမှ ဒေသခံပြည်သူများ၊ မီဒီယာများနှင့် အများပြည်သူတို့အတွင်း အသိနီးကြားမှုတိုးလာစေရန်ကူညီဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထို့အတူပင်စီမံကိန်းသည် MAB လျှောက်ထားခြင်းလုပ်ငန်းတိုးတက်ခြင်း၊ ဝတ်ဆံ့ခြင်း၊ ပုံစံတူများ၊ လက်ကမ်းစာစောင်များ အပါအဝင် အမြင်ဖွင့် စာရွက်စာတမ်းများ ပြင်ဆင်ဖော်ထုတ်ခြင်းတို့အတွက် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများနှင့် သင်တန်းများကိုလည်းကောင်း၊ အင်းလေးကန်၏ ဂေဟစနစ် ရေရှည်တည်တံ့ရေးနှင့်ပတ်သက်သည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ သုတေသနလုပ်ငန်းများကိုလည်းကောင်း ကူညီထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပါသည်။ ဤစီမံကိန်းမှဖော်ထုတ်လိုက်သော မြေအသုံးချပြောင်းလဲမှုမြေပုံသည် ၂၀၀၀ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၀ ခုနှစ်အထိ (၁၀)နှစ်ကာလအတွင်း ဇီဝအဝန်းနယ်မြေတွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် ပြောင်းလဲမှုများကို နားလည်စေရန် ကူညီပေးနိုင်ခဲ့သည်။ နော်ဝေးနိုင်ငံအစိုးရမှ ရန်ပုံငွေများ ထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပါသည်။ ရိုးရာအသိပညာများရှိထားသည့် လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများကလည်း လျှောက်လွှာစာရွက်စာတမ်းများ ပြင်ဆင်ရာတွင် သူတို့၏ အသိပညာများကို ထည့်ဝင်ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခဲ့သည့်အတွက် သူတို့၏ အခန်းကဏ္ဍသည်လည်း အရေးကြီးပါသည်။

အရေးကြီးသော အချက်အလက်များနှင့် အသိပညာဆိုင်ရာ ကွက်လပ်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် နောက်ခံသုတေသနလုပ်ငန်းများမှာ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင်ပြီးစီးခဲ့ပြီး၊ အမည် စာရင်းတင်သွင်းသည့် ကနဦးစာရွက်စာတမ်းများကို ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ (၂၄)ရက်နေ့တွင် UNESCO အဖွဲ့၏ လူသားနှင့် ဇီဝအဝန်းနယ်မြေဆိုင်ရာ အတွင်းရေးမှူး ရုံးအဖွဲ့သို့ တင်သွင်းနိုင်ခဲ့သည်။ ဆက်လက်၍ UNESCO အဖွဲ့၏ နည်းပညာလုပ်ငန်းအဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်သော ဇီဝအဝန်းနယ်မြေများဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ အကြံပေးကော်မတီ (IACBR) က လျှောက်လွှာစာရွက်စာတမ်းများကို စိစစ်သုံးသပ်ပြီးနောက်၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် အင်းလေးကန်အား ဇီဝအဝန်းနယ်မြေအဖြစ်သတ်မှတ်နိုင်ရန် အကြံပြုထောက်ခံချက်ပေးခဲ့ပါသည်။

လူသားနှင့်ဇီဝအဝန်းနယ်မြေအစီအစဉ်၏ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ဖြစ်သည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာပေါင်းစပ် ညှိနှိုင်းရေးကောင်စီ (MAB ကောင်စီ သို့မဟုတ် ICC ဟုလည်းခေါ်ကြသည်)သည် IACBR အကြံပေးကော်မတီ၏ အကြံပြုချက်များကို ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင်ဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။ MAB ကောင်စီတွင် UNESCO အဖွဲ့၏ နှစ်နှစ်တစ်ကြိမ်ကျင်းပသည့် အထွေထွေညီလာခံမှ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသည့် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ (၃၄)နိုင်ငံမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်ပြီး၊ လူသားနှင့်ဇီဝအဝန်းနယ်မြေအစီအစဉ်ကို လမ်းညွှန်ကြီးကြပ်၍ ဇီဝအဝန်းနယ်မြေ အသစ်များ သတ်မှတ်ရေးကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ပေးပါသည်။

၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏အဆိုပြုလွှာကို MAB ကောင်စီ၏အကြံပြုချက်များကို ပြန်လည်ဖြည့်ဆည်းပေးသည်အထိ ရွှေ့ဆိုင်းထားရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။ MAB ကောင်စီသည်အင်းလေးကန်၏ အဓိကဇုန် (တောတောင်ရေမြေများ၊ ဂေဟစနစ်များ၊ မျိုးစိတ်များနှင့်မျိုးရိုးဗီဇတို့ကို ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် တိကျစွာကာကွယ်ထိန်းသိမ်းထားသော ဂေဟစနစ်နယ်မြေ)အတွင်းရှိ လူဦးရေပမာဏမှာ သိသာထင်ရှားစွာ များပြားနေကြောင်း ထောက်ပြခဲ့ပြီး၊ လူနေထိုင်ရာနယ်မြေများကို ပြန်လည် ခွဲခြားသတ်မှတ်ပေးရန် မေတ္တာရပ်ခံခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် ခရီးသွားများလာရောက်လည်ပတ်မှုကိုကန့်သတ်ရန်နှင့် ပြည်သူများ၏အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများကို ရိုးရာအတိုင်း တိကျစွာထိန်းသိမ်းထားရန်တို့ကိုလည်း မှတ်ချက်ပေးခဲ့ပါသည်။

လူနေ ဧရိယာများအား ပြန်လည်ခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်းကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်အတွက် အကြံယူဆွေးနွေးပွဲများကို ဆက်တိုက်ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် ဇုန်အသစ်များနှင့် ရှင်းလင်းဖော်ပြချက် များပါဝင်သည့် အဆိုပြုလွှာအသစ်ကို ပြင်ဆင်ပြီး၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလတွင် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှတစ်ဆင့် လျှောက်လွှာ ပြန်လည်တင်သွင်းခဲ့ပါသည်။

UNESCO အဖွဲ့၏ နိုင်ငံတကာအကြံပေးကော်မတီ(IACBR)သည် ပြင်ဆင်တင်ပြလာသော အဆိုပြုလွှာကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် ပြန်လည်စိစစ်ခဲ့ပြီး၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင် ပါရီမြို့ရှိ UNESCO အဖွဲ့ရုံးချုပ်တွင် ပြုလုပ်သည့် MAB ကောင်စီအစည်းအဝေးတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အင်းလေးကန်ဒေသကို ဇီဝအဝန်းနယ်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်လိုက်ကြောင်း အပြီးသတ် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။

ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ အရာရှိကြီးများသည် ပါရီမြို့တွင် ကျင်းပသည့် MABအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရေးကောင်စီ၏ ၂၇ကြိမ်မြောက်အစည်းအဝေးသို့ မြန်မာနိုင်ငံကိုယ်စားပြုတက်ရောက်ခဲ့ပါသည်။ ထိုအစည်းအဝေးတွင် MAB ကောင်စီက စိစစ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် နိုင်ငံပေါင်း (၁၉) နိုင်ငံမှ အဆိုပြုလွှာ (၂၆) စောင်ကို ဇီဝအဝန်းကြီးနယ်မြေများအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်များပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။

ကောင်းမွန်သော အလေ့အထများ

- ဇီဝအဝန်းနယ်မြေအဆိုပြုလွှာအတွက် မြေပြင်နှင့်အခြေခံလုပ်ငန်းများပြင်ဆင်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ UNDP, UNESCOနှင့် အခြားသော ကုလသမဂ္ဂလက်အောက်ခံအဖွဲ့များ၊ အခြားအဖွဲ့အစည်းများအကြား ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သော ချဉ်းကပ်နည်း - UNDP စီမံကိန်းသည် UNESCO အဖွဲ့နှင့် မဟာမိတ်ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ရေရှည်မျှော်မှန်းချက်များ၊ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များပိုမိုရှင်းလင်းလာပြီး၊ အင်းလေးကန်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက် ရေရှည်ထောက်ပံ့ပေးရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကိုလည်း အပြန်အလှန်အားဖြည့်ပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။
- အဆိုပြုလွှာပြင်ဆင်စဉ်အတွင်း လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပညာရှင်များ၊ လူငယ်အဖွဲ့များနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် ယင်းတို့နှင့် အကြံပေးဆွေးနွေးမှုများသည် အကျိုးဆက်စပ်သူအမျိုးမျိုးနှင့် မိတ်ဖက်ဆောင်ရွက်ရာတွင် အောင်မြင်သော စံပြုပုံစံတစ်ခုကို ဖန်တီးပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။

‘UNESCO အဖွဲ့ရဲ့ လူသားနဲ့ ဇီဝအဝန်းနယ်မြေ အစီအစဉ်ထဲမှာ အင်းလေးကန်က စာရင်းဝင်သွားပြီဆိုတာ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြဿနာတွေကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာမှာ ပြည်သူတွေအားလုံး စုပေါင်းအလုပ်လုပ်ကြတယ်ဆိုတဲ့ ဥပမာကောင်းတစ်ခုကို ကိုယ်စားပြုနေပါတယ်’ ဟု UNDP အဖွဲ့မှ ဦးစောဒိုဝါးက ပြောကြားခဲ့ပါသည်။ ‘ဒီလိုသတ်မှတ်ခံရတဲ့အတွက် အင်းလေးကန်ထိန်းသိမ်းကာကွယ် ရေးနဲ့ပတ်သက်တဲ့ အုပ်ချုပ်မှုစနစ်တွေကို တိုးတက်စေပြီး၊ အနာဂတ်ကာလမှာ စီမံအုပ်ချုပ်မှုနဲ့ နည်းပညာအကူအညီတွေ ရရှိဖို့ အခြေခံတစ်ခုလည်း ဖြစ်လာပါတယ်’ ဟု ဆက်လက်ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

ဖော်ထုတ်ရရှိသော သင်ခန်းစာများ

- အဆိုပြုလွှာပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် တရားဝင်ဆုံးဖြတ်ချက် ရယူခြင်းသည် အချိန်ကြာမြင့်သည့်အတွက် ဒေသန္တရအဆင့်၊ နိုင်ငံအဆင့်နှင့် နိုင်ငံတကာမှ မိတ်ဖက်များအနေဖြင့် ရေရှည်ကတိကဝတ်များ ရှိထားရန် လိုအပ်ပါသည်။

- ဤလုပ်ငန်းစဉ်အောင်မြင်ရေးအတွက် အစိုးရအာဏာပိုင်များ၏ ကတိကဝတ်နှင့် ခေါင်းဆောင်မှုသည် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။
- အလားတူပင်အရေးကြီးသည်မှာ ဒေသခံပြည်သူများနှင့် အကျိုးဆက်စပ်သူများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဖြစ်ပါသည်။ ထိုသူတို့သည် ရေရှည်တည်တံ့မှုမရှိသော လက်ရှိအလေ့အထများကို ပြောင်းလဲပစ်ရန် စိတ်အားထက်သန်မှုကို ဖော်ပြခဲ့ကြပါသည်။

ရေရှည်တည်တံ့မှု

ဇီဝအဝန်းနယ်မြေများမှာ ကုလသမဂ္ဂစနစ်အတွင်းတွင် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးရေးကို အပြန်အလှန် ထောက်ပံ့စေသော နည်းလမ်းများဖြင့်ဆောင်ရွက်ရန် အထူးပြု တောင်းဆိုထားသည့် သီးခြား နေရာများဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့အပြန်အလှန်ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ရန်အတွက် ယဉ်ကျေးမှုကို နားလည်ခြင်း၊ သိပ္ပံနည်းကျကျွမ်းကျင်ခြင်း၊ အားလုံး၏သဘောတူညီချက်ကို အခြေခံသောမူဝါဒနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချ မှတ်ခြင်းတို့ လိုအပ်ပါသည်။ အင်းလေးကန် ဇီဝအဝန်းနယ်မြေသည် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့်ပတ်သက်သော အစပျိုးလုပ်ငန်းသစ်များကို ကူညီပေါင်းစပ်ပေးသည့် ထိရောက်သော နေရာတစ်ခုအဖြစ်သို့ အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ရောက်ရှိလာရာ၊ လက်တွေ့အခြေအနေကိုမူ အချိန်က ဆက်လက်စကားပြောပါလိမ့်မည်။ UNDP နှင့် UNESCO တို့သည်ဤအရေးပါသောအောင်မြင်မှုကိုရေရှည်ဆက်လက်တည်တံ့စေရေးအတွက်ဒေသတွင်း စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် အသိပညာတည်ဆောက်ရေးတွင် ဆက်လက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရနှင့် ဒေသခံပြည်သူများကိုယ်တိုင် ဦးဆောင်သည့်လုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်ထောက်ပံ့သွားပါမည်။ ထိရောက်သော စောင့်ကြည့် စစ်ဆေးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ ဖော်ထုတ်ခြင်း (သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ထားသော လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များကို ရရှိစေမည့်လုပ်ငန်းများကို တိုင်းတာအကဲဖြတ်ရန်အတွက်) အပြင် နိုင်ငံတကာမှများပြားသော အတွေ့အကြုံများကို အသုံးပြုခြင်းသည်လည်း အောင်မြင်မှုအတွက် အခြေခံကျပါသည်။

*Empowered lives.
Resilient nations.*

United Nations Development Programme
No.6, Natmauk Road, Tamwe Township
P.O. Box 650, Yangon 11211, Myanmar
Tel: (95 1) 542910 - 19, Fax: 95(1) 544 531

www.mm.undp.org

 UNDP Myanmar

 UNDP_Myanmar